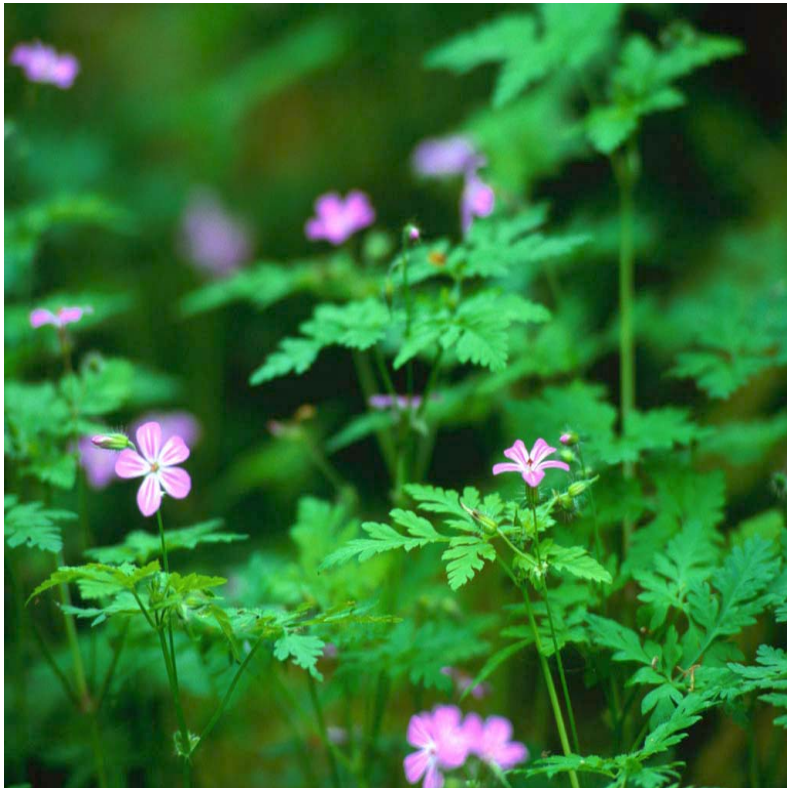

Trần Thành Mỹ

Chiến Bình

WWW.VNTHUQUAN.NET, 2008.

- Chào anh Chiến, lâu lắm mới được gặp lại anh, Bình vui vẻ bắt tay bạn mình đang ngồi trầm ngâm ở một quán cóc bên đường.
- Mừng thấy lại anh. Lâu rồi chúng mình ít có dịp chén thù chén tạc với nhau như ngày xưa, nói chuyện việc đời, phê phán tự do choảng nhau tùy ý.
- Nhớ thời kỳ trước kia, bạn bè chúng ta lúc nào rảnh rang cũng đưa đề tài ra tranh luận, ai cũng bảo vệ cho đến cùng quan điểm của mình có lý, không ai chịu thua ai. Buồn cười nhất tên anh là Chiến nên luôn luôn ủng hộ ưu điểm chủ chiến và bênh vực khuyết điểm phe này. Tôi thì một lòng một dạ với hòa bình. Napoléon 1er đã chẳng nói : « Muốn có hòa bình phải chuẩn bị chiến tranh. ». Vậy là sự có mặt của người này tất có liên quan đến người kia, phiên anh rồi thì lại tới tôi và ngược lại. Phải có anh mới có tôi, không có tôi ai chẳng biết anh là ai.
- Điều khác nhau là anh tượng trưng như ân nhân, người cứu độ, tôi kẻ gây tội ác, anh là phúc thần sứ giả của an vui hạnh phúc tôi nhà độc tài đầu sỏ gây tai ương, lưới hái tử thần chết chóc xâm lăng. Quan niệm đó có hoàn toàn đúng không ?
- Thật ra từ trước đến nay đó là hai biểu tượng đối nghịch, địch thủ không đội trời chung tượng trưng là Chim Ưng Bò câu, mưu mô gian xảo như Tào Tháo và đại trượng phu Quan công,... Phạm vi hoạt động của chiến tranh bao trùm nhiều lãnh vực và với sự tiến bộ văn minh của thế giới lan dần mọi địa hạt khác như siêu nhiên, tôn giáo, văn hoá, tâm sinh lý, môi trường rồi kinh tế. Để gây cao trào toàn thế giới ta thấy có mặt bao ‘dòng tộc’ chính trị như Tư bản, Đế quốc, Cộng sản, thể chế Cộng hòa, Quân chủ, Dân chủ, xếp giai cấp hạng giàu nghèo kém mở mang. Rồi lại leo thang lên, mạnh ai nấy thi đua không ai nhường ai, khai thác khắp cùng đất núi rừng biển cả, sa mạc

tuyệt băng, thám hiểm không gian hành tinh tranh nhau tìm đất mới. Để bảo vệ hay đúng hơn để biểu dương lực lượng, dụng cụ vũ khí tối tân càng ngày càng cơ giới khoa học siêu vi hoàn hảo hiệu lực hơn, kể cả nước giàu hay nghèo.

- Không phải tôi bào chữa cho chiến tranh, nhưng mọi việc đều có hai mặt tích tiêu, ưu khuyết. Xét cho cùng chúng ta cũng không thể tự sinh, tự hiện hữu mà chỉ là sản phẩm trí óc của con người, được đặt tên rồi hà hơi vào biến thành hành động như từ tác phẩm văn chương chuyển thành bộ phim vậy thôi. Chúng ta cũng chỉ là con cờ mà các bộ chỉ uy đối thủ toàn là kỳ vương khi có thật, hạng tài tử, khi tự phong tự xưng tạm thời. Mục tiêu đạt được tất yếu là do bộ óc sáng kiến ý thức của người chủ chốt mạnh hay yếu chủ trương hòa hay chiến. Chỉ vì lòng tham lam ích kỷ quá khích, đồ kỵ, tự tôn mới biến chiến tranh thành công cụ xâm lăng cướp bóc giết chết lẫn nhau. Thói thường con thú mới giết nhau vì miếng ăn, đôi ăn còn con người siêu việt hơn, thật là nghịch lý, lại không bao giờ « thương người như thể thương thân » mà tìm cách mọi cách để tiêu diệt nhau thường vì dư ăn.

Thật ra trong vũ trụ luôn luôn có dòng luân lưu năng động bất tận thường xuyên trường kỳ ở mọi mặt hữu hay vô hình. Đâu đâu cũng có nguồn chảy không ngừng, sinh hoạt kiến tạo và phá hủy, cuốn hút rục rịch nhúc nhích động đậy, cuộc chiến mất còn này xảy ra khi ta có cảm nhận được khi hoàn toàn không thấy. Trong đời sống con người cũng chẳng khác, muốn sinh tồn tất phải có sự tuần hoàn liên tục, cuộc vật lộn trên mọi mặt thường xuyên không ngừng nghỉ. Hết thở mới hết còn tranh đấu, chứ còn hấp hối vẫn có ‘vật lộn với Tử thần’. Thế đó phải chăng là bản năng của mọi sinh vật để sống còn sao ? « Terre, tu redeviendras terre », thuyết luân hồi nhân quả chẳng hạn là bằng chứng không những cuộc chiến chỉ có tính liên hoàn thành vòng lẩn quẩn triền miên mà còn không đứt đoạn như ta thường cho

rằng chết là chấm dứt.

- Nhìn qua dòng lịch sử thế giới, nhờ kinh qua bao cuộc chiến, bao sáng kiến phát minh sưu tầm khoa học kỹ nghệ vĩ đại mở rộng bao trùm mọi địa hạt. Không thể tưởng tượng được bộ óc nhỏ bé của con người sao mà không cùng không cạn sáng tạo, tiếc rằng cái Tâm con người khó dứt nợ trần gian không làm chủ nổi cái ‘ tính bốn thiện’ mà thôi.

- Anh có thấy con người ta cũng độc đoán bất công vô lý khắt khe. Oái oăm hơn là không khoan dung vì định kiến, dốt nát, tự cao tự đại tự tôn vinh, đồ kỵ, ích kỷ, hèn nhát không dám sửa sai nhận khuyết điểm, bám chặt địa vị, hận thù dai, tự kỷ ám thị, nếu thành phần này thuộc giai cấp lèo lái, cầm cân nảy mực thì mang tai họa cho người dân lành.

Hơn thế nữa chống lại mặt tiêu cực xã hội là xấu à ? Đối với việc xâm lăng, lấn cướp đất, bốn phận của mỗi công dân là phải chiến đấu cho đến cùng không khoan nhượng. Thế mà vẫn có quái tượng « công rắn cắn gà nhà ». Mặt trận đời rộng bao la vô hình thế mà chỉ có chệch một tí quá khỏi lần mức qui định là có sự khấp khểnh không ăn khớp với nhau rồi hướng hồ nhắm mắt không chống ngăn để vết dầu lan ra rồi không tài nào nguyên sạch hóa được. Ngay cả các nhà tu cũng phải phấn đấu ngày đêm để có tâm an lạc chứ, ăn chay diệt dục, đọc kinh thiền định tĩnh tâm. Ưu điểm của chiến tranh chỉ có thật khi vì cứu cánh hòa bình xây dựng phát triển, hòa đồng bình đẳng, tình người.

Anh đừng tưởng hòa bình với kẻ thù mạnh hơn mình, kẻ cuồng tín, quá khích, phản bội, tàn ác là có sự thông cảm nhượng bộ, chia sẻ, nếu hễ họ tát má này thì tình nguyện đưa tiếp má kia. Cái túi tham vô cùng, lòng ham muốn, cao ngạo như con ngựa bất kham bất chấp cái tinh túy của chân thiện mỹ trong con người biến kẻ ngu muội mà đáng buồn hơn là cả lương tâm thành phần thông minh cũng bị mà mất trở thành tàn khốc hơn dã thú. Con

chó sói còn biết sống đàn bầy, bảo vệ gia đình và lãnh địa chiến đấu một mất một còn trước bất cứ sự tấn công nào dù lực lượng hai bên không cân bằng nhau. Con thú giành giật giết chóc vì bản năng sinh tồn tự nhiên, còn chúng ta siêu đẳng hơn mọi mặt thể mà lại tàn bạo, mưu độc, tàn nhẫn hành hạ sinh sát nhau không tiếc thương.

- Chiến tranh chủ yếu là phá vỡ tiêu diệt gây hận thù, chết chóc. Không ai nhớ đến điểm tốt của chiến tranh như anh hùng hồn biền hộ, vì hậu quả khủng khiếp tàn khốc sau cuộc chiến khó mà lường trước được. Bao thứ đáng lý được bảo tồn phát triển lại tiêu tan, bao mất mát không thay thế được, nền chính trị lung lay bấp bênh, kinh tế khó vươn lên. Thiên tai hằng năm cũng có làm thiệt hại nhưng không đáng kể so với sức tàn phá mọi địa bàn đời sống xã hội tâm linh do chiến tranh. Hạn hẹp nhất nội chiến nội da xáo thịt trong một nước thôi cũng làm đình trệ sự tiến bộ, mất mát người của, xáo trộn sinh tâm lý bao thế hệ, giai tầng người dân.

Từ ngàn xưa cho tới ngày nay, anh Chiến ơi, anh chỉ thay đổi chiêu bài thôi như mang mặt nạ mới, anh lợi dụng thế lực mạnh để xâm lăng bắt nhường đất đồng hóa, cai trị. Không từ bỏ chính sách chiến lược thủ đoạn nào có lợi cho mình, bất chấp cả thánh thần thiên địa nên có chiến tranh tôn giáo, chẳng kể đến đạo lý làm người vì quyền lợi riêng giữ thế ngôi cao.

- Vậy theo anh, muốn có hòa bình thì phải làm gì ? Con đường nào ngắn nhất ?

- Dẫn chứng Việt Nam ta, suốt con đường lịch sử dân ta đã trải qua bao cuộc chiến hòa, từ cuộc thương lượng, dù thắng đẩy lui địch, để xin triều cống hằng năm, cho đến sau này với tổ chức quốc tế Liên Hiệp quốc, bao thỏa hiệp, hoà đàm, hòa ước, đình chiến, anh có thấy hòa bình an vị lâu được chưa ? Tính hiếu chiến tham sinh bất tử và háo thắng háo danh vị lợi ích kỷ tột độ cộng thêm óc sáng tạo vô biên ngụy trị ở con người, anh biết rõ quá đi

chứ, nó khôn ngoan quỷ quyệt không biết « Ra vào sượng mặt, nói năng ngại điều » đâu.

Hơn thế nữa, chiến tranh đủ mảnh khoé quỷ khốc thần kinh, tài nhả ngọc phun châu của kẻ bé miệng trong việc ngoại giao như « đàn gảy tai trâu » thôi, nuốt lời hứa Cuội, « đi đêm » mưu mô bán nước không cần văn tự, đội mũ mang hia gióng trống phát cờ thủ vai nay chính mai phụ, lúc phúc thần lúc gian manh độc tài thật trọn vai, xuất thần bất cần đến hậu quả điều linh. Bằng chứng hiển hiện nhất là cho đến thế kỷ thứ 21 này rồi mà chiến tranh có chấm dứt đâu, Đông vừa ngằm ngằm êm dịu, phía Tây cao trào thay đổi, nó giống con rồng rọc, cái bông vụ luân lưu nơi này sang nơi khác, nay hiện mai ẩn, khó truy khó kích !

- Hòa bình không phải là món quà biếu cũng không phải là do sự giàn xếp quốc tế vì ngay chính những nước thành viên Liên Hiệp Quốc cũng có ý đồ quyền lợi riêng. Vì hòa bình rất quý báu nên phải trả đắt giá, quyết liệt đấu tranh mới có, có rồi vẫn phải tiếp tục kiên trì duy trì không ngừng gìn giữ tránh nội chiến nội da xáo thịt. Không có con đường nào dễ dàng hết đâu anh.

- Nhưng anh cũng nhận thấy rằng bản tính con người « nhân chi sơ, tính bổn thiện » mà cái miệng lại đòi ăn. Do đó phe chủ chiến các anh không từ bỏ chiến thuật chiến lược nào mang hậu quả có chiều hướng tốt cho mình bất kể hậu quả thảm khốc thế nào kể cả hai bên. Một ưu điểm tôi thấy rõ ở anh là chiến tranh quả là diễn hình chu kỳ thay đổi tương phản, cân bằng mất còn, không có gì bất diệt vĩnh cửu trên đời này mà thôi.

Để kết luận và chứng minh sự kiện tái diễn và leo thang luôn theo thời đại, xin dẫn chứng qua cuộc đối thoại giữa nữ anh hùng dân tộc Pháp thế kỷ thứ mười lăm Jeanne d'Arc với vị sĩ quan chỉ huy tùy tùng góp ý với Bà nên tuyên bố thế nào để kích động tinh thần ba quân chiến sĩ khi tiến về Paris.

Theo ông, lúc bấy giờ không nên kêu gọi đến bốn phận, lòng yêu dân thương nước một cách cao siêu để giải phóng thủ đô mà nói hoạch tẹt ra, « terre à terre » trần tục, cụ thể, thực tế trắng trợn, đánh động mạnh vào lòng ham muốn thấp hèn của con người như ‘ Chúng ta nhất định phải chiến thắng bằng mọi giá vì Paris là thành phố giàu có nhất nước. Chiếm thủ đô là vì tại đây chúng ta sẽ có tất cả gì ta muốn tài sản vinh quang trong tầm tay. Tiến về thủ đô ta tiến về thủ đô hỡi các chiến sĩ anh hùng ! Chiến thắng ắt phải về chúng ta. Nói như thế mới động kích được lòng quả cảm hy sinh đến tột cùng ’.

Jeanne d’Arc điềm nhiên trả lời : « C’est le dernier des hommes » (Đó là người cuối cùng của nhân loại).

Trần Thành Mỹ

Trần Thành Mỹ

Chiếc lá ngả vàng

Một ngày hè tắt nắng. Nhìn lại lần cuối nơi quen thuộc bằng ánh mắt thân thương, quay phắt gót bước nhanh không ngoảnh mặt, lời từ biệt sao mà làm tê mẫn lưỡi môi. ‘Bay bay’ bước đi không dám hẹn ngày tái ngộ vì lời hứa đôi khi không còn tùy thuộc ở mình. Nuốt lửng đi thồn thức ghen ngào bịn

rịn, gói trọn tâm tư trong đáy vô thức một lần thôi. Hai thế giới vô tình ngấm ngấm ngăn đôi không chuyển tiếp, khoảng trời xanh lịm hẫ hẫ nhường chỗ cho mảnh tím mịt mờ. Màu cầu vồng tròn pha thành sắc trắng như giọt sương, nước mắt chạm đất vỡ ngang. Cuộc đời tất có hợp có tan, vừa thấy đỏ mà mất đi lúc nào ai đoán được. Tâm hồn trẻ, còn sức khỏe, cuộc sống sao mà ngắn ngủi, chưa làm gì xong mà đã đến tuổi phải ra đi. Lại có người lo âu rồi đây ‘quan tha ma bắt’ vì đã từng bỏ sức bôn ba không nghỉ cho đến nỗi mỗi gói long chân rời rã khi phải về hưu.

Nhớ lại khoảng thời gian ‘’sáng vác ô đi, tối vác về’’, ai chẳng mong có ngày nghỉ đền bù. Tự do dệt mộng tương lai, vẽ mây cười gió. Phải làm cái chi chi để tỏ rõ ý chí của mình, sức mạnh được thấp đuốc trí tuệ bùng lên vững tin tiến bước. Cứ lao về phía trước, tuổi này là ngọn sóng càn bờ, thủy triều dâng lên ngập bến, xung phong vào cuộc đời với tất cả vốn liếng vật chất lẫn niềm tin. Không có tầm phóng đầu tiên e dè nhảy khó dài, không có sào chống dẻo dai, nhảy cao khó đạt. Đừng do dự chần chừ làm nhục chí nhưng thật khó mà không nôn nả, nóng nảy, bướng ngang. ‘’Hãy đứng dậy ta có quyền vui sống’’ thôi thúc làm sôi sục bầu nhiệt huyết trẻ trung. Đường đời còn thênh thang rộng mở, thua keo này bày keo khác có mất mát gì đâu . Cứ làm gì mình tưởng là thích, đem hết cả khả năng ý sức lao thẳng vào lý tưởng mộng mơ. Đời là cuộc đấu tranh, ai không tranh đấu thì tụt lùi xuống dốc. Mà trong bất cứ cuộc thư hùng nào tất có mất mát buồn vui. Có những người may mắn, người khác thua thiệt luôn. Và cuộc chiến với ngoại nhân thường còn dễ hơn với chính mình mới lạ. Do đó nhan nhản những tâm bi hài kịch xảy ra, Anh hùng tính biến thành anh hùng cá nhân, cá lớn nuốt cá bé. Sự choảng nhau giữa các ‘fans’ của bao thần tượng, băng đảng mọc lên như nấm. Hòa bình với chiến tranh không còn chiến tuyến, thực hư chẳng biết làm sao phân biệt giả chân. Ngay cả tôn giáo, giáo phái cũng tung ra

nhiều chương lạ, Đấng Tối cao không còn chỉ là Trời, Phật, Chúa, Allah....Các Giáo chủ Chương môn ai chẳng đại diện Thiên cơ xuống thế dạy người đời lánh dữ làm lành hầu dừng sa hỏa ngục, ‘kiếp sau xin chứ làm người’ cũng đừng ‘làm cây thông đứng giữa trời mà reo’. Làm việc thiện như tạo cho con người trần thế những bước thang hay cái vế bước vào cửa Thiên đàng hưởng phước đời đời.

Tự do thác cánh vào ảo mộng cộng thêm sức hút nhiệm màu của khoa học kỹ thuật biến con người ngày càng điều luyện nhuần nhuyễn sáng tạo hơn, những nhà phù thủy văn minh buôn bán không màng văn tự đất trời huyền hoặc chưa ai biết. ‘Ai mua trăng tôi bán trăng cho’ thơ Hàn Mặc Tử tưởng chừng như rơi vào hư vô, không tưởng, thế mà ngày nay đã có dự tính chia lô phân đất trên mặt trăng và ngay cả Hỏa tinh. Đây là hiện hữu có thể xảy ra trong tương lai. Như thế mới thấy rằng mọi bình diện ngày nay tiến nhanh vượt bậc, mỗi phút giây sao gây bao chuyện bất ngờ.

Vả lại mỗi xã hội có truyền thống tập tục riêng, mỗi con người là một thế giới duy nhất, do đó càng tiến bộ, văn minh càng tạo cái đòn bẩy phóng nhanh vào lòng ích kỷ, tự tôn độc nhất. Ai ai cũng lo chạy đua với thời gian không bao giờ trở lại, kim đồng hồ đời chẳng biết quay ngược bao giờ. Lắm lúc người ta như không còn thì giờ để sống cho mình, thiếu dưỡng khí trong ngoài mà tìm hụt hơi mới có. Cũng chẳng biết tin ai mà cũng chẳng còn tìm đâu ra lý tưởng, kêu Trời biết Trời có thấu, van đất, đất có nghe? Ngày nay, mặc chiến tranh, bệnh tật tàn sát không ngơi, dân số cứ tăng lên vùng vụt, con người chẳng phân biệt được bạn thù cứ vô tình tìm cách tiêu diệt lẫn nhau. Cuộc sống ở các nước văn minh ngày nay khác hẳn. Chưa lọt lòng, vì sinh nhai cha mẹ đã phải tìm cách gởi con từ khi còn trong bụng mẹ. Tất bật với cuộc sống đã choán mất bao thì giờ quý báu. Trẻ đã quen sống riêng từ hai tháng tuổi. Nếu còn ông bà khỏe mạnh giúp đỡ tay chân thì đó cũng là

một đặc ân. Đây cũng là công tác ước mong mà nội ngoại nào cũng thích. Tiến bộ giúp con người càng sống lâu hơn trước. Người sắp già có còn sức đi chẳng nữa vẫn phải về hưu. Chiếc lá ngã màu còn đứng vững trên cành dâu ngăn nổi gió đời bất rưng.

Trước đây, chắc bạn đã từng mơ nghĩ, đường về hưu thênh thang rộng mở, mộng viễn du sẽ thực hiện cho bằng được hầu bù những năm tháng gò bó nhọc nhằn. Nào là phải thức dậy cho kịp giờ, không phạm vi kỷ luật. Ăn nói, giao tiếp cho đúng phép học làm người. Ở sở làm có chán ngán bức mình thì cố rán về nhà mà ‘xả xú báp’, chứ đừng nhăn nhăn nhó nhó chỉ gây khó cộng thêm bao nỗi phiền lo. Về hưu, tự do vùng vẫy, từ đây tưởng chừng như không gì gò bó nổi, ta làm chủ khoảng đời già còn lại của ta như Luật nhân quyền viết rõ trắng đen .

Đi đâu ta cũng sẽ được thế hệ sau kính nể, ‘ kính lão đắc thọ’ mà. Giới trẻ nhìn chúng ta như chiếc gương trước mắt, những bậc tiền bối đã tiếp nối tạo ra của cải quê hương. Những chiến sĩ anh hùng trong bao mặt trận đời ít nhiều kinh nghiệm, còn sống tất phải là người can đảm, khôn ngoan, dám dấn thân đương đầu với bao kẻ thù trong ngoài khó biết. Những kỵ mã thúc ngựa lao vào trận tuyến sống còn khai rừng phá núi lấp sông đổi mới để giành được miếng ăn, chỗ trú. Thế hệ trước viết những trang sử hào hùng hay khốc liệt đều là những chấm phá nét vẽ đầy màu sắc trên bản đồ thế giới quê hương. Hãy vui sống thêm đi các cụ, lịch sử ta há chẳng đã ghi công các bô lão dự Hội Nghị Diên Hồng. Các cụ sẽ bảo đó là chuyện thời xưa, thời nay đâu còn nữa. Hãy thử nhìn qua tôn giáo chính trị đàn thế giới tiến b hiện giờ, các cụ sẽ không thất vọng mà thấy rằng các nhà lãnh đạo vẫn còn thường là những bậc ‘lão làng’ vào tuổi hoàng hôn, ‘thập cổ lai hi’.

Cuộc đời là đường thẳng từ trẻ đến già, chỉ có thể bị đứt đoạn chứ không bao giờ quay bước. Nhưng theo lẽ tuần hoàn con người luôn biết thích nghi đoán

ước. Hơn thế nữa, con cháu ta không ngót nghĩ lo cho thế hệ cha ông. Khoa học kỹ thuật thẩm mỹ chẳng hạn là phương tiện tạo cho ta một thời hứng thú, cải lão hoàn đồng tưởng chừng như tuổi già xồng xộc bị ‘đắp mô’ thụt lùi, nhượng bộ. Bao nhiêu thứ thuốc ‘linh dược’ được nghiên cứu, phát minh, bào chế, phổ biến để phục vụ sức khỏe của thế hệ về chiều mà Viagra là một liều đáng kể ?

Nhưng thật ra mỗi người mỗi hoàn cảnh, mỗi tâm tánh nên cách sống tất nhiên khác nhau, không so sánh được. Dù sao cũng phải công nhận đối với người già thiếu thốn, cô đơn hay tha hương trên đất nước quá khác biệt từ khí hậu đến ngôn ngữ, sự hòa đồng đòi hỏi nhiều công khó và nhẫn nại vô vàn. Ra vào thường làm bạn với trời trăng mây tuyết, cây cỏ đổi thay biến dạng theo mùa. Và lại đối với con người, danh vọng không thể trẻ trung hoá, vĩnh cửu ta như phú quý bạc tiền ta cũng không mang được sang bên kia thế giới.

Biết thế để thấy rằng già trẻ là chuyện tất nhiên, có làm cách gì vẫn không giải quyết như ta ước muốn. Oán than, buồn tiếc không là cơ phương cho tuổi già nhượng bước, trách trời hận người chỉ gậm nhấm riêng mình thôi. Cũng đừng vì quá nhớ một thời dĩ vãng mà khắt khe với trẻ, cứ ngỡ thế hệ mình là thế hệ vàng ròng. Con cháu mình đâu thế nào lật ngược quay ngang trang sử, sao không nhớ rằng mình cũng đã từng âm ức hậm hực phản đối trách móc chê bai. Thôi cố gắng sống như dòng nước trôi xuôi uốn khúc đổ ra biển khơi mất hút hay cạn khô không dấu tích vĩnh hằng.

Nếu có dịp vui về cất tiếng ngân nga bài’’Je ne regrette rien’’ và tin rằng mình đã làm được ít nhiều trong cuộc sống. ‘Ôn cố tri tân’ những kỷ niệm vui buồn bằng cách quay lại khúc phim dĩ vãng một cách khách quan. Đừng bỏ lỡ cơ hội, dù tóc bạc răng long, nhắc nhở giới trẻ kinh nghiệm đời thời trước, như tập tục lễ giáo truyền thống hầu cho thế hệ hậu sinh nhận thấy tự

do ngày nay đáng quý và khác biệt đến dường nào. Nhìn cách phục sức, ăn mặc gọn gàng xinh đẹp, hợp thời trang của các con mà nhớ đến ngày nào đầu còn để chỏm, đi học chân không, tóc ngắn. Vào sân trường, dép guốc cũng tuột ra để nhảy giầy, đánh nhà, đánh u, chuyền một, hai ba trong lúc đánh tên.

Sao không nghĩ ông bà cũng là con người với ưu khuyết điểm, cũng từng bị đòn, bị mắng rầy la. Anh em cũng choảng nhau chí choé, giận hờn đấm đá rồi xin lỗi làm hòa. Bạn bè cũng không khác có người thân, kẻ phá chọc tức ganh tị bực mình.

Mỗi tuổi cho mỗi thời, ‘avec le temps, va, tout s’en va’ sao muốn níu kéo làm chi cho thời gian trở lại. Tiếc nhớ chuyện bất di bất dịch cũng hoài công vô ích mà tốt nhất là luôn sẵn sàng hiện diện tiếp nối cuộc hành trình theo dự án đã theo .

Đừng tự ái xằng khi con trẻ hơn mình vì nhận chân quan niệm ông bà lắm lúc lỗi thời ‘cổ lỗ xỉ’ ‘kém văn minh’. Các cụ sẽ cảm thấy hạnh diện và vui sướng biết bao được xẻ chia chung hưởng với thế hệ đương thời những thành quả tiến bộ xã hội như sử dụng máy vi tính, nhìn máy robot Spirit, Opportunity Mỹ đáp xuống Hỏa tinh....

Sao lại ngại kiểm điểm tự phê khuyết lỗi hay kể những mẫu chuyện buồn vui - ‘‘Ông hồi còn bé cũng một cây phá phách đấy, qua cầu khỉ thì chẳng chịu đi cũng chẳng cần vịn cọc mà cứ ngồi ‘chàng hảng’ dạng hai chân lòng thông, lét bon bon trên thân gỗ bắt ngang cho đến qua bên kia bờ mới thôi’’

- ‘‘Còn bà ni con, có lần tập xe đạp, búng bình không cho vịn, bảo chỉ cần giữ được trọng tâm, ai dè lạng quạng té xuống mương khóc mếu’’.

- ‘‘ Ông con ngày xưa từng được phần thưởng danh dự toàn trường, bà con có lần đọc diễn văn thay mặt học sinh chào mừng quan khách.’’

Vui miệng thuật lại cho con cháu nghe những cuộc biểu tình, nhảy rào bị lựu

đạn cay, bao bố nhìn mặt dưới thời Pháp thuộc. Học sử từ nhỏ đã phải thuc nằm lòng câu 'Nos ancêtres sont des Gaulois' dù chẳng mùi lố mắt xanh. Sao mà nhớ quang cảnh gia đình Việt ta trong những ngày lễ Tết giỗ, đoàn tụ quây quần họp mặt sum vầy, gói giấy đỏ lì xì, quà mứt, bánh tét bánh chưng, bánh giò bánh nếp...

Đó là đề tài góp phần vào văn hóa nước nhà như những truyện cổ tích, tiểu lâm, đời xưa quen thuộc. Câu chuyện kể do kinh nghiệm bản thân là những khoen xích ràng buộc con cháu vào gia tài dòng họ, khẳng định cội nguồn. Giới trẻ cảm thấy mình có giây mơ rê má, tên tuổi, gia đình tổ quốc quê hương.

Rõ lẫn thẩn nếu không tìm cách hưởng và duy trì hạnh phúc trong giai đoạn 'ngồi chơi xơi nước' này một cách an nhàn, yên tĩnh vì bồn chồn lo lắng cũng đâu đổi được thời cơ. Đừng mặc cảm tuổi già là gánh nặng rồi đâm ra chán nản thờ ơ trách con buồn cháu. Có thể ví như chiếc cột cái trong nhà chân ràng buộc với nền, đầu với mái, rui, kèo, chỗ tựa nương cho gia đình ấm cúng.

Đừng chán chừ nữa nên cạn bầu tâm sự, thẳng không, đến ngày nào quãng gánh trần ai lại tiếc ngẩn tiếc ngơ là mình quên mất bao điều chưa dặn dò thực hiện. Còn làm được là cố hết mình, vừa hưởng thụ vừa an dưỡng, moi cả óc tim, trung dụng cả sức, cảm nghĩ suy còn lại trước khi ngọn đèn bất ngờ phụt tắt, để rồi khi nào nhắm mắt không còn thắc mắc vướng bận ân hận nhẹ nhõm buông xuôi. Vì đời đáng sống chính là thời gian được sống.

Ở kia nhìn cảnh mặt trời lặn với những ánh rán nắng còn vương mắc trên chân trời, lúc hồng, khi đỏ, người Việt ta đã chẳng bảo ông trời nấu cơm sao? Vậy là sắp đi vào hoàng hôn mất dạng, mặt trời vẫn ung dung tỏa ánh sáng nhạt dần, rồi từ từ nhẹ nhàng khuất bóng sau bức màn tiếp giáp đất trời. Đó quả là hình ảnh quý vị lão thành cao tuổi còn thung dung không ngại

bước lên các bậc cuối cùng của chiếc thang mây.

Thật ra thế hệ nào cũng là hòn đá viên gạch cấu tạo quê hương và chứng nhân lịch sử mỗi thời. Rồi trang sử đời được lật qua nhiều lắm là hơn trăm cuốn lịch, đâu có lý do gì làm ta cứ mãi vương bận, lo âu. Chữ ‘phải chi thế này, thế nọ’ đâu giúp ích được gì, cố khiêm tốn tự hào xứng đáng là người đi trước. Mỗi ngày là ngày mới khác nhau, chớ phí của trời, như những sợi tóc ngã màu là những cây cỏ thụ trong đám rừng già ngạo nghễ vươn cao. Đó cũng là thời kỳ tai hoa tàn rụi nhường chỗ cho nhụy vàng, trái ngọt, như than đá qua bao nhiêu năm trui luyện trở thành những viên kim cương quý hiếm sáng ngời.

Có thể xem về hưu là khoảng thời gian chuyển bước giữa cuộc đời trần gian với thế giới tương lai. ‘Đời là cõi tạm’, ‘cát bụi trở về cát bụi’, ‘sống gửi thác về’ phong phú hóa tầm phóng của cuc sống tâm linh, Từ là một bào thai trong bụng mẹ, tuổi về hưu là bước sửa soạn lối về trong lòng đất nuôi ta. Bây giờ quả là giai đoạn tính sổ cuc đời, tổng kết khuyết ưu và là khởi đầu giả từ vĩnh biệt để chuẩn bị cuộc hành trình bước vào một cõi hoàn toàn xa lạ chưa hề một ai biết rõ. Đi về đâu thiên đàng hay địa ngục ? Có nhân quả luân hồi ? Sẽ gặp lại ông bà cha mẹ, cửu huyền thất tổ, bạn thù ở cõi âm ty, nơi chín suối ? Tuổi hoàng hôn này là chiếc cầu nối liền quá khứ hiện hữu với tương lai ảo mộng, cuộc sống thật với thế giới vĩnh hằng mơ ước, giữa hình ngày với bóng mờ mờ ảo ảo trong đêm.

Chắc chắn không phải cứ nhắm mắt xuôi chân cho phận số rủi may là hợp thời cơ

‘Chẳng hay muôn sự tại Trời’...

‘Bắt phong trần phải phong trần,

Cho thanh cao mới được phần thanh cao’.

Vì thái độ mặc cảm buông lỏng, chán chường cũng chẳng thay đổi được gì.

Tốt hơn là nên cố gắng luôn luôn nhập cuộc, đừng vì lý do gì mà hờ hững đứng bên lề cuộc đời. Hãy chứng tỏ cho thế hệ mai sau nhận chân rằng cuộc đời là con đường một chiều không phân biệt ai ngồi xe hay đi bộ, không lùi quay ngược được, như không một ai có thể tráo trở hối lộ, mua vé chợ đen để hoãn lại cuộc hành trình, chặn đứng tuổi già, nếp nhăn trên má. Ai chẳng là khách lữ hành đơn thân độc mã cùng hưởng chế độ thời gian rỗng rã mỗi ngày hai mươi bốn tiếng, không thể quên thở, nhin ăn chả uống. Hệ thống sinh bệnh lão tử kèm kẹp bủa vây ta bằng bàn tay bọc nhung hay khắc nghiệt, có bao giờ ta hiểu nổi nguyên nhân. Đó cũng là chuyện tất nhiên, thế hệ này đi qua, thế hệ sau tiếp nối. Chiếc lá ngã vàng sẽ rụng để nhường chỗ cho chiếc lá khác tươi xanh hơn. Hy vọng mãi vươn lên, trường tồn, bất diệt.

12-01-04

Trần Thành Mỹ

Cuộc Đối Thoại Đơn Cô

Không biết Thanh là con trai hay gái vì cùng các cháu trai Thanh cũng chơi bắn đạn đánh trống, lính kín ăn cướp không thua kém bao nhiêu. Cũng nhanh nhẹn trèo cây chuyền cành này sang cành khác, học đánh boxe quyền Anh. Còn với bạn học cùng lớp, nhảy giây, đánh nhà, đánh búng đánh tên, Thanh cũng được bạn bè xem như là nòng cốt trong đám.

Mồ côi sớm, Thanh luôn tâm niệm nhằm nhớ những lời cha dạy mà Thanh

gọi là cậu như bao người khác quê Thanh lúc bấy giờ. Từ ngày có chút hiểu biết, Thanh thường theo cậu một bên như cái đuôi. Biết nói là cậu dạy đánh cờ tướng, theo cậu đến Hội Tao đàn xem các bạn cậu xướng họa, ngâm thơ. Mê nhất là được nằm võng với cậu để nghe anh Tám tối tối ngân nga đọc truyện Tàu, Nhạc phi, Tam quốc. Bé quá có hiểu gì đâu nhưng được nằm trên cánh tay cậu, nghe cậu kể chuyện đời xưa đời nay là sung sướng lắm rồi, ngủ quên lúc nào không hay, lịm vào giấc mơ trong vòng yêu thương của cha mẹ. Theo lời họ hàng, bé rất giống cậu, bé thích lắm: " Con gái giống cha giàu ba họ " mà! Bé cũng muốn rập khuôn như cậu, đi đứng ngay ngắn không uốn éo như rắn liu diu mà phải khoan thai nhẹ nhàng, mắt nhìn thẳng đằng trước không được liếc xéo dọc ngang. Càng không nên chạy nhảy giỡn hót ngoài đường vì:

"Đi đâu mà vội mà vàng,

Mà vấp phải đá mà quàng phải giây "

Làm sao quên được những lần về thăm ngoại, đi ngang nơi nào cậu đều kể về lịch sử di tích, điểm đặc biệt độc đáo của nơi ấy, cậu đối với bé như là bầu chữ của thế gian, bé chỉ biết uống lời nói cậu như rót mật vào lòng. Ngồi trên xe, tiếng roi vóc của chú Ba lâu lâu quất nhẹ trên mình ngựa, tiếng vó ngựa vang đều trên đường đá đỏ, bé được mặc áo đẹp ngồi giữa cậu má, khi nũng nịu nép mình bên này lúc dựa bên kia. Cậu bé không bao giờ to tiếng dạy con, luôn để ý chỉ dẫn từng ly từng tí, từ cầm đũa, cầm viết, cách lạy, kiểu chào. Bé trở thành đứa bé ngoan, biết vâng lời, học giỏi, lễ độ được cảm tình của mọi người.

Nhưng dòng đời đâu trôi chảy êm xuôi mãi. Một hôm, Thanh được gọi theo mẹ vào bệnh viện thăm cậu. Thanh còn nhớ rõ hình ảnh cậu nằm trên giường, vẫn bình thản khi thấy Thanh đứng ngoài cửa chưa dám vào. Cậu vẫy tay gọi và ra dấu bảo Thanh leo lên giường ngồi bên. Nhưng Thanh nhớ

cậu quá, lâu rồi bé không được rúc mình trong vòng tay cậu, nghe cậu kể chuyện ru cho bé ngủ, không được cậu vò vò đầu cho đến lúc ngủ quên đi rồi cậu phải bế bé vào giường ngủ say đến sáng. Thế rồi con bé cũng không ngăn được nữa, nhào đại vào lòng cậu ngủ ngon lành cho đến khi mẹ vào gọi dậy là một trận nên thân. Từ đó, sau giờ học, bé vội vào bệnh viện ngay thăm cậu nhưng nhớ lời mẹ dặn chỉ được đứng lấp ló ngoài cửa cho đến khi nào cậu ra hiệu mới vội chạy vào ôm cánh tay cậu một hồi lâu rồi ...chào cậu ra về.

Bé cũng nhớ như in ngày cậu được đưa về nhà, bé mừng biết bao nhiêu vì trong thâm tâm non nớt của bé, bé nghĩ là cậu không còn xa bé nữa. Từ nay, bé tự hứa sẽ ngoan ngoãn hơn và nhất là đừng ngủ quên bắt cậu phải ẵm vào giường. Lại là từ ngày cậu về nhà, bé không được tự do vào phòng thăm cậu. Không khí trong nhà có vẻ rộn rịp khác thường, vẻ mặt mọi người dường như đăm chiêu lạ, giọng nói của mẹ thều thào hơn và mắt mẹ như chực khóc. Bé không bao giờ ngờ đó là những ngày cuối đời của cậu. Rồi một hôm đang ngủ, bé được gọi dậy để đến phòng cậu. Cậu nằm bất động áo dài khăn đóng chỉnh tề. Bé chưa hiểu gì cả, không ai cho bé đến gần giường, cả nhà đứng quanh cầu nguyện, đèn đuốc được đốt sáng lên hơn. Bé chỉ thấy cậu nằm rất thư thả, mắt nhắm nghiền, da dẻ như trắng bệch ra. Một cảm giác lạnh toát làm bé run lên, bé chột hiều trong nước mắt và tiếng khóc uất nghẹn:

"Cậu bỏ con rồi sao, cậu ơi !"

Đám táng được cử hành trọng thể. Bé không còn nhớ những gì mình đã làm trong thời gian tuần lễ này. Mặc tang phục, bên quan tài lạy trả,...bé làm theo lời chỉ dẫn như cái máy, im lặng không khóc nhưng nước mắt chực đầy mi, bé tro tro như mất hồn, thế là từ nay không còn được nhìn sờ cậu nữa, cậu đi luôn vĩnh viễn rời xa bé chắc chắn rồi. Trong đầu Thanh chỉ có câu hỏi

không giải đáp:

- Cậu ơi, sao cậu nỡ bỏ con gái nhỏ của cậu mà không báo cho con biết trước, cậu quên chưa kịp chuẩn bị cho đứa con còn bé bỏng của cậu thời gian sau ngày cậu đi luôn...về với cõi Trên?

“Con không cha như nhà không nóc” mà.

Từ nay ai dẫn bảo con trên đường đời ? Không ai hiểu con bằng cậu, con gái cần cha lắm cậu biết mà. Có lẽ vì tiên liệu, cậu đã cố ý ngấm giáo dục con từ lâu bằng tình thương, cử chỉ hành động của cậu? Có phải vì đoán trước nên cậu đã âm thầm uốn nắn con từ nhỏ theo khuôn riêng như bình tĩnh trước mọi vấn đề:

“Nghe như chọc ruột tai làm điếc,

Giận dẫu cắn gan miệng mỉm cười”.

Cậu cũng không quên chỉ con vài ‘trúc’ mảnh lời tự kèm chế trấn an, cụ thể như tập thở hoặc dùng ngón tay cái bấm vào đốt cuối cùng của ngón tay áp út mà cậu gọi là ‘bắt ấn tý’ mỗi lần sợ ma. Cậu hay trích trong truyện xưa tích cũ, luôn bắt đầu bằng chữ ‘ngày xưa ngày xưa’ như Nhị thập tứ hiếu, những tấm gương tốt kể lại. Bé còn nhỏ quá đâu hiểu được bao nhiêu nhưng bé chỉ muốn được bên cậu, ghiền giọng nói trầm ấm, hơi thở quen thuộc của cậu thôi.

Bây giờ nghĩ lại, Thanh nhận thấy toàn là giáo điều khuyên răn tam tông tứ đức, bốn phận người con gái mà tuyệt nhiên chưa đá đng đến phương cách giữ mình, chỉ dẫn phụ nữ phòng thân.

- Cậu ơi, trong ba tông, tông số một ‘tạ gia tòng phụ’, thế mà cậu lại bỏ con đi rồi, mất đối tượng, bây giờ con biết phải nghe theo ai đây ? Con như con chim nhỏ chưa biết bay mà phải tùy cơn gió của cuộc đời tự tập ướm cánh chuyền cành, tránh cạm bẫy, tìm hướng định chịu để sống còn, theo đúng lòng tin của cậu?

Vẫn biết cha mẹ đâu ai nỡ bỏ con vĩnh biệt ra đi, sinh ly tử biệt làm sao tránh khỏi, mỗi người có số, đành thôi. Nhưng làm sao biết được số mình về đâu? Thanh vẫn tung tăng đi học nhưng khúc quanh ngã rẽ này ảnh hưởng sâu đậm tâm tư bé. Càng ngày bé càng thấm thía thân phận của đứa trẻ mồ côi, bất cứ thuộc thành phần xã hội nào, nhất là con gái, là phải tự bảo vệ, giữ mình, khó tin cậy vào ai. Ngày xưa, trong xã hội phong kiến “Nhất nam viết hữu”, mười con gái viết zero này, người phụ nữ thường chỉ quanh quẩn trong nhà lo việc nội trợ, kiếm sống là bổn phận các ông. Do đó, một khi người chủ gia đình có mệnh hệ nào, thật là khó giải quyết cho những bà góa phải tự mình xoay sở để nuôi gia đình dạy con theo mong ước. Ngay với thân quyến bên chồng, mối giây liên lạc càng trở nên phức tạp khó khăn hơn. Tuyệt tự không con, cũng không kém rắc rối chi li. Tái giá, nhiều vấn đề nan giải, họ hàng sợ mất quyền lợi, tiếng tăm một khi người con dâu bước thêm bước nữa. Quyền trưởng thành luôn thuộc về người con trai trưởng, người đàn bà góa ‘phu tử từng tử’ mà.

Hơn thế nữa, thật đáng thương cho các góa phụ trẻ, phải tả xung hữu đột lắm mới thoát khỏi nỗi sợi dây ‘xích thằng’ mà ông mai bà mối tìm cách buộc vào cột khác.

Sau ngày cậu mất, mẹ càng bận rộn nhiều hơn vì phải đảm trách thêm phần việc của người quá cố. Mẹ Thanh lại hiền hậu tốt bụng đảm đang nên nhà bé luôn được bà con họ hàng đến viếng thăm cho ý kiến. Bé không thích lắm vì như thế bé càng nhớ cậu nhiều hơn.

- Cậu ơi, bây giờ cậu ở đâu, lại ngồi gần bên con đi. Con không giải được bài toán học búa này đây. Tuần vừa qua con sụt hết hai hạng rồi đó, cậu đừng buồn con nghe. Mà cũng tại cậu thôi, con phải bắt đền cậu mới được”. Có chuyện gì lo lắng vui buồn, bé thường lắm nhảm gọi thầm cầu cứu cậu. Thôi hết rồi thời kỳ trong vòng tay ấm êm của cha để phiền muộn ngoài tai!.

Còn ai đâu chú ý nghe bé kể chuyện xảy ra ở lớp trong buổi cơm chiều, ai để cho bé khoe phiếu điểm hằng tuần. Bao chuyện kể của tuổi học trò xem cô giáo dạy mình là thần tượng, con dỗi hờn giữa bạn bè ‘đụng da thúi thịt, đụng mình thúi xương’ nhanh chóng không để bụng được bao lâu.

Từ nay, bé cũng chẳng biết phải xử sự thế nào cho hợp lẽ, cố gượng làm vui hay mang bộ mặt đờ đẫn buồn thiu. Có điều là bé rất sợ những buổi họp mặt, cúng giỗ. Bé cảm thấy tủi thân nghe lập đi lập lại chữ "tội nghiệp", ‘con gái mà mồ côi cha sớm quá’,

“Còn cha gót đỏ như son,
Một mai cha mất gót con lấm bùn.”

Bé càng không chịu nổi hơn những cái nhìn soi mói hay câu nói cử chỉ ‘không đúng chỗ’ của vài ông khách trong ngày giỗ ngà ngà say thật sự hay giả bộ. Bé cảm thấy chán sợ những thứ giả chân giả nghĩa, đạo đức giả ấy, bé chỉ muốn sống yên thân trong vòng kỷ niệm hình ảnh cậu xa bé nghìn thu.

Mọi việc đều có vẻ xuống thang. Ai cũng tự cho quyền xen vào việc quản lý giáo dục bé. - Cậu biết không, bé cầu nhàu ngược mặt lên trời phân bua, ai cũng can ngăn không cho con tiếp tục học lên cao đó, cô chú cứ ‘giảng đạo’ nào là con gái học hết bậc Tiểu học là đủ rồi, học cao để ế ẩm lỡ thời, nào là đi học xa nhà rủi ro bị lường gạt, uống một đời mà còn làm nhục nhã cả tông môn dòng họ. Con không muốn xa má nhưng nói thế có đúng không? Lập luận cứng nhắc đó biểu hiện quyền uy của họ hàng trong đại gia đình thời trước, mà cũng tại cậu đó thôi. Chiếc ghế của cậu bỏ trống, ai cũng găm ghế vào. Họ có vẻ lấn quyền má lắm rồi.

- Không hẳn thế đâu con. Con không thể ngăn cấm người khác phát biểu ý kiến riêng, quan trọng là má con nghĩ gì, đường mình mình cứ đi. Thương con còn nhỏ... Bé buột miệng vô phép ngắt lời:

- Còn nhỏ, còn nhỏ...theo cậu, bộ chỉ có người lớn mới biết buồn biết tủi, có quyền tuyên bố lung tung, lúc nào cũng có lý hay sao? Cậu nói bị cắt ngang bởi tiếng gọi của mẹ: -Thanh ơi, vào đây đi chợ với má nghe con.

Nhìn mẹ âm thầm đi nhờ bà con quen biết có con đi thi vào Trung học ở Saigon để gởi gắm bé cùng đi theo, bé biết mẹ đã quyết tâm tạo cho bé cơ hội tiến thân như ý cậu. Má ơi, sống trong một xã hội còn đầy áp thành kiến cũ, góa bụa đơn độc, thế mà má có đầu óc tiến bộ hơn nhiều người đương thời, bé thầm nghĩ và nhủ với lòng là cố gắng hết sức mình để mẹ yên tâm. Rồi một ngày, bé có cảm tưởng như cuộc đời đang trải dưới chân bé chiếc thảm bay. Cái kén sâu sắp trở thành bướm, bé sẽ là nữ sinh Trung học Áo Tím ở tận Saigon, mỗi năm chỉ được phép về nhà ba lần Tết, Phục sinh và hè. Không bao giờ Thanh quên khoảng thời gian nội trú đầy kỷ niệm này. Ở đây, Thanh có dịp tiếp xúc với học sinh của hai mươi một tỉnh miền Nam, thuộc gần như đủ thành phần xã hội, phải qua một cuộc thi tuyển gạn lọc gay go.

Càng ngày Thanh càng nhận chân ảnh hưởng giáo dục của cậu, tuy ngắn ngủi, bị đứt đoạn thỉnh thoảng, nhưng càng lúc càng thể hiện rõ hơn, từ dáng vóc tính tình đến suy tư. Càng lớn, với chút ít kinh nghiệm bản thân, Thanh càng thấy thương cho thân phận bao người con gái mỗi cha gặp phải nhiều phiền muộn khó khăn trong xã hội.

Cậu bé hay dạy sống ở đời cố lấy đức làm đầu vì " lấy đức báo oán, oán oán tiêu tan''. Nhưng Thanh nghĩ đức mà cậu đề cập đây là đức của các bậc thánh hiền tu sĩ, theo giáo điều như Chúa dạy, người ta tát má này, mình đưa má kia ra. Còn đối với phụ nữ, vẫn tuân phục, chịu đựng, vâng lời. Vai trò của người phụ nữ chỉ gói ghém gò bó trong khuôn son 'tứ đức' với ba đóa hoa 'tam tông', làm con, vợ, mẹ, vượng phu ích tử, nội tướng trong gia đình. Chưa kể đến việc ông chủ gia đình có quyền năm thê bảy thiếp, xã hội thời

bấy giờ chấp nhận chuyện này như không trái với mỹ tục thuần phong. - Ngày nay, nếu còn sống, cậu sẽ phân vân hơn, điên đầu nữa không chừng vì không có kim chỉ nam, GPS để phân biệt con đường nào phải theo. Bao biển chuyển, quay cuồng đảo lộn. Băng đảng, giáo phái, khủng bố, ý thức hệ..., bao cái mới vây đầu ta tứ phía. Chưa nói đến tiến bộ khoa học kỹ thuật, chiều nào cũng đáng dở nón cúi đầu.

Mọi mặt đều thay đổi như trong truyện thần thoại, ngay cả nước mình, nhà cao tầng trong thời gian ngắn mọc lên như nấm, đổi đời. Nhà ba căn hai chái của các thành phần giàu có ngày xưa lỗi thời rồi, bị xóa trên bản đồ quy hoạch nhà đất. Ngay ở quê ta tiện nghi như điện nước, truyền hình, điện thoại ...lần mò đi vào hang cùng ngõ hẻm.

- Mỗi thời khác nhau đó con. Phải tập thích ứng với hoàn cảnh thôi. Can đảm lên con gái cưng của cậu!

- A, thế là con quên mất hiện giờ cậu đang ở đâu... trên chín tầng mây xanh, xa biệt mù. Có nhiều đêm nhớ cậu, con nhìn trời vầy vầy tay chào trả một vì sao nhấp nháy tưởng chừng như cậu đang nheo mắt ra dấu báo hiệu sự hiện diện theo dõi thường xuyên âm thầm của người thoát chốn hồng trần. Chuyện dưới thế này, chắc cậu cũng biết hết rồi nhưng nghĩ gì con không biết bàn với ai nên trút hết bầu tâm sự với cậu vậy thôi.

Con cũng xin nói tiếp để cậu biết thêm, ngay cả đối với các ông, trung hiếu tiết nghĩa cũng thay đổi dạng, lý tưởng mục tiêu. Xã hội văn minh tân tiến ngày nay cuốn hút con người vào quỹ đạo vật chất, tự do, biến lãng kính nhìn ngày càng xa dần với truyền thống tổ tiên. Đâu còn “quân xử thần tử, thần bất tử bất trung”, “tu đâu cho bằng tu nhà, thờ cha kính mẹ hơn là đi tu”.

Nói thế, không phải con quên lời cậu khuyên răn đâu nhưng như cậu biết, bánh xe đời lăn đều không quay ngược, không ngăn chặn được. Phải cố

thích nghi, trái chân lữ bước là có thể bị dẫm nát không tiếc thương.

Ngay cả công dung ngôn hạnh vẫn được bảo tồn, nhưng cứu cánh mục đích không thể còn là nguyên bản. Bây giờ thứ tự như cũng bị xáo trộn rồi thành dung ngôn công hạnh. Ngày nay, bề ngoài dung nhan là bậc thang để bước lên cao các tầng lớp xã hội trơn tru trót lọt, sức hút 'hấp tinh đại pháp' có thể biến cô gái nhiều khuyết điểm thành 'mệnh phụ phu nhân', minh tinh, ăn trên ngồi trước...Thảm mỹ là phương tiện làm cá hóa rồng, Lộ Lem thành công chúa.

Thanh lại bắt đầu nghĩ vẩn vơ, liên kết với hiện tượng ngoài đời bất gặp.

“Con gái mười hai bến nước trong nhờ đục chịu”

“Gái thời tiết hạnh là câu trau mình”

- Ặ, sao mà rắc rối quá vậy cậu?

Nào là 12 bến, nào là tiết hạnh, ai bảo vệ con đây? Cuộc đời có nhiều cạm bẫy chung quanh khó lường. Nó có giống như cái bẫy chuột mà cậu thường gài bên lùm lúa hay bẫy chim tránh phá hoại mùa màng. Nhưng đó là loài chim chuột còn mình là con người mà.

- Đúng vậy! Là con người thì phải sống ra con người, có tình người. Thật không dễ đâu, nhưng cái khó thường bó cái khôn đó con.

Trong vườn mộng riêng tư của cha con bé, bé cứ đối thoại đột xuất nếu cần:

- Con không dám trách cậu nữa đâu, nhưng càng ngày con càng thấy thiếu vắng cậu vô cùng. Bao kỷ niệm nhắc con khó tả. Ngay cả tiếng võng kẽo kà kẽo kẹt cũng vô tình đưa con về quá khứ chung vui có cậu có con. Mẹ rầy một chút thôi có khi con cũng cảm thấy tủi thân, buồn thui thui. Má thường khuyên: Mặc kệ ai nói gì thì nói, đừng buồn làm chi con. Con còn má mà, con cứ nghĩ là con còn có phúc hơn nhiều đứa trẻ khác, mồ côi cả mẹ lẫn cha.

Sao má cũng giống cậu quá? Cậu thì giảng về đức, má thì phúc. Đó là khái

niệm áp dụng cho những ai siêu việt, chứ còn đối với đứa trẻ bé bỏng khờ
khạo như con thì làm gì mà thấu hiểu nỗi khúc mắc chi li của cuộc đời.

Cậu có nhớ cậu cũng vẫn thường ngâm:

“Lời nói không mất tiền mua,

Lựa lời mà nói cho vừa lòng nhau”

Nhưng con thấy hết rồi thời kỳ ‘uốn lưỡi bảy lần trước khi nói’, càng nịnh
hót lòn cúi xu thời lắm lúc cũng vớ đúng đường dây lên hương. Hơn thế
nữa, “Ngọt mật chết ruồi, ngọt người chết cửa” thật không ngoa với thời đại
này đâu. Truyền thông chẳng hạn ru hồn khán thính giả nhẹ nhàng, êm đềm,
xâm nhập không gặp sức đề kháng âm ỉ, tước đoạt dễ dàng cả sức nghĩ suy,
kinh nghiệm, hướng theo mục đích ý thức hệ riêng mà ngay cả đối tượng
cũng không ngờ, không biết không hay, tưởng như là tự nguyện, tự giác, tự
tìm, hậu quả khó ngờ.

Ồi thôi, con nói tùm lum, vòng vo Tam quốc quá, hỏi hoài không hết, cậu
chưa kịp trả lời là con bắt qua ý khác. Cậu đừng giận con sao hay thắc mắc,
bới lông tìm vết mọi vấn đề. Vậy bây giờ con phải làm gì đây cậu?

- Thở ra hít vào cho khoẻ đi con. Con có nhớ hôm con uống sữa nóng đó,
con cắn nhả bực bội vì sữa lâu nguội bắt con chờ, con định bỏ đi không thèm
uống, cậu có nói với con điều gì con còn nhớ không con?

- “Sữa nóng hay con nóng? Tại con nóng uống chứ đâu phải tại sữa !”

Cám ơn cậu đã nhắc khéo con về cách xử sự ở đời, kiên nhẫn đừng bao giờ
bỏ cuộc. Bức họa hình cậu trên bàn thờ chít khăn đóng, áo dài chữ thọ mang
kính vẫn như ngày nào mỉm cười khuyến khích mỗi lần Thanh có điều gì vui
chưa kịp nói, ánh mắt như dịu hẳn khi Thanh buồn giận đến bên lắng bầm
‘mét’ cậu cho hả cơn và sao mà có vẻ cợt đùa hóm hỉnh thích thú khi Thanh
thẹn thùng bên lên hé lòng mình bàn đến chuyện tương lai.

Thanh vững tin rằng cuộc đối thoại đơn côi ‘thần thông cách cảm’ này ngấm

ngầm tích lũy rút tĩa cho mình nhiều bài học quý báu ở đời, bình tĩnh, tự lập xẻ chia, sống có tình người. Để rồi trong một giấc mơ đêm, Thanh hy vọng sẽ thấy cậu vui vẻ đến bên vuốt đầu Thanh nhẹ bảo: 'Con bao giờ cũng là con ngoan của cậu' hầu xác tín hoài bảo gồm nỗi nhớ cùng lòng tin yêu thấp thành đôi cánh nhỏ giúp cho tâm hồn ta lớn lên.

Vào hạ 05

Trần Thành Mỹ

10/01

Trần Thành Mỹ

Dứa con khác họ

Bé Nhi vừa đi vừa nói chuyện vui vẻ với bạn bè trên đường về nhà. Không ai để ý có một người đàn ông lạ theo sau. Đến đoạn đường rẽ vào nhà, vừa từ giả hẹn hôm sau như thường lệ thì ngạc nhiên Nhi nghe ai gọi : « Cháu cháu, cho bác hỏi một chút, cháu có phải là cháu bà ba tiệm cơm không ? ». Nhi đang định cầm đầu cầm cổ chạy nhanh về nhà thì khựng lại nhìn lên rồi lễ độ trả lời : « Dạ phải » Nhanh như cắt cô bé ôm tập chạy đi, mặt mày tái mét. Đến cửa nhà quay lại Nhi không thấy bóng dáng ai sau lưng hết. Cô bé dụi mắt nhìn quanh chỉ có khách bộ hành bách bộ trên lề đường. Vào nhà, bé Nhi ngẩn ngơ cả ngày mà không dám thô lộ với ai cả .

Nhi là con gái đầu lòng của cô hai con bà ba chủ tiệm ăn, học ở trường Tiểu học gần nhà. Nhi rất hiền lành mủm mĩm xinh xắn được cả nhà thương yêu rất mực. Thế mà hôm nay trước khi đi học, bé Nhi cứ nằn nì đòi mẹ đi rước. Mẹ Nhi bận rộn bếp núc la con : « Con biết giờ đó khách đông mà. Sao con dở chứng vậy ? Bộ giận hờn bạn bè rồi phải không ?

Thời bấy giờ chưa có chuyện mẹ mìn bắt cóc hoặc « pédophile » như ngày nay. Nhớ một thời nghe tin đồn học sinh nhỏ ở các tỉnh miền Nam bị bỏ bùa dẫn đi, cha mẹ thường bắt con cái đem theo vài tép tỏi để trong cặp, trong túi trừ tà ma quỷ ếm. Bé Nhi bệu bạo khóc không chịu đi học nếu không ai rước bé về. Khi các bạn đến rủ Nhi cùng đi chung như thường lệ, mẹ Nhi liền ra gọi gắm Nhi nhờ bạn bè từ nay đưa dùm Nhi về tận nhà. Cả tuần sau không có gì xảy ra. Nhi nguôi ngoai quên đi câu chuyện trên.

« Nhi, bác muốn nói chuyện với con. ». Bạn bè Nhi còn nhỏ nên cả nể người lớn, nghe thế liền bảo Nhi : « Tụi tao về trước nghe Mai tụi mình cùng đi chung nhạ » Nhi sợ quá chạy theo đám bạn không dám nhìn lại phía sau, qua mặt luôn không nghe cả tiếng các bạn gọi « Chờ tụi tao với, làm gì mà chạy dữ vậy, điên hả ». Nhưng vừa la xong, cả bọn mới giật mình sợ hãi đồng loạt hô to « Đông tụi bây ơi », rồi bắt đầu co giò chạy

Về đến nhà, Nhi vẫn im bất không hở môi. Tuy nhiên, ngồi thu tiền, bà ba ngạc nhiên thấy Nhi hốt ha hốt hải chạy vào nhà như bị ma đuổi, lúc đầu bà ngỡ Nhi đùa giỡn với bạn, chuyện chưa bao giờ xảy ra, nhưng không thấy ai theo sau, bà vội ra trước tiệm nhìn quanh thì cũng chẳng thấy người nào. Theo linh tính bà nghĩ chắc phải có gì lạ xảy ra cho cháu bà.

Thấy ngoại thỉnh linh lên lầu, Nhi vội đứng dậy chào ngoại. Bà ba đến bên Nhi tươi cười trao cho cháu trái ổi thơm phức. Lần đầu tiên bà ba ôm cháu vào lòng làm Nhi quá cảm động tự nhiên khóc nức nở. Bà dỗ yên cho bé khóc, lau nước mắt một cách trù mến : « Sao Nhi, ở trong lớp có chuyện gì

vậy ? Nói đi, bà sẽ vào trường hỏi xem đứa nào dám ăn hiếp cháu bà ? ».

Nhi ấp úng : « Hồng phải vậy đâu ngoại ». Bà ba vẫn hiền từ :

« Con ngoan hiền, bà thương con lắm. Có gì con cứ nói với bà nghe con. Con là cháu ngoại đầu tiên của bà mà, cháu cưng của bà cháu biết không?»

Nhi bập bẹ:

- Con sợ quá ngoại ơi! Có ông nào không biết, lâu lâu cứ chặn đường con hỏi con có phải là cháu của ngoại không? Ông còn biết cả tên con. Hôm nay còn đòi nói chuyện với con nữa .

- Con có nhớ mặt ông đó ra sao không? Ông ta có vẻ dữ dằn không?

-Con nghe lời ngoại, tan học là đi thẳng về nhà nên vừa nghe người lạ hỏi là con lo chạy trốn rồi đâu có nhìn mặt ông ta kỹ làm chi Nhưng chắc ông ta cũng không dữ, ông chỉ khom lưng xuống hỏi con chứ không có sờ đầu nắm tay con gì hết

- Máy bạn con có biết không?

- Con đâu có dám nói với ai chuyện này

- Tôi nghiệp cháu bà quá. Hèn chi hôm rày con đòi mẹ đi rước con đó phải không? Được rồi đừng lo nữa Lần tới hễ gặp lại ông ta, nhờ mấy bạn cùng đi chung ở lại với con, nghiêm chỉnh hỏi ông ta là ai, ông cần hỏi gì thì đến tiệm mà hỏi Con dám nói không? Đừng sợ gì cả. Cháu bà lớn rồi mà.

Rồi từ đó trở đi, Nhi không thấy ông ta xuất hiện nữa Tuy nhiên càng lớn lên, lâu lâu hình ảnh cũ vẫn thoáng qua, mặt ông chỉ là cái bóng mờ nhưng giọng nói đầy vẻ cảm động của ông đôi khi cũng chập chờn trong giấc ngủ .

Một hôm, cô hai mẹ Nhi gọi Nhi đến bên thì thầm: “Từ nay đi đâu gặp ai hỏi thăm đừng trả lời gì cả, càng tránh càng tốt, coi chừng kẻ xấu bắt cóc cho chuộc đó con. Nhớ lời má dặn chưa” Chuyện này dần dần trôi qua mà không một ai để ý ngoại trừ hai người bàng bạc nhớ về quá khứ nghi ngờ, bà ba và cô hai .

Thời gian trôi qua, Nhi đã lên Trung học, một nữ sinh khá xinh đẹp hiền lành chân chất hồn nhiên. Ngày ngày cùng bạn gái cư ngụ gần nhau, đi bộ đến trường. Nhi cũng thường được bạn bè trong lớp nói đùa chọc phá:

“ Nhi ơi Nhi, mày là viên ngọc quý mà không mài cứ để ngọc lu lị Tao là con gái mà thấy mày còn cảm lòng không đáng hưởng hồ bợn con trai mới lớn.”. Thấy Nhi mặt đỏ bừng lên, “á khẩu”, càng thích chí trêu thêm, cô tấn công, người bênh vực:

- Mới nói chút xiu mà đã đỏ mặt tía tai

rồi, chắc ai hỏi đến là xiu luôn. Đừng có hiền quá vậy cô nương ọi Phải “thọ giáo “ cũng tổ đi chị dạy cho vài chiêu phòng thân em ời .

- Bà làm như mình đầy kinh nghiệm không bằng. Mà cúng Tổ nào vậy

- Thần trẻ con Cupidon, Thần giương cung bắn trúng ai là hết trốn. Vì thế tình yêu thật khó đoán không biết đâu mà rờ. Và ai bị trúng tên thần rồi thì như đứa trẻ đang lạc vào Thiên thai, tuổi nào cũng thế. Do đó khi nào thấy quả tim nó có triệu chứng rung rinh, phải nhớ là mình đang vào hàng đệ tử của Thần rồi nên cần phải đề phòng, chín chắn nghĩ suy

- Nhi nó nhút nhát, hiền khô, kín đáo, đừng dọa phá nó quá tội nghiệp.

- Thương mới chọc cho vui để nó thấy bọn con gái mình cũng đoàn kết lắm chứ bộ. Vậy bà muốn Nhi như thời nam nữ thọ thọ bất thân, thấy con trai đến gần là la làng:

“Đây là phen gái đó là phen trai”.

Rồi về nhà “tương tư” họa hình như Kiều Nguyệt Nga à.

Bạn bè nói gì Nhi cũng cười cười cho vui chứ ít khi giận dỗi

Một hôm, trên đường về ngang một quán cà phê cùng với bạn bè như thường lệ, thỉnh linh Nhi cảm thấy như có ai nhìn mình. Bất ngờ Nhi quay lại chạm phải tia mắt của một ông đứng tuổi đang vờ quay mặt nhìn sang chỗ khác.

Lần khác Nhi để ý đến sự xuất hiện đúng giờ của ông, có khi Nhi về trễ hơn,

từ xa Nhi cũng đã thấy ông ta đi qua đi lại trên lề đường như chờ bọn Nhi đi qua Theo phản ứng tự nhiên, khi đi ngang qua ông, Nhi nhanh chân rảo bước. Trên đường về nhà, Nhi mỉm cười tự chế nhạo mình là đã “đạp vô dứa thấy vô dứa cũng sợ” trấn an. Thế nhưng lâu lâu Nhi lại thấy sự xuất hiện của người lạ mặt trên. Ông không tỏ vẻ muốn gặp Nhi mà dưng như chỉ âm thầm ngồi nhìn bọn Nhi đi qua thôi. Tò mò Nhi muốn tìm hiểu xem có phải ông ta theo dõi mình không nên bàn với Thu cô bạn thân kín miệng hầu phát hiện ý đồ của ông ‘già bí mật’ mà hai cô đặt biệt hiệu cho ông ta. Thu bày mưu là sau khi cả bọn đi ngang qua rồi thì Thu sẽ một mình trở lại và nhìn ông ta một cách thân thiện xem sao. Lạ lùng thay ông ta biến mất. Sau vài lần thử nghiệm, Thu phát giác ra sau khi bóng dáng các cô vừa khuất khỏi tầm nhìn là ông ta vội đứng dậy trả tiền rồi lên xe đạp phóng đi ngay. Bỗng đi một thời gian, không thấy bóng ông già xuất hiện nữa. Hai cô gái cũng buồn buồn như thiếu vắng một kích thích lạ, một cái nhìn chiêm ngưỡng theo hoang tưởng của tuổi trẻ mộng mơ, nên không bao giờ quên nhìn vào quán như muốn tìm lại tia mắt... quen thuộc một thời.

Chuyện tưởng như kết thúc chấm chấm ở đây. Cũng có thể là do trí tưởng tượng của các cô gái mới lớn, xinh đẹp tự cho mình là cái rốn của vũ trụ. Cũng có thể là một sự trùng hợp nào đó trở thành đề tài sống động để các cô có dịp bàn tán sôi nổi trên đùa nhau thỏa thích của lớp tuổi dậy thì mơ tưởng chuyện thần thoại hy vọng trong tương lai gặp được hoàng tử của lòng mình. Trước 75, bà ba bị bạo bệnh qua đời. Không bao lâu sau lại đến má cô. Chứng kiến cảnh ba cô lo lắng từng li từng tí cho ngoại, mẹ trong cơn bệnh hoạn, ba cô quả là tấm gương sáng của người con chí hiếu người chồng chung thủy mà ngày nay khó tìm được. Không để cho ai khác lo các việc nặng nhọc đơ bản, chính tay Ky ba Nhi quán xuyến tất cả, bồng bế ngoại lên xuống lầu để đi bác sĩ, không ngại đồ “bô” thay giường chiếu, đút từng miếng ăn hóp

nước, tự tay cho uống thuốc... Con cái lớn lớn chỉ có nhiệm vụ thay phiên túc trực canh chừng.

Thế rồi, ba Nhi lại theo ngoại mẹ vĩnh viễn từ giã cõi đời để chị em Nhi mồ côi thay cha mẹ tiếp tục quản lý tiệm ăn. Bảy giờ hai em trai đã lập gia đình bị đi học tập cải tạo Vợ con trước kia theo chồng công tác xa, bây giờ đều tập trung cả về nhà. Lo sống cho một gia đình đông đảo như thế đâu phải là chuyện dễ nhất là sau 75.

Một hôm, Nhi nhận được một bức thư có ghi rõ tên họ địa chỉ người gửi xin cho hẹn gặp tại quán cà phê sau nhà. Trong thư tác giả cũng ghi rõ là nếu không, ông Tân sẽ đến tận nhà. Và để tránh mọi ngộ nhận nghi nan hiểu lầm, ông cũng nêu lý do chính đáng là ông đến để làm sáng tỏ mối liên hệ gia đình giữa ông và Nhị Còn lý do khác rất có lợi cho Nhi ông hẹn sẽ bàn sau trong lần hội ngộ.

Thật là bất ngờ, một trái bom nổ chậm hay là cây pháo đại trong ngày đại lễ? Tên ông này Nhi chưa hề nghe ai nói tới, bà con cũng chẳng có ai trùng tên. Liên hệ gia đình với riêng Nhị Lại thật, chắc có điều gì bí ẩn đây Nếu muốn lường gạt mình sao lại ghi rõ danh tánh địa chỉ? Lại còn nói có lợi cho mình nữa ?

Cuối cùng, Nhi thò lộ bàn bạc với em gái kế mình, rồi tương tựu tương kế, hai chị em mượn xe đi tìm địa chỉ trên. Bất ngờ, đó là một ngôi biệt thự xưa, như vậy chủ nhân phải là người trước đây giàu có hoặc có địa vị xã hội cao Hai chị em dụi mắt không tin, cố ở nán lại hy vọng nhìn thấy được người nào trong nhà. Một hồi lâu, may thay có bóng dáng người đi qua đi lại rồi mở cửa ra vườn. Một ông đứng tuổi Sợ bị phát hiện, hai cô vội kéo nón sụp xuống rồi chuồng nhanh.

Chị em Nhi quyết định để Nhi đến chỗ hẹn như ngày giờ qui định, em gái mình theo sau Không có gì phải lo sợ vì quán cà phê ở sau nhà, gần đó đây

dẩy những người bán hàng rong qua lại Và lại ở Saigon bấy giờ ai bắt cóc ai làm chi, nuôi thân còn không nổi làm sao nuôi thêm người .

Vừa thấy Nhi đến, một thực khách vội vã đứng dậy ra mời Nhi vào bàn ngồi Trời! Đúng là ông ở ngôi biệt thự rồi và đột nhiên Nhi cảm thấy choáng váng khi nghe ông nói “cám ơn cháu đã đến”. Giọng nói này có âm hưởng ngày xưa và dáng dấp cũng tựa là của ông già bí mật rồi Nhi chưa kịp có phản ứng nào là đã nghe ông bắt đầu ngay vào đề: “Chắc cô ngạc nhiên sao còn thấy lại mặt tôi nữa phải không? Tôi mời cô đến đây trước là để xin lỗi đã làm phiền lòng cô trước kia, sau là giải bày tâm sự đầu kín từ mấy mươi năm qua, mối liên hệ gia đình giữa tôi và cô”

Nhi định trả lời nhưng ông đưa tay lên ngăn lại:

- Xin cô đừng ngắt lời, cho phép tôi nói tiếp. Tôi thật sự là ba ruột của cô Anh Ky chỉ là cha của các em cô Chuyện xưa bác sẽ nhắc lại lần sau vì bác có lỗi với má con quá. Bây giờ, thời gian gấp rút quá, bác hôm nay đến để nói rõ ý định của bác cho con nghe

Vội nhìn quanh ông thì thầm:

- Bác được bảo lãnh sang Pháp, bác muốn con cùng đi để chuộc lỗi của bác ngày xưa đối với con. Lúc này bác cũng không được khỏe lắm. Dì con cũng qua đời rồi như ba má con vậy. Vậy bác nói để con về suy nghĩ lại, tất cả mọi việc giấy tờ bác sẽ lo liệu hết, con đừng lo Con đừng tiết lộ cho ai biết, nguy hiểm lắm. Chỉ có thể bàn bạc với các em trong nhà. Quyết định càng sớm càng tốt rồi cho bác hay để tiến hành mọi thủ tục cần thiết cấp bách.

Ông rút trong túi tấm danh thiếp có ghi sẵn cả ngày giờ hẹn gặp tuần sau rồi đứng dậy, ứa nước mắt kiêu từ. Nhi cũng vội vã theo ông ra khỏi quán mà không biết mình sống thật hay đang mơ Không thốt lời nào Nhi nhìn ông lên xe đi thật thanh hồn vía, lơ mơ lững thững về nhà. Vừa thấy mặt em, Nhi bật khóc nức nở nghẹn lời không nói được gì cả. Nhi không biết mình có nên kể

lại câu chuyện mà cha mẹ giấu kín từ trước đến nay không? Có chắc ông ấy là người chồng đầu tiên bội bạc mẹ Nhi không? Có ai biết là ông ta có con với má Nhi đâu? Nếu biết mình không phải là chị ruột, các em sẽ nghĩ như thế nào? Còn thương mình như từ trước đến nay không? Sao ông ta lại tốt với mình như vậy? Sao mình dễ tin người quá, có biết ông ta là ai, rồi ông ta bày đặt chuyện để gạt mình thì sao? Bao câu hỏi không giải đáp được, cuối cùng Nhi quyết định kể chuyện cho các em nghe rồi cùng nhau giải quyết.

Lúc bấy giờ bao nhiêu người tìm cách vượt biên. Hai em trai đã bị đi học tập cải tạo, tiệm ăn bị thu hẹp lại, kinh tế gia đình suy sụp không biết đến chừng nào mới lên lại được, cả nhà đang lo bần loạn đây. Sau mấy ngày bàn bạc, các em đề nghị là nên mời ông ấy đến nhà rồi tùy cơ ứng biến. Tại sao đến bây giờ ông mới nhìn nhận Nhi? Bằng cớ nào chứng Nhi là con của ông? Nhi đâu có cùng họ với ông đâu mà đi theo ông được? Ông làm tiền mình thì sao? Hay gạt mình làm giấy tờ giả rồi đi tố cáo? Ai bảo lãnh ông ta? Cả nhà cuối cùng cũng đồng ý để cho Nhi đi hy vọng qua bên ấy rồi từ từ tìm cách đem các em sang. Nhi từ nhỏ đã yếu đuối, khờ khạo hơn các em nên xuống tinh thần, ăn ngủ không yên, nhuốm bệnh.

Ngày hẹn đến, Nhi cố gắng gượng dậy ra gặp ông Tân có mặt cả các em. Theo kế hoạch chung, Nhi định hỏi thì ông Tân đã nói trước: “Con có đồng ý không là tùy con, đây là thiện chí của bác hỏi hận tội lỗi ngày xưa. Bác cũng sẽ nói rõ cho các cháu nghe mọi điều, và cần gì các cháu cứ thẳng thắn hỏi. Bác không ép buộc được Nhi, vì bỏ con trên bao nhiêu năm rồi nay muốn hàn gắn chuộc lỗi, khó tin thật.”

Nhi nhìn ông cảm động khi thấy ông trên dưới 60 mà già trước tuổi:

“Tôi có thể bằng lòng đi nếu ông nói rõ trước tiên lý do nào làm ông ăn năn nghĩ đến cái bào thai bị bỏ rơi trước kia là của chính ông, thứ đến là làm thế nào ông bảo lãnh cho tôi được, và các em tôi nữa”.

-Chuyện dài dòng lắm, ba chỉ có thể kể vắn tắt cho con nghe đoạn đời sau này của ba mà thôi...

-Xin ông đừng xưng ba con với tôi, ông cứ nói điều gì cần thiết mà thôi .

-Phải tập xưng hô cho quen để đến khi điều tra, tội nó nghi thì chết. Đáng sợ lắm con ơi! Ba cũng phải thận trọng, giữ tuyệt đối bí mật đó.

Rồi ông bắt đầu kể. Sau khi bỏ má Nhi, ông về tỉnh làm việc và lập gia đình với cô con gái nhà giàu, ở rể, có hai con, một trai một gái. Ít lâu sau, gia đình bên vợ phát hiện ông đã có vợ trước rồi, gia đình sợ mang tiếng nên dấu nhem đi. Chẳng may không bao lâu cha mẹ vợ ông lại qua đời. Từ đó ông sống luôn ở đây không trở lên Saigon nữa và cũng ít về quê hơn. Đứa con gái sinh sau Nhi hai năm, và đứa con trai cũng hai năm sau đó, đi du học rồi ở lại Pháp làm việc cho đến ngày nay, còn độc thân. Sau khi vợ ông mất, ông mới về Saigon ở với cô con gái đi dạy ở tỉnh. Cô này, sau 75, vì có em trai ở nước ngoài nên gặp nhiều trở ngại trong việc khai lý lịch. Giao thông khó khăn lao động thường xuyên, lương bổng quá ít nên cô quyết định vượt biên không chờ đợi bảo lãnh. Rồi bất tin mấy tháng nay

Tới đây, quá xúc động, nghẹn lời rút khăn ra lau nước mắt tiếp: “Con biết chuyện rồi, ba nói rõ luôn. Ba ray rút và nhớ đến con hơn vì hai đứa giống nhau lạ lùng.”

Ông từ từ rút trong bóp tấm ảnh đưa cho Nhi xem làm bằng. Các em Nhi cũng đổ xô lại, chuyền tay nhau so sánh: “Lạ thật, người giống người” ! Em này nói thế này em kia nói thế khác nhưng tựu trung là hai cô giống nhau như hai giọt nước.

Ông dừng lại, nước mắt rơi lả chả, thỏn thức kể lể: “

- Con Thẩm nhất định ra đi không ngăn cản được và mất tích luôn. Rồi giấy bảo lãnh cho hai cha con về. Vì vậy bác mới đến đây đề nghị con thay chỗ nó. Thật ra con đừng lo gì cả, bác đã nhờ người lo hết cả mọi việc, xong

xuôi trả tiền cho họ. Vả lại, bác cũng có người em trai đi theo “bên kia” tập kết mới trở về, có chức phận, bác định nhờ dùm nữa. Nếu được việc, bác sẽ để cả gia tài nhà lo cửa cho chú ấy. Trước đây khi chú ấy đi ra “bung”, phải trốn chui trốn nhủi, lắm lúc phải nhờ người tìm về xin tiền, trước kia nội còn sống nên thương con hay giúp đỡ. Do đó hy vọng chú ấy sẽ giúp mình không có vấn đề gì hết.

-Thì ông cứ đi một mình sao lại lôi tôi đi theo làm chi. Nhi tức tủi khóc nói một hồi. Từ trước đến nay, gia đình tôi đang sống gấn bó bình thân đoàn tụ, ông lại đến xáo trộn cuộc đời tôi như trước kia, như chuyện ông kể là thật, ông đã ruồng rẫy má tôi vì phú quý bạc tiền, vứt bỏ con từ mới lúc tượng hình. Nhi lâu nay hiền ‘như cục bột’, nay lại có phản ứng bất ngờ không kiềm chế được. Nhi đã bị cái quá khứ gần 40 năm bao trùm quặng chặt làm Nhi muốn vùng lên, mọi người sửng sờ.

-Tôi không theo ông đâu để rồi sang đó biết đâu ông lại không xử sự tàn tệ như trước kia đối với má tôi. Ông vứt bỏ tôi bên lề đường cuộc sống ở thủ đô Paris mà ánh sáng tiền tài vật chất có thể mà mắt ông làm óc ông tối mù lại mất lương tri. Ông cũng có tình người, cha con nữa à? Đúng rồi, có với ai xuất phát từ gia đình giàu sang quý tộc, chứ còn đối với đứa con ‘vô thừa nhận’ ông không thêm đếm xỉa tới từ trước đến nay, tại sao bây giờ ông cần sự có mặt của nó? Xin đặt cái dấu hỏi to tướng? Dù sao tôi cũng cảm ơn ông đã có chút lòng ‘trám’ tôi vào chỗ người vắng mặt.

-Nhưng sao con bảo là bằng lòng đi với bà

-Không phải là tôi có ý định đó đâu mà là do cả nhà. Như ông biết thật khó sống dưới chế độ này. Các em trai tôi đều phải đi học tập không biết ngày nào mới về, gia đình tôi đông anh em nên việc ra đi cũng là một lý do tốt hy vọng giúp đỡ gia đình và tương lai sáng lạn hơn.

-Thế mà bây giờ con lại đổi ý thình lình vậy

-Vì tôi khó có thể tin ông được ! Tôi có cha mẹ đáng hoàng. Chính mắt tôi đã thấy ba tôi sẵn sóc tận tình cho ngoại rồi má tôi trên giường bệnh, cõng tôi trên lưng mỗi lần về nội, ôm ru tôi vào lòng mỗi lần tôi bệnh nặng mà tôi hồi nhỏ bệnh rề rề, dứt từng muỗng sữa miếng cháo cho tôi khi tôi bị thương hàn. Tôi chỉ biết có ông Ky là ba tôi thôi, ông hiểu chưa Ông là ai mà như một ác thần đến phá gia can tôi, xoáy tim tôi đến rỉ máu như vậy Tôi chưa báo đền công ơn sinh thành dưỡng dục của ba tôi một ngày Hồi còn sinh tiền cho đến ngày cuối đời, ba tôi luôn lo lắng cho tôi, có khi còn la rầy ngay cả các em tôi mỗi khi cười nhạo trêu tôi : “Chị hai con yếu đuối lắm, tụi con phải thương quý đùm bọc lo cho chị hơn”. Ông có lo bệnh vực tôi như thế được không? Bây giờ tôi có quý cha tôi gấp trăm nghìn lần hơn, cũng không sánh nổi vì đối với tôi trên đời này không có ai như ba tôi hết.

-Bác biết lỗi của bác lâu lắm rồi, bác cũng ân hận lắm, ông đổi cách xưng hô do phản ứng mạnh bất ngờ của Nhị Bác nói tùy con tin hay không, cũng vì thương con nên bác đã thôi không tìm gặp lại con hầu khơi đến việc xưa Hiện nay, bác cũng đã già rồi, ba má con qua đời cả rồi, bác nghĩ là để chuộc phần nào tội lỗi nên mới quật mề dĩ vãng đó thôi Chuyện qua rồi đâu có thể níu kéo trở lại được, kinh nghiệm đời của kiếp người Trong cuộc sống ai cũng phạm lỗi nặng nhẹ. Con cũng nên tập thứ tha cho tâm hồn thanh thản hơn.

-Việc gì cũng cần có thời gian hết.

-Đúng, nhưng mỗi việc phải qui định thời gian của nó. Như chuyện lập gia đình chẳng hạn, mỗi tuổi cho mỗi thời Phải biết dứt khoát đúng lúc, tiến thoái cần cân nhắc kỹ nhưng không được trì trệ. Điển hình là Thắm con bác đó, sống êm ấm trong gia đình, chỉ lo hăng say đi làm, không bao giờ để ý đến thời gian trôi qua Ai đi hỏi cũng không rung động bảo chưa gặp người ‘hạp nhãn’, cũng không buồn bã tức giận gì khi người chung quanh bạn bè xâm xì

‘lỡ thời’, ế ẩm. Các con được tự do hơn thời ba má các con rất nhiều nên khó có tâm tình của thế hệ trước “áo mặc sao qua khỏi đầu”.

Ngừng lại một chút để lấy lại sức, ông Tân thiếu não tiếp:

-Thật ra không phải bác chỉ muốn chuộc tội với bà ngoại và má của các cháu mà thôi, đây còn là cách cảm ơn anh Ky ba con nữa. Nếu không có sự ra đi bạc tình ngày ấy thì bây giờ các cháu là con của bác rồi. Nhờ có lòng rộng lượng và tình yêu chân thật của anh, bác mới có dịp nhìn Nhi lại được. Ngày xưa anh đã nuôi con bác như con mình, bây giờ bác chỉ muốn trả ơn trong muôn một, làm mọi cách để lo cho các cháu. Do đó dự tính của bác là lo cho Nhi sang trước bên ấy rồi tìm cách đưa dần dần các em sang cùng chị, như mariage blanc đám cưới giả chẳng hạn, đi du lịch rồi lập gia đình ở luôn bên ấy. Con trai bác hiện giờ còn độc thân, đã nhập quốc tịch, biết chuyện, sẵn sàng lo mọi chuyện. Bác chỉ cầu xin có một điều là bác còn đầy đủ sức khỏe sống cho đến ngày các cháu đoàn tụ ổn định rồi, bác ra đi gặp lại ba má các cháu tạ tội, cảm ơn là mãn nguyện rồi.

-Nhưng tại sao bác nhất quyết chị Nhi là con của bác? Ở nhà không ai biết chuyện này, bằng chứng nào bác lại quyết đoán như vậy, một em gái Nhi thắc mắc hỏi.

-Dứt khoát ra đi thành linh, có bao giờ gặp lại má con đâu mà biết. Vả lại có hỏi, má con cũng đâu thèm nhìn mặt con người bạc bẽo nữa làm chị Tuy nhiên người chồng bất nghĩa dù bỏ bê vợ nhưng luôn tìm cách dò la tin tức xem bên vợ mình xoay xở ra sao?

-Như vậy là bác đưa ra tội hậu thư để bà ngoại tìm bác yêu cầu trở lại, thỏa mãn các điều kiện bác đòi hỏi?

-Cũng đúng một phần thôi. Bác biết chắc tính ngoại rồi, bà chỉ là dì ruột của má con thôi. Vả lại giữa bác và má con chẳng có tình yêu, chỉ theo truyền thống xưa mà nên nghĩa vợ chồng. Bác lại theo tân học nên cũng lãng mạn

ngâm. Ảnh hưởng của văn hóa Pháp trừ tình mơ mộng thời bấy giờ cũng đẩy bác xa dần với nếp sống ‘chồng chúa vợ tôi’, không thân mật của cha ông. Không được ngồi gần vợ trước chỗ đông người, đùa giỡn nhau ngay cả trong phòng the cũng bị cấm ngặt, e làm gương xấu cho em út trong nhà. Đi ngang vợ cọ quẹt một chút cũng bị lên án, âu yếm vợ mình cũng gọi là “động cốn”. Thôi chỉ có nước chuồng đi nơi khác mới giải tỏa nỗi nổi ám ức đó thôi. Bấy giờ bác còn trẻ mà, đàn ông còn có quyền năm thê bảy thiếp, nên bác không chần chừ gì hết trốn luôn.

Trở lại vấn đề cháu hỏi, khi hay tin Nhi sinh ra, bác nhảm tính là thiếu thán nên nghi là bào thai do mình tạo ra. Bác nhờ người dò hỏi thì được biết, dù sanh sớm, con bé lớn nhanh khỏe mạnh, mუმ mუმ dễ thương. Ai cũng bảo là giống mẹ nhưng khỏe mạnh nhờ vóc dáng to lớn của anh Ky.

Từ đó, bác không còn bán tín bán nghi gì nữa cả quả quyết Nhi là con bác rồi. Nhưng nói với ai bây giờ? Tội mình làm mình chịu chứ biết trách ai. Bao lần bác đã tìm cách gặp Nhi, tội nghiệp con bé, sợ bị bắt cóc nên thấy bác là chạy bá sống bá chết trốn bác thấy mà thương.

Cuối cùng, gia đình cũng đồng ý để Nhi đi trước với ông Tân. Mọi việc xảy ra trôi chảy như dự tính. Ông Tân chỉ tiếp xúc với Nhi khi nào cần thiết thôi. Nhi cũng không bao giờ đến nhà riêng của ông, vì thật ra Nhi cũng không hăm hở mấy trong việc ra đi này nhưng đã ‘phóng lao thì phải theo lao luôn’. Hồ sơ xuất ngoại không gặp trở ngại nào. Ông Tân cũng đã làm giấy tờ bán nhà cho em trai mình xong, chỉ còn chờ giấy xuất cảnh lên đường. Nhưng sau đó một thời gian, bất tin ông Tân. Nhi cũng lấy làm lạ vì thông thường lâu lắm là hai tuần ông cũng đến thăm Nhi cho biết tin tức. Thật ra giữa ông và gia đình Nhi đã có sự cảm thông hơn, riêng đối với Nhi, ông tỏ vẻ săn sóc đặc biệt làm Nhi cũng bớt hờn ghét ông. Thấy ông càng ngày càng có vẻ mệt nhọc, Nhi cũng có đề cập đến vấn đề sức khỏe của ông, đề

ngại nếu không có gì trở ngại thì mời ông đến tiệm ban ngày để chị em Nhi lo cơm nước cho Ông thôi thoát từ chối viện lý do là từ lâu ông cũng sống một mình tự lo liệu cho mình quen rồi, nhưng trước cử chỉ thiện cảm của chị em Nhi, ông tỏ ra hết sức cảm động nên mong cho mọi việc chuyển hướng nhanh.

Thế mà đúng một cái, cả tháng rồi ông không đến. Cả nhà lúc đầu bán tin bán nghi, tưởng là chắc ông sợ lộ chuyện, bị bắt. Hoặc giả ông nói gạt chị em Nhi Ai cũng nóng ruột như đốt nhưng vẫn cố chờ. Một tháng rồi hai tháng. Không thể chịu được nữa các em Nhi tìm đến nhà ông dò la tin tức. Biệt thự đóng cửa trong ngoài, cổng cũng khóa. Lúc bấy giờ, các biệt thự mà chủ nhân đã bỏ đi, thường bị trưng dụng phân phối cho cán bộ hay làm địa điểm cho hội đoàn này nọ, nên đâu ai biết ai mà thật ra cũng chẳng dám hỏi ai hết.

Tội nghiệp cho Nhi càng ngày càng tin mình bị lừa, nếu không tại sao ông không trở lại một lần dù để nói là giấy tờ lo không được. Không chần chờ được nữa, Nhi bèn nhờ mấy đứa trẻ bán ve chai lông vịt dò hỏi dùm. Kết quả cho biết là mấy tuần sau, ngôi biệt thự đã có chủ mới, gia đình đông người, có cả người lớn con nít nữa. Tin sét đánh vì Nhi cho rằng ông đã đi rồi mà không cho Nhi hay. Nỗi uất hận này thật khó thứ tha !

Một năm trôi qua, chuyện bảo lãnh như giấc mơ hoang hải hùng không còn một ai nhắc tới. Chị em Nhi còn phải lo kiếm sống và tiếp tế cho em trai học tập cải tạo ở miền Bắc nữa.

Một hôm, một người đàn bà lạ đến tiệm ăn xin gặp riêng Nhị. Vừa nhắc thấy Nhị, bà khựng lại như gặp người quen thân. Bà tự giới thiệu là An, em gái ông Tân, ở dưới tỉnh mà trước kia Thắm con gái ông Tân, cháu bà ở nhà cô đi dạy. Bà cũng ngạc nhiên là Nhị và Thắm giống nhau lắm, nhìn thoáng qua là có thể lầm lẫn như chơi. Nghe đến ông Tân, cơn tức tràn hông Nhị chưa

kip nói gì thì bà An đã buồn rầu lên tiếng: “Anh tôi mất trên năm rồi, mất thình lình, té ngã đầu đập vào tường, mê man bất tỉnh, chở vào nhà thương, hai ngày sau mất luôn.” Nhi mở to mắt nhìn bà, há hốc rồi nức nở khóc trong khi bà An tiếp tục kể:

-Con trai tôi cũng ở Saigon, hằng ngày thường đi làm ngang nhà, nó thấy sao nhà đóng cửa thử ghé lại thăm, bất ngờ phát hiện cậu nó té không ngời dậy được. Vội kêu xe chở cậu vào bệnh viện cấp cứu nhưng cũng trễ. Chúng tôi lo ma chay cho ông. Còn nhà cửa sau đó giao lại cho anh trai kế của tôi .

Trong khi dọn dẹp, tôi thấy trong một túi áo của anh Tân tôi bao thơ có ghi địa chỉ không có tên. Tôi bảo con tôi tìm xem thì biết đó là tiệm cơm. Tôi ở quê nên biết vậy hay vậy, nghĩ là có lẽ ông anh tôi ăn cơm ở đó nên chắc không cần phải báo tin buồn. Quan trọng là cho cháu Quang ở Pháp hay. Chắc nó cũng không về được nên chờ mai táng xong xuôi mới viết thư. Thư qua lại khó khăn kéo dài khá lâu, Quang mới cho chúng tôi biết mối liên hệ giữa cháu với anh tôi. Quang còn yêu cầu tôi thay mặt nó tìm đến gia đình cô, xin lỗi dùm cho ba nó.

Đến đây hai cô cháu như không còn chịu đựng được nữa, khóc rống. Bà cô tiếp sợ quên:

-Quang bảo “ba con thương chị Nhi lắm. Tuy con chưa được gặp chị, nhưng nghe ba con kể về gia đình chị, con đã làm mọi thủ tục để bảo lãnh cho chị qua trước rồi”.

Bà đưa bức thư từ Pháp trong đó có đoạn Quang viết: “Nếu chị Nhi còn đồng ý đi, em sẽ tìm mọi cách để chị sang, và cả các em chị nữa nếu muốn đi cho có chị có em. Nhất định em làm được mới thôi. Bây giờ ba mất rồi, gia đình chị cũng là gia đình của em. Ba má hai bên ở dưới chín suối chắc cũng vui lòng thấy chúng mình sum họp”.

Cả nhà khóc theo Bà cô tiếp tục:

-Trước kia, biết anh Tân lập gia đình ở Saigon, cô là em út biết vậy thôi chứ đâu hy vọng lên đây làm chi mà để ý anh ở đâu Rồi chuyện gia đình của anh dần dần cũng không ai nhắc đến, chỉ biết, anh sau khi cưới vợ là đổi về tỉnh xa làm ăn mà thôi Khi góa vợ anh về Saigon trở lại, thế thôi Thật ra lâu lâu vào dịp Tết, anh chị và các cháu cũng có về quê, chị tuy giàu có, hiền lành nhưng có vẻ yếu đuối bệnh hoạn, nhà nghe nói buôn bán lớn nên anh bận rộn luôn. Còn chuyện cháu Nhi thì hoàn toàn không ai biết hết. Ông bà nội thì cũng qua đời lâu rồi Nay nghe Quang kể, cả nhà bàng hoàng sững sốt, không tưởng tượng được ngày xưa anh Tân đã lỗi đạo như vậy

- Ba con nói, Nhi buột miệng trả lời, ba con không biết má con đã có thai, nếu biết có thể ba con không bỏ đi đâu

Nói xong, Nhi mới chợt phát hiện ra là mình vừa gọi ông Tân là ba rồi có lẽ do lương tâm cắn rứt, vừa như tạ lỗi với người cha huyết nhục vì đã nghi ngờ ông dối gạt mình, vừa như minh oan hành động của ông trước kia “Lá rụng về cội” mà. Người đời còn hay bảo:

“Bên ngoại thương đại thương đột,
Bên nội chẳng vội gì thương”.

-Cám ơn bà, Nhi định nói tiếp thì bà cô nhỏ nhẹ ngắt lời:

-Gọi cô bằng cô đi cháu cho thân tình hơn. Chúng ta là ruột thịt nhau mà.

-Cám ơn cô Nhờ cô viết lại cho cậu Quang là chúng cháu cảm kích vô cùng, còn chuyện kia bây giờ còn đầu óc nào suy nghĩ được. Chúng cháu sẽ bàn lại rồi quyết định sau .

-Thưa cô, xin cô cho biết bác Tân được chôn cất ở đâu để chúng cháu có dịp đến viếng phần mộ của bác, em gái Nhi hỏi .

-Chúng tôi đã đem về quê chôn, trên đất nhà, bên cạnh ông bà. Có điều này nữa là Quang dặn kỹ cô phải giữ kín chuyện bảo lãnh này, không được tiết lộ với ai cả. Ba nó còn ủy thác cho nó tìm mọi cách gởi tiền về cho Nhi

trong lúc chờ đợi và cho các em cháu sau này nữa

-Không được đâu cô ơi, Nhi vội trả lời, chúng cháu có em học rập cải tạo, nhận được quà, tiền nước ngoài, họ kiếm chuyện làm khó làm dễ nguy lắm. Chúng cháu lo cho nhau được mà cô, xin cô chuyển lời lại với cậu Quang là chúng cháu hết sức cảm ơn lòng tốt của Quang. Quang đừng lo nhiều cho chị em cháu, chúng cháu còn xoay sở được. Hôm nay cô lên đây, xin mời cô ở lại dùng cơm với chúng cháu. Rồi hôm nào chúng cháu sẽ xin về thăm mộ ba cháu, bác Tân.

-Cảm ơn các cháu, cô phải về ngay e hụt chuyến xe đò chót. À, đây là địa chỉ của Quang ở Pháp và của cô ở dưới quận Mong có dịp gặp lại các cháu. Quê của cô cũng không xa Saigon lắm đâu. Thôi cô về đây. Mừng là anh Tân đã được giải oan. Các cháu cũng không còn phiền người vĩnh viễn ra đi rồi phải không các cháu ? Xin cầu cho linh hồn Anh siêu thoát !

Cuối cùng, Nhi quyết định ở lại lo thăm nuôi các em trai, chờ ngày về rồi chừng đó tính sau. Quang vẫn liên lạc với Nhi và xem như gia đình ruột thịt. Càng nghĩ, Nhi càng thương kính và cảm ơn ba Ky nhiều hơn. Ba Ky không phải là đáng sinh thành nhưng công ơn cưu mang dưỡng dục thật vô bờ. Trong đạo vợ chồng là người chung thủy, đối với cha mẹ là người con hiếu thảo, đối với con cái là người cha mẫu mực, đối với mọi người là người có tư cách đứng đắn, có lòng, có tình. Giàu không kiêu, nghèo kiên trì vươn lên, khổ không oán than, tâm gắng luôn thanh tịnh. Ông luôn luôn nói với các con : « Gia đình mình được như ngày nay là do công ơn của ngoại. Các con luôn tâm niệm điều đó. phải noi theo gương bà và cố gắng tỏ ra xứng đáng với bà. »

Lâu lâu Nhi cũng bồi hồi nhớ tới ông Tân, và bí mật về cuộc đời Nhi dù đã được bật mí vẫn thuộc về phần đời riêng tư của Nhi. Kỳ niệm vui buồn nào cũng là kinh nghiệm sống, liên hệ tình cảm nào cũng là một bài học của cuộc

đời .

Nhi cũng không còn muốn nghĩ tới chuyện đời mình có thật hay không, nhưng ít ra Nhi cũng làm vui nhẹ đi nỗi hối hận dày vò của ông Tân trong bao nhiêu năm qua, an ủi được một người cha sung sướng tìm lại được đứa con bị mình bỏ rơi, chuộc lại lỗi lầm trong những ngày cuối đời. Và nhất là ngoại, chắc Bà cũng sẽ mỉm cười tha thứ cho con rể biết quay về lối thiện. Và Nhi cảm thấy mình có phúc đã có đến hai người cha thủy chung, cảm ơn. Hướng lên trời cao, Nhi tưởng tượng đến những gương mặt thân thương vui tươi hội tụ trên cõi vĩnh hằng, Nhi nhẩm lại lời của một nhà văn mà ba Nhi hay nói : « Chẳng có con đường nào dẫn ta đến hạnh phúc mà hạnh phúc chính là con đường ta dấn bước hằng ngày »

Vào Xuân 2006

Trần Thành Mỹ

Khoảng Cách Cuộc Đời

" Chị khuyên tôi phải làm gì bây giờ ?Tình trạng quá oái oăm, tàn nhẫn, phũ phàng đến thế là cùng ! Biết quyết định thế nào là đúng, hợp đạo làm người, không thất nhân tâm." Hà lắc đầu buồn bã thổ lộ tâm sự với Vy

Hà với Vy có bà con gần với nhau, còn cùng họ, Hà hơn Vy 10 tuổi và cũng là cô giáo dạy Vy hồi tiểu học. Về vai vế Hà phải kêu Vy bằng chị. mối thâm giao đó bắt nguồn từ khi Vy đổ vào Trung học Gialong. Họ hàng đều

chống đối vì Vy là con một lại mồ côi cha từ lên 9 tuổi Quan niệm thời bấy giờ không cho phép con gái được học cao, nhất là đi học xa, tận Saigon mà “đèn Saigon ngọn xanh ngọn đỏ”, khó kiểm soát dễ hư đốn. Bà con bên nội đều làm áp lực với mẹ Vy khuyên đừng dễ dãi mà phải quyết liệt phòng ngừa bắt trặc vì có con gái như chinh hũ mắmm trong nhà. May là Vy đậu hạng cao trong kỳ thi tuyển vào trường Áo Tím nổi tiếng trong 21 tỉnh miền Nam lúc bấy giờ ,nên mẹ Vy, sau bao đêm đắn đo cân nhắc, thương con nên tự quyết định cho con tiếp tục học lên.

Năm thứ nhất trôi qua tốt đẹp nhưng lại là năm đánh dấu cuộc nổi dậy của phong trào sinh viên học sinh miền Nam chống Pháp thời bấy giờ. Nữ sinh nội trú cũng bãi khóa leo rào xuống đường, đóng chặt cửa phòng tuyệt thực làm reo nhân dịp Hoàng đế Bảo Đại viếng Collège Gialong thời bà Hiệu trưởng Pháp Dubois.. Kết quả trường bị đóng cửa sau cái chết của Anh Trần văn Ôn. Vy trở về quê chờ tin tức. Sau đó một thời gian, được thông báo trường sẽ mở cửa lại đầu niên khóa mới, học sinh phải thi lên lớp. Tin ấy đối với Vy thật nan giải, ảnh hưởng lớn đến việc học của Vy Má Vy đâu bằng lòng cho Vy một mình lên Saigon học tư như bạn bè khác có thân nhân trên ấy, còn ở tỉnh nhỏ quê nhà, đâu dễ tìm được ai dạy thêm. Vy cũng buồn buồn nhìn bạn bè nôn náo đi xa, tự an ủi số mình cũng sướng là được ở nhà với má.

Rồi một hôm, nhân ngày giỗ ở nhà thờ từ đường dòng họ, Hà gặp Vy hỏi thăm đứa học trò cũ về đường học vấn thế nào Thương đứa học trò khá giỏi bị " người đời xử tệ" , Hà đến thuyết phục mẹ Vy xin để cô kèm dùm các môn chánh qui định như Toán, Pháp văn. Từ đó cô là cô Năm của Vy, cô là người theo dõi từng bước Vy đi , một người thầy, mẹ, chị tinh thần thầm lặng. Cô thấu hiểu trần trở đau buồn của Vy, mặc cảm tự ti to lớn của một đứa con gái mồ côi cha đang tìm thế đứng.

Rồi năm tháng trôi qua Cô Năm lập gia đình. Cuộc tình của cô cũng là một chuyện không bình thường, đối với người trong một tỉnh nhỏ quá phong kiến ‘thối ngọn đông phong lạc vợ xa chồng’ này Số là cô được một đồng nghiệp nhỏ hơn cô độ 8 tuổi yêu tha thiết và nhất quyết cưới cô Tất nhiên là lúc đầu cô phân vân lưỡng lự vì cô phải cuu mang hai em nên thẳng thắn từ chối Hơn thế nữa, cô cũng gặp phải sự chống đối của ba cô về vấn đề chênh lệch tuổi giữa hai người nên có lần cô đến tâm sự phân bua với má Vy : ”Bác nghĩ xem con phải làm gì bây giờ, con không muốn làm buồn lòng ba con nhưng bây giờ ba con cũng đã có di con rồi, các em con sắp ra trường. Hiện giờ còn trẻ không sao, nhưng lớn tuổi hơn nếu lập gia đình thì phải chấp nói với người đã có vợ, tệ hại hơn là ‘làm bé’ nữa, còn thể thống gì. Dù sao, anh này cũng chưa lập gia đình lại thành thật đi đến hôn nhân, con nghĩ, nếu sau này có thay lòng đổi dạ, đó cũng là số Trời thôi”

Cô không nói hết ý của mình vì thật sự cô phải có quyết định này là vì lúc bấy giờ cô cũng đang bị vây trong vòng lẩn quẩn éo le, một đồng nghiệp đã có vợ con đeo đuổi khá lâu nên cô sợ biết đâu ngày nào đó mình không giữ nổi lòng mình, uổng công. Vả lại mẹ Vy cũng biết rõ tình trạng của các cô gái trung lưu Tây học ở trong tỉnh nhỏ bị ràng buộc bởi gia phong Nho giáo vào buổi giao thời này, dù đẹp nét đẹp người, cũng khó có ‘mối’ nào dám hỏi cưới xin. Không phải chỉ có trường hợp riêng rẽ như thế đâu, nhiều cô cùng trang lứa với cô, thuộc giới giàu sang vọng tç, tìm cách bắt nuôi rể, chắc gì có cơ hội may mắn được yêu thương như cô Bao gia đình thượng lưu quý phái bỏ tiền trước ‘bao’ con rể nghèo đồ đạc cho du học nước ngoài, hy vọng ngày thành danh ‘bái tổ vinh qui’ ‘ngựa chàng đi trước, vồng nàng theo sau’. Xã hội phong kiến chấp nhận sự đổi chác đó. Sau lễ hỏi hứa hôn, người con gái, dù còn được phép ở nhà mình vẫn phải chu toàn bốn phận dâu con trong việc quan hôn tang tế. Tuy nhiên, những cuộc hôn nhân được

xếp đặt trước do mai mối thường không ngăn cản nỗi vị hôn phu tương lai một ra đi là ít khi trở về, mà dù trở lại cũng khó còn có tâm tình của người xưa Hoàn cảnh xã hội khác, quan niệm kinh nghiệm đời đâu dễ ngang, biến chất lòng người Trong việc lập gia đình, họ chấp nhận sự trao đổi nhưng khó có sự trả ơn. Do đó bao cuộc hôn nhân bị đổ vỡ mà phần thiệt thòi luôn thuộc về phái nữ.

Ngày xưa hôn nhân thường xây dựng trên nền tảng ‘môn đăng hộ đối’, suôi gia phải tương xứng nhau Đó là hàng rào ngăn cản bao mối tình chân thật. Trái hẳn ngày nay, cơn lốc tự do đảo lộn bao lẽ lối cũ, ngọn sóng thần tsunami văn hóa văn minh ngoại lập vùi dập tập tục xưa, nhất là trong quan hệ duyên ái chẳng hạn. Thế hệ trước không còn cầm cương, chỉ tay năm ngón như thuở nào, bình đẳng thối phòng bong bóng tự do

Chuyện của Hà không phải duy nhất trong tỉnh nhà, nước ta Cô Năm không phải không biết vài trường hợp điển hình quanh mình. Chuyện cô Tám bạn Năm lập gia đình với người cũng trẻ hơn 10 tuổi từ nơi khác đến. Hạnh phúc một thời gian, dùng mt cái, phát giác anh ta đã có vợ ba con.

Vậy thì :

“Cũng đành nhắm mắt đưa chân,

Thử xem con Tạo xoay vần đến đâu”.

Xin thử hỏi các bạn, những ‘nhà gỡ rối tơ lòng’ ‘tâm lý gia’, ‘cố vấn gia đình hôn nhân’ nổi tiếng, các bạn giải quyết thế nào trường hợp của cô Năm ? Trăm phương ngàn kế nhưng thú thật mà nghĩ chắc các bạn cũng đồng ý tán thành phương án hai bên cùng có lý có tình này

Có lần cô đến với Vy miệng cười cười tuy ánh mắt sao mà long lanh vời vợi.

Cuối cùng cô buông thông : “Chị nghĩ sao ?”

Vy không dám xúi cũng không đạo đức giả để can ngăn vì Vy thấy gần gũi người con gái rất ‘người’ này, dám sống thật với lòng mình, sòng phẳng

trong tình yêu có làm có chịu, sẵn sàng trước thử thách và tiên liệu hậu quả Vy nhận thấy Năm không đáng trách mà thật đáng thương, Vy lí nhí nói:

-Em nghĩ Năm nên làm theo lòng mình sau khi phân tích cặn kẽ mọi vấn đề. Làm thế nào để sau này không hối tiếc và ân hận thôi ;

-Tôi cũng nghĩ thế, chuyện của mình là mình phải tự giải quyết. Ý kiến người khác rất cần để tham khảo chứ không là quyết định. Tình cảm nào cũng tế nhị, mong manh, khúc chiết như tơ trời mà bền chắc vô cùng, khó dứt khó rời

Năm nhẹ nhàng gật đầu đưa tay lên phất mạnh một cái như muốn xoa tan ý nghĩ vẩn vơ :

-Lại còn có độ nữa, từ trừu qua cộng như chơi ‘Tâm thử biểu’ lên xuống bất ngờ, lạnh quá dễ bỏ nhau, nóng quá cũng coi chừng đó là điềm báo hiệu

‘‘Anh đi đường anh, tôi đường tôi,

Tình nghĩa đôi ta có thể thôi’’.

Chị nhớ chuyện mất được của cuộc đời, chuyện "ngựa tái ông" ? Và chắc chị cũng hiểu một khi nhận được gì rồi, mình khó có can đảm vứt bỏ, tiếc nhớ lắm chứ vì thật sự ít nhất trong đời mình cũng đã có một lần được gặp ". Vy nhận ra là Năm có lý và tin rằng Năm đang đi lần vào con đường Thiên thai rồi Vy lẩm bẩm một mình : "Thôi thà một phút huy hoàng " rồi sau này có " phút tắt ", thế còn có hơn không ? Và nếu tin vào số mạng, thôi thì cứ cầu mong cho " đức thắng số " và mọi người gặp may ở hôn nhân.

Sực nhớ lại hoàn cảnh của chị bạn thân hồi Trung học, có lần gặp chị, chị vui mừng bảo Vy nhìn thẳng vào chị rồi hỏi :

" Mày thấy tao thế nào ? Có thay đổi gì không ? Đẹp hơn nhiều chứ ?"

Bạn bè con gái sắp xỉ tuổi thường gọi nhau bằng mày tao, con nhỏ này, còn đối với chị nào lớn hơn vài tuổi là ‘bà này’ ‘cái bà này’ cho có vẻ thân mật hơn. Vy tưởng Mai hóa ‘diên’ , chắc bị ai bắt mất hồn rồi nên mới dở chứng

tiểu ngạo Mai thường rất vui tính, cởi mở, thích nói đùa và thành thật.

- Con nhỏ này, làm gì mà biệt tích. Được mẹ cưng quá rồi nên quên hết bạn bè nói khó. Mày còn chờ hoàng tử nào đến rước mà không xuất đầu lộ diện, lộ đầu đi đâu hết vậy ?

Vy chỉ biết cười trừ :

- Làm gì có chuyện đó. Nói cái điệu này chắc là cá đã cắn câu rồi phải không ? Bật mí đi, để lâu bị ‘tẩu hỏa nhập ma ‘ không cứu nổi đâu’. Không đợi hỏi thêm, Mai tâm sự tuốt lút :

-Thằng nhỏ coi lù khù thế, vậy mà gan cùng mình nhất định đòi cưới tao đó mày. Tao thách ‘chả’ dám đến thừa thắng với ba tao Chả năn nỉ y ôi với ông già thế nào không biết mà ông chịu gả ‘khoẻ re’, bảo hể tao ưng, ông già tao OK ngay Tài chưa !

- Hạ hồi thế nào Kết thúc có hậu chứ ? Không được kêu bằng thằng nhỏ nữa đó nha

Mai bẽn lẽn dịu giọng, ôn tồn bảo :

- Mới đầu tao cứ tưởng anh ta muốn làm quen với em gái tao, tao chẳng đề ý đề phòng gì cả. Tới chừng biết ra thì hai đứa đã ‘lậm’ quá rồi hết thuốc chữa mà không hay. Anh ta giỏi võ lại đẹp trai, mày biết mà. Có lần mày đã nói dường như anh ta để ý đến tao mà tao vẫn giả ngơ giả điếc không dám tin.

Trong thâm tâm tao cũng sợ là sau này, đàn bà mình sinh nở chóng già hơn đàn ông nên tìm đủ lý do để tránh ra "Bởi số chạy đâu cho khỏi số" thật mà.

- Thôi đừng có chạy tội nữa ‘Sức làm sức chịu, cứ liệu mà chơi’. Bà có làm gì bậy đâu mà phải né tránh, bào chữa mãi vậy. Bây giờ việc chính phải làm là hồi ký lại lòng mình, sau đó cố gắng hưởng và gìn giữ hạnh phúc, chấm dứt, đừng suy nghĩ nhiều nữa

Rồi thời gian qua. Vượt biên trước một mình, bất tin khá lâu, thế nhưng anh vẫn một dạ một lòng chung thủy, tìm cách bảo lãnh vợ con đoàn tụ.

Lần bất ngờ gặp lại chị hỏi thăm anh, chị cười buồn bảo : " Trẻ hơn mà anh đi trước tao đó mày''. Vy cúi người cảm động chia buồn với chị, chị là người có phúc vì đã được anh yêu đến hết cuộc đời Nhưng trong thâm tâm Vy vẫn nghĩ anh mới thật sự có phúc vì đã yêu thương hết lòng, vì người mình yêu cho đến ngày tàn. Hành động gây mang hạnh phúc tạo niềm vui hơn là nhận lãnh.

Có lần Năm kể cho Vy nghe trường hợp khác :

" Chị này vì cha mẹ không bằng lòng người thương chị nhỏ tuổi hơn, gia đình hai bên không môn đăng hộ đối, ép gả chị cho người góa vợ có tiền. Anh này cũng tỏ ra thương yêu chị nhưng với con riêng của chồng, bà vợ sau nào của ba mình cũng là ‘dì ghẻ’ khó thương nên lục đục không thể tránh. Khổ cực buồn đau chị cũng chịu nổi, nhưng cái gai nhọn lâu lâu làm nhức nhối con tim, đó là niềm nuôi tiếc, nỗi ân hận âm thầm dẫu kín ray rút không nguôi "

Thật sự, con người mà, ít ai bằng lòng cái gì mình có và thường dần vật mình bằng những kỷ niệm tình cảm băng quơ lãng mạn không tưởng như :

’’Tình chỉ đẹp khi còn dang dở,
Mộng hết vui khi đã vẹn câu thề’’

Trước hoàn cảnh của Năm, nhỏ tuổi hơn và ít kinh nghiệm đời nên Vy thường im lặng nghe cô kể . Năm rất tin Vy kín đáo, ít mồm mép và được bạn bè gọi là ‘trời gầm không nhà’.

Đám cưới được cử hành trọng thể. Sự nghiệp giáo dục cũng tiến triển như học vấn và hạnh phúc của cô Giáo viên Tiểu học rồi Hiệu trưởng Tiểu học, Hiệu trưởng Trung học cho đến về hưu Cô tự học đỗ Tú Tài rồi Cử nhân giáo khoa Văn minh Việt nam, đang chuẩn bị trình Luận án Tiến sĩ thì 75 ngưng lại Nhưng rồi, khúc quanh của cuộc đời biến sự nghiệp thăng tiến tỷ lệ nghịch dần với bước thang tình cảm. Một cô gái tự lập có đầu óc tiến bộ,

chịu khó kiên nhẫn, có tài điều khiển quản lý cũng đành bó tay trước hoàn cảnh trở trêu khó ngờ. Vì không con hai vợ chồng nuôi một gái một trai mà cô thương rất mực. Chính cô cũng đã đứng ra làm chủ hôn thay thế cha mẹ lập gia đình cho hai em. Không may đứa con trai nuôi thành linh mất đi Cô buồn không nguôi nhưng với bản tính cương nghị, cô luôn hướng về phía trước để rồi sau này cũng đành quyết định ngược với lòng mình.

Đối với chồng và gia đình chồng, cô trọn đạo vợ hiền dâu thảo Cô rất mực tin tưởng vào tình yêu của chồng, luôn bồi hồi cảm động nhớ đến công lao của anh trong thời gian đeo đuổi yêu cô, hết lòng nài nỉ van xin ba cô nằng nặc không chịu gả. Tình yêu nóng bỏng kiên trì này đã làm lung lay quyết tâm sống độc thân, làm tan rã trái tim tưởng như băng giá của cô Cô không tiếc rẻ, ân hận đã lập gia đình. Cô sống trọn vẹn với mối tình của mình vì nghĩ rằng trong đời người không dễ mấy ai được người yêu mình tha thiết thật sự. Nhớ lại lần cô tâm sự trước khi quyết định:

" Thật ra tôi nghĩ mình không làm điều gì sai trái cả. Chuyện tuổi tác là một trong những trở ngại hôn nhân, đúng, nhưng không phải là nguyên nhân trực tiếp gây gây đổ vỡ, cản trở tình yêu thành thật, không tính toán, vô vụ lợi Ông bà ta xưa chỉ thích lấy nhau ‘gái hơn 2, trai hơn 1’ thôi

- Vậy cô đã quyết định chưa ?

- Cân nhắc nát óc đó chị ! Vẫn biết không có gì hoàn hảo, được phần này tất mất phần khác, làm sao muốn mà được tất cả. Vả lại mọi vấn đề đều do quan niệm thôi

"Chồng già vợ trẻ là tiên,

Vợ già chồng trẻ như niên đứt giây "

Ông bà ta dạy thế, nhưng có đúng 100% không ?

Cuộc tình nào cũng thế như chén nước đầy rồi vơi Sợi tình cảm đâu dễ gì hơn luôn phải được bảo quản duy trì không ngớt mà chưa chắc không đứt

không căng. Cứ làm hết sức mình thôi phải không chị ?'Que sera, sera' !

Biết tính chồng mình thích vui chơi với bạn bè 'galant' rất mực với phái đẹp như gentleman, hiệp sĩ Âu châu thời trước, vui vẻ, cởi mở, nói năng khá hoạt bát, không đến nỗi xấu trai, anh ta hội đủ điều kiện để các cô gái thích. Do nghề nghiệp, anh ta lại có dịp di chuyển đó đây tiếp xúc với ngành nghề khác. Chuyện không ngờ đến đã đến.

Vào một hôm rảnh rỗi, Vy đến thăm cô Thấy cô đang ủi quần áo, định xin phép cáo từ nghĩ rằng cô đang chuẩn bị đi dự tiệc. Cô vì bảo :

" Chị ở lại chơi, tôi sắp đi cưới vợ cho nhà tôi đây "

Vy tưởng mình nghe lầm, trân trối nhìn cô, miệng há ra mà không dám hỏi. Cô cũng đoán trước phản ứng cực kỳ ngạc nhiên này và cũng muốn thố lộ tâm tình, cô nhân từng tiếng :

" Chuyện đã dĩ lỡ ra rồi Cô ta đã có thai Con nhà gia giáo, có tiếng tăm, học thức cao, địa vị xã hội, thế mà làm lỡ...

Vy nóng nảy ngắt ngang :

- Nhưng tại sao Năm đi cưới ?

- Ông xã tôi năn nỉ quá. Hơn thế nữa gia đình bên chồng tôi cũng thế. Mẹ chồng tôi bảo nếu dứt khoát là tôi giết chết đứa nhỏ vô tội còn nằm trong bụng mẹ vì ngại quá cô ấy sẽ phá thai. Hoặc giả vì bị mang tiếng 'chửa hoang' hay cướp chồng người, cô ấy có thể liều mình làm bậy. Như vậy là vô tình, tôi đã giết cả mẹ lẫn con. Vả lại lỗi là tôi không có con nên việc 'bậy bạ' này cả nhà anh ấy xin tôi tha thứ và cứu cả hai Cháu nội nào cũng là cháu nội mà chị !

- Sao mà trở trêu cay nghiệt quá ! Vy thốt lên mà nước mắt ứa ra

Mấy tuần sau, Năm đến thăm Vy. Vy nhìn Năm thật lâu mà không tìm được lời để hỏi dù bụng Vy hừng hực, tim đánh 'lô tô', miệng chực nói mà không dám phát ra

- Hôm đám cưới, tôi là chủ hôn đi cưới vợ cho chồng. Oai chưa ! Chị biết không, trước đó nhà tôi có xin đưa cô ta đến tạ lỗi. Tôi bằng lòng. Trong lần gặp gỡ này, tôi cũng đã nói thẳng với cô ta cũng như sau đó trong ngày hôn lễ. :

- "Từ giờ phút này, cô là vợ của anh Ca. Tôi không còn trách nhiệm gì với anh Ca nữa. Sau này nếu có chuyện vui buồn, nhất là bất hòa giữa hai người, cô đừng bao giờ đến trách móc kêu ca với tôi, tôi đã nói trước và hết lời Chúc hạnh phúc ".

Hạnh phúc ! Vy không biết lúc này mình nghĩ gì, đầu óc sao mà trống rỗng, khoảng cách cuộc đời thật gần mà cũng thật xa, từ thương đến ghét, từ đúng đến sai, cực đoan này đến cực đoan khác không chuyển tiếp. Biết và hành động cũng thế tưởng dễ mà không dễ vì lắm điều mình biết mà không dễ thực hành như Jean Jacques Rousseau đã viết : ‘ ‘Hãy làm điều tôi nói mà đừng làm điều gì tôi làm’ ’ (Fais ce que je dis et ne fais pas ce que je fais) và có điều mình không muốn mà vẫn làm.

- Không thể có cuộc tình tay ba, Năm đã trả lời bốp chát, thẳng thừng với bạn bè nào khuyên nên cứ để tình trạng cũ, đừng ly dị, tránh tiếng đời dị nghị và cho ông ấy còn có lỗi trở về.

Từ đó, Năm sống một mình , tiếp tục học cao lên, nghiên cứu thêm về chữ Hán, chữ Nôm, tử vi, viết sách và nhất là chuẩn bị cuộc sống đời sau, một lối tu thiên tại gia

Lâu lâu, Năm cũng đến thăm Vy và ngược lại Vy cũng cùng các con nhỏ đến ‘phá’ di cả ngày Năm và Vy tuổi thuộc ‘tứ hành xung’ thế mà chưa thấy ‘khắc khẩu’ bao giờ mà còn có vẻ ‘đồng thanh tương ứng đồng khí tương cầu’ nữa là.

- Chị biết không, hai ông bà ấy vừa đến cảm ơn tôi đó. Tôi đã để cho họ ở cái nhà mà trước kia hồi còn độc thân tôi đã mua cho hai em tôi đi học. Hiện

giờ như chị thấy tôi đang ở nhà của trường cấp cho Hiệu trưởng. Tôi cũng đã chia hai tất cả đồ đạc trong nhà. Của chồng công vợ sòng phẳng. "Mã ngọ Trường sinh ", đường dài mới biết ngựa hay mà chị.

Vy chỉ còn biết im lặng trước tấm lòng yêu người của Năm, yêu thật sự đúng nghĩa

Sau này, Năm còn thổ lộ là các con của ông Ca vẫn được dạy kêu Năm bằng mẹ và bà sau vẫn đến than vãn với Năm mỗi lần gia đình bất đồng ý kiến cãi vả giận hờn. Có nhìn thấy tận mắt nụ cười nửa vời, ánh mắt đượm màu hồng dĩ vãng, Vy có cảm tưởng như mình đang đứng trước một người thoát tục rồi, khó tìm thấy ở trần gian.

Đối với Vy, Năm không những vì tình thân quyến mà còn là người thầy gương mẫu, một người chị, mẹ tinh thần luôn theo dõi bước đường đời của Vy Ngay cả việc lập gia đình của Vy, Năm cũng đã góp phần không nhỏ, tự ý đến thuyết phục mẹ Vy còn dùng dằng chưa chịu mở đèn xanh vì chú rể xin cưới đưa con duy nhất của bà, gốc Bắc, có đạo Bà cứ lập luận theo người Nam ở tỉnh. Người Bắc ăn nói khéo léo, khôn ngoan bà sợ con bà làm dâu không nổi Có đạo cũng tốt vì bà nghe nói đạo Thiên Chúa cấm ly dị. Tiếc là không có thờ cúng nên bà sợ không ai giỗ khi bà mãn phần.

Sau này, những bức thư gửi sang cô luôn khuyến khích, khuyên bảo vì biết tính Vy hay nể nang, ít dám làm buồn lòng ai Năm không bao giờ ngại nói thẳng điều cần thiết, kinh nghiệm đời cho Vy nghe Năm viết :

- Nên vui với cái gì mình có, đó là triết lý của sự sống. Nếu biết chấp nhận số phận thì đó cũng là niềm hạnh phúc. Đã biết đời bất như ý thì phải vừa ý cái gì mình có. Trong nghịch cảnh vẫn có thể như ý đó là hoàn toàn do Phúc đức của mình. Chị cần tận hưởng chứ đừng lo lắng gì cả, chuyện gì đến, lo cũng không được.

Thấy Vy tin tử vi, Năm giải thích : " Trong cùng một giờ sanh, thì lá số

giống y nhau và chỉ có thể trang ra 72 kiểu lá số thôi Trong khi đó, trên thế gian, cùng 1 giờ đó, có hàng vạn đứa trẻ sinh ra, có người nghèo, giàu, tốt xấu, hàng vạn hoàn cảnh và tâm tính khác nhau Cho nên biểu tượng của các vì sao ghi trên lá số chỉ nêu lên cái khả năng, không phải là cái ắt có, hoặc ắt có dưới dạng nào ? Không thể lường trước được 100% ".

Cuộc sống thanh đạm, giản dị luôn hoạt động đầy nhiệt tình ảnh hưởng không ít đối với cô, 70 tuổi, tóc chỉ mới hoa râm. Tiếc rằng sau đó, vì tai nạn giao thông, cô phải ngồi xe lăn, tuy vẫn tự lo cho mình được.

Bây giờ cô ra đi vĩnh viễn vì bệnh tật không chữa một ai, Vy không còn dịp gặp lại cô lần cuối Ngày trước, mỗi lần có gì lo lắng, khó giải quyết, Vy còn có người hỏi han tâm sự. Vy đã từng mong thư cô vì mỗi lần sau khi đọc, Vy có cảm giác như người đang đi giữa sa mạc gặp được ‘ốc đảo’ trên đường.

Thư của cô như tia nắng quê hương, hơi ấm của người thân xa ngàn dặm, ngậm nước mát lòng kẻ đang khát, cục than hồng ấp ủ bao nghĩa tình cao trọng, tiếng nói của quê mình, kỷ vật đáng trân quý biết bao Với Vy, cô mãi mãi là mẫu người để Vy vươn tới với trọn niềm tôn kính lẫn mến thương.

Cô là đóa hoa lai tỏa hương khoe sắc trắng trên đám lá nhỏ xanh tươi quây quanh chờ đợi thưởng thức tinh hoa thuần khiết. Cô là tấm gương hiếu học khó bì , một người thầy tận tụy yêu nghề, một nhân cách đáng kính. Bàn tay búp măng thay mẹ mất sớm, bảo bọc gia đình, dẫn dắt hai em thành đạt.. Là một người vợ hiền thực đảm đang, cô đã hài hòa sự nghiệp và đời sống gia đình. Không có con lóc tình cảm, ngã rẽ tâm tình nào có thể đánh mất tình yêu người chân chính của cô trên mọi mặt. Cô là hiện thân của tấm lòng rộng lượng bao dung, xem cuộc đời sắc sắc không không, sống bằng lòng với cái gì mình có không ích kỷ, đua đòi ganh tị, với tinh thần trách nhiệm đáng được đề cao Nếu tin Thiên đàng, Niết bàn Cực lạc là có thật, cầu xin cho Cô hưởng phúc đời đời trên cõi vĩnh hằng. Để rồi, mỗi lần ngẩng đầu

nhìn trời cao lồng lộng trong đêm thanh vắng đầy sao, người trần gian chúng ta mơ tưởng đến những đôi mắt thân thương huyền diệu đang lấp lánh nháy nheo luôn âm thầm theo dõi bước đường trần dung rủi ta đi và nhận chân rằng khoảng cách cuộc đời, đất trời không gần mà cũng chẳng xa Tin yêu hy vọng !

Hè 21-06-05

Trần Thành Mỹ

Trần Thành Mỹ

Lặn Lội Thân Cò

Chúng tôi gặp nhau trong buổi tiệc ở nhà người bạn quen Chị ngồi cạnh tôi vui vẻ hỏi chuyện. Thế là tôi được biết chị từ quê nhà sang theo diện đám cưới với Việt kiều như chị cười cười nheo mắt nói. Bất giác tôi có cảm tình với chị vì nhận thấy trong ánh mắt nụ cười đầy vẻ hồn nhiên ấy một thoáng suy tư lạc lõng làm tôi nhớ lại những ngày đầu xa xứ.

Thấm thoát đã trên 20 năm rồi mà tôi như còn nhớ rõ thuở ban đầu bơ vơ ấy. Ở đây lúc bấy giờ chưa có chính sách rõ rệt cho dân tị nạn. Người bảo lãnh phải tự lo liệu mọi phương diện cho người mới sang Chúng tôi cư ngụ trong một làng Bỉ thuộc vùng Flandre nói tiếng Hòa lan cách xa quận lỵ độ 15km, cũng có tiện nghi tối thiểu như các làng quê Âu châu nhưng chưa có trường

lớp nào dành riêng cho người di dân.

-Tiếng này có khó học không chị? chị Tâm nhỏ nhẹ kéo tôi ra khỏi vòng suy tư.

Bất ngờ không biết trả lời như thế nào nên chống chế:

-Chị về hỏi lại anh nhà thì biết rõ ‘nguồn cơn’.

-Nhà tôi cứ bảo là ‘không giống ai, từ cấu trúc đến phát âm, lại hay dùng thổ ngữ địa phương nữa. Anh ấy bảo ngán tiếng ‘phờ lơ’ (Flamand) này tới cổ. May là ảnh rành tiếng Pháp nên tùy cơ ứng biến từ từ. Có đúng như vậy không chị?

Ngực tôi như vừa bị cú thúc vô tình thành linh làm giật mình đau điếng, tôi trả lời như nói với chính mình:

-Nhưng mình đã chọn nơi đây rồi, ‘’phóng lao là phải theo lão, đâu có cách nào khác hơn. ‘’Chạy trời không khỏi nắng’’, phải cố học thôi. Mà nói thật cho nhau nghe, có nói tiếng họ sai thì có gì xấu hổ đâu. Cười trừ không thiệt gì cả, khen chê thì họ hiểu mình đâu biết gì mà mắc cỡ buồn lo.

-Chị nói vui thật, đúng thôi.

-Nói sai thì sửa. Lúc đầu ‘bí’ quá thì cứ nói chuyện ‘mỗi táy, rồi dần dần cũng quen Chị nghĩ xem, thử hỏi ngay tiếng mẹ, có ai chắc chắn là mình nói đúng 100% không?

Vui miệng tôi cũng kể cho chị nghe chuyện buồn cười "tréo cẳng ngỗng" ở đây. Lần đầu tiên đi làm, mỗi khi họ chỉ dẫn mình việc gì xong rồi, họ hay bảo "đu má" làm mình khựng lại xụ mặt tưởng họ xỏ Nho chửi xéo mình. Ngược lại họ cũng ngạc nhiên không kém vì họ tỏ vẻ thân thiện, thế mà mình lại như bất bình ương ngạnh. Họ nhún vai, lập lại ‘đu ma rồi tiếp tục công việc, lâu lâu còn liếc về phía mình, hắt hắt hàm nói khẻ chữ trên làm mình càng lúng túng lơ đãng thêm. Hồi lâu, định thần tỉnh trí nghĩ ra là đâu phải tiếng mình, về nhà tra tự điển ‘doe maar’ có nghĩa ‘làm đi khiến mình

thở phào nhẹ nhõm, từ đó bắt đầu nói trả nếu cần. Rồi hôm nào bực bội vì thái độ trịch thượng kiêu căng không thốt nên lời, mình bèn chống đối ngầm theo chính sách "bất bạo động" của nhà chính trị lỗi lạc Ấn độ Gandhi bằng cách vui vẻ phản pháo đánh dấu cho chữ 'đủ thêm nặng, chữ 'má thêm sắc', 'trả thù dân tộc' hả hê.

Rồi chúng tôi chia tay nhau, ai cũng tất bật với cuộc sống tha hương trên xứ Bỉ nhỏ bé ít tài nguyên này. Bẵng đi một thời gian, nghe tin chị bệnh, tôi đến thăm. Gặp lại tôi chị mừng rỡ hẹn sẽ đến thăm 'trả lễ'. Từ đó chúng tôi thường xuyên liên lạc với nhau. Chị xem tôi như người chị lớn tuổi hơn, có thể tin cậy được nên thoải mái nói năng không cần giữ ý.

-Quen nhau cả năm rồi mà chưa bao giờ tôi thấy chị hỏi tôi như bao người khác về thân thể, tại sao tôi sang đây. Ai cũng tò mò, thắc mắc muốn biết, chị thì dừng dung, tỉnh bơ như không

-Tâm cũng đã kể cho tôi nghe chút ít rồi. Chuyện của Tâm, Tâm muốn nói thì tôi sẵn sàng nghe, Tâm cần hỏi điều gì, tôi tìm cách trả lời giải quyết hộ. Tâm tin mình thì mình thành thật với Tâm chứ không phải chỉ 'bánh ít đi, bánh quy lại, trao đổi tin tức xã giao lấy lệ đâu.

-Chị biết không, hôm nay em buồn làm sao ấy. Có người vừa kể lại cho em nghe là bạn bè nhà em bàn tán về em nhiều lắm. Số là trước kia nhà em còn độc thân ở chung với các anh ấy, đi ăn nhậu, bài bạc, đi casino, chơi bida tự do, thả giàn có khi thâu đêm suốt sáng. Bây giờ họ tẩy chay nhà em, chê nhà em trở thành 'râu quặp', 'thờ bà', bị em kèm kẹp mà không biết vùng lên, Tâm hỏn hển bực tức nói một hơi, nước mắt tuôn rơi. Họ còn thêm, phải chi là 'bồ nhí' thì còn có lý, đằng này già trên 'băm' (ba mươi) mà còn bị bỏ 'bùa mê thuốc lú', què quá' kém văn minh. Chị thấy có độc miệng không? Đột ngột quá, tôi cũng bị lôi cuốn vào thế trận nên không dẫn được máu 'anh hùng rơm' 'đánh võ miệng' phụ.

-Bậy quá! Vô duyên thật! Bạn bè gì mà chán ghê! Mà thôi đừng thêm đề ý đến lời dị nghị 'bá láp' đó nữa. Có giận họ cũng uổng công, mất thì giờ vô ích. 'Tránh voi không xấu mặt nào.

Thế rồi, không nhìn được nữa, ầm ức, tức tưởi, chị thổ lộ. Hồi còn ở Việt nam chị có công ăn việc làm đảng hoàng. Gia đình đông anh em, có người cũng đã định cư ở Mỹ, Úc, Pháp. Vì Tâm không muốn xa cha già và các em nhỏ nên nán nã ở lại không lập gia đình, ngay cả với 'Việt kiều được các anh làm mai "

_Cuối cùng, các em đều lớn và vì nể tình người giới thiệu có uy tín từ lâu với gia đình, em mới bằng lòng liên lạc trao đổi thư từ với nhà em Chúng em cưới nhau vì thương nhau thật sự mà chị. Vậy mà nào ngờ, có hôm về tụ họp gia đình, em còn nghe một chị dâu dặn nhà em đừng bao giờ cho em biết đến tiền bạc anh ấy có, vì các cô lấy Việt kiều thường ham giàu, cố tìm lý do để đi ra nước ngoài. Chừng quen nước quen cái rồi đòi ly dị chia đôi tài sản, hoặc quất ngựa truy phóng sang qua thuyền khác. Em không ngờ, sang đây rồi, 'chúng nào tạt nẩy tốt xấu vẫn khó đổi thay. Tôi ghen lời, chuyện đời là thế đấy, như con xa lộ trông như phẳng phiu mà vẫn có chỗ lồi lõm, vũng nước ổ gà. Có những lúc mình tịt ngời không còn lời để khuyên nhủ, an ủi như không 'đạo đức giả' 'dạy đời. Vẫn biết nói theo có thể làm vui dịu tự ái, lòng tự trọng nhưng lúc này mình nghĩ im lặng là tốt hơn. Lấy chồng xa xứ cũng lắm truân chuyên!

Lần khác Tâm đến thăm tôi, tươi tắn hơn, kể việc làm mới, hái nấm. Vùng Bì nói tiếng Hòa lan này thuộc nông nghiệp, nên có nhiều công việc không cần thạo tiếng như tỉa bông cúc, hái cà hái dâu, đặc biệt là hái nấm. Nghề trồng nấm ở đây thuộc hàng kỹ nghệ rồi nên rất quý mô, kỹ thuật hiện đại, chỉ có việc hái là cần công nhân hái tay Tôi cũng đã được chứng kiến vài lần thử nghiệm máy hái nấm. Tồn phí nghiên cứu lắp ráp quá đắt, hiệu quả

không đạt được như ý vì dù máy có ‘mắt thần’ điện tử chỉ điểm, mấy ngón tay bằng kim loại không thể nào bằng tay con người.

Máy có thể cắt hàng loạt nhưng không thể lựa chọn nắm nào đáng hái nắm nào không. Nắm được trồng trong nhà, có máy điều hòa nhiệt độ nhất là độ ẩm, trên giàn , mỗi giàn dài độ 20m từ 4 đến 5 tầng, bề ngang 2-2,5m. Nhìn nắm mọc sát nhau trắng phau thật đẹp gợi nhớ hình ảnh đồng phục trắng trong của tuổi học trò, những đoàn diễu hành trong ngày đại lễ yên bình uy nghi. Kỹ thuật hái nắm cũng rất công phu, khéo léo. Tay trái lựa móc từng gốc nắm, tùy kinh nghiệm mỗi lần móc từng 3 đến 4 gốc nắm to, tránh đừng đè bẹp nắm nhỏ lú nhú dính quanh, tay phải dùng dao lưỡi cong đặc biệt cắt bỏ gốc, xếp thứ tự lớn nhỏ, nở búp riêng từng loại để vào hộp thích hợp. Tốc độ hái cắt vừa nhanh vừa xấp xếp thứ tự đều đẹp tùy cỡ, đạt tiêu chuẩn của chủ. Vì vậy ngón tay càng nhỏ càng ít làm hư nắm kế cạnh, tạo chỗ trống cho nắm nhỏ vươn lên, do đó người Việt ta rất được trọng dụng. Tuy nhiên lương nhà nông thường bị trả rẻ hơn và thường khai chính thức ít giờ, các giờ "làm đen" đều được trả tiền mặt. Thời khóa biểu không nhất định tùy theo ngày nắm mọc nhiều hay ít.

Từ đó gia đình chị sống ổn định hạnh phúc, chị vui mừng báo tin đã có thai. Nhưng sau đó lại sảy thai. Hy vọng vẫn còn kéo dài trên một năm, chị bắt đầu lo lắng nên quyết định thụ thai nhân tạo. Thật ra sang xứ người, việc có con cũng không phải là dễ dàng gì. Tất bật với cuộc sống không dễ dung hòa công việc với gia đình. Việc nuôi dạy con cái thường giao phó cho xã hội thôi. Không con cũng có vấn đề vì con cái là sợi giây ràng buộc vợ chồng lại với nhau, chị tâm sự với tôi như thế. Không biết nói gì hơn, tôi chỉ xin cầu mong cho chị toại nguyện thôi.

Không may cho chị, sau bao cuộc thử nghiệm không thành, chị đành bỏ ý định trên và bác sĩ cho biết là nguyên nhân không phải là do chị. Không chịu

bó tay chị bèn nghĩ đến việc nuôi con nuôi, hợp pháp, đưa cháu gái ruột của mình. Bây giờ gia đình chị trở thành tổ ấm có tiếng nói cười của đứa trẻ lên chín tuổi. Anh chị đã bắt đầu thấy dù cuộc sống bây giờ tuy bận rộn nhưng có ý nghĩa hơn. Và chị còn hãnh diện vui mừng thấy con mình hội nhập dần với cuộc sống mới. Thời gian sao mà trôi nhanh quá. Mới ngày nào con chị còn ngẩn ngơ với nếp sống lạ, tiếp xúc với thứ ngôn ngữ chưa nghe thấy lần nào, mà ngay cả cha mẹ vì kiếm sống vẫn chưa thông thạo lắm, nay lại thay đổi vai trò, chính cháu lại là thông dịch viên, liên lạc trên mạng internet cho chị. ‘Con hơn cha nhà có phúc’, chị vui vẻ kể lể.

Thật ra, đối với người ở quê nhà, ai có cơ hội ra xứ người cũng là người gặp vận may số đỏ. Còn các cô được lập gia đình với ‘kiều nào cũng tốt, Việt, Hàn, Mỹ, Úc, Pháp, Đài loan...kiều, đầy hứa hẹn cho tương lai kinh tế gia đình như trúng số lô tô. Phần đông ai cũng tưởng sang nước ngoài là hốt bạc hái tiền dễ dàng, tự nhiên trở thành giàu có như Bill Gates, không được như ông hoàng bà chúa thì cũng bậc ăn trên ngồi trước hưởng của Trời cho, chẳng cần tìm hiểu nguyên nhân.

Cũng có nhiều Việt kiều về nước, xài xả láng, tung tiền như nước như công tử Bạc Liêu, se sua ‘áo gấm về làng’. Đôi khi làm lác mắt các bà mẹ, lợi dụng các cô gái nhẹ dạ muốn thoát khỏi cảnh nghèo cực đáng thương.

Nhớ câu ca dao

*Có con mà gả chồng gần,
Có bát canh cần nó cũng mang cho
Hay câu hát ru con:
‘Lấy chồng gần đừng lấy chồng xa,
Mai sau cha yếu mẹ già,
Bát cơm đôi đũa, bộ kỷ trà ai dâng’*

Ngay ở trong nước, việc gả con xa xôi cũng là điều bất đắc dĩ, ngoài ý

muốn, hưởng hồ lấy chồng xa xứ. Thế mà ‘lấy chồng họ Kiều này hiện nay cũng trở thành ‘mốt’ thời đại, một giấc mơ hy vọng đổi đời. Do đó bao cô gái nghèo khờ khạo bị bán đứng qua tay bọn ma cô ma cạo mất lương tri, dịch vụ hôn nhân thương mại trá hình.

Các nước văn minh cũng đã phát giác bao đường giây buôn người và ngay cả trẻ em. Hào quang chói lòa của thế giới giàu sang mê hoặc lòng người dễ dàng mà cũng nhận chìm không tiếc thương trong tội lỗi khổ đau bao tâm hồn trắng trong vô tội. Lắm lúc con người siêu việt khôn ngoan cũng độc ác xâu xé nhau không kém loài thú dữ. Nhìn cảnh đàn sư tử săn mồi đeo chặt mình cổ trâu rừng hút máu, dè bẹp con nai vàng chạy trốn chết mà không tài nào thoát khỏi nanh vuốt của chúa sơn lâm, đó là luật sống còn, luật rừng của thú vật. Con người có tim óc thông minh, có lý có tình, thế mà lắm lúc vẫn không chế ngự nổi thú tính tự nhiên, bản năng sinh tồn.

“Chị biết không, nhiều người ở đây sang trước em, và ngay cả gia đình bên chồng em cũng hiểu lầm cho rằng em lập gia đình là vì tiền hầu giúp đỡ phía em còn ở lại Việt nam làm em chán nản quá. Hồi mới qua, còn lạ nước lạ cái, chưa có công ăn việc làm, khí hậu khác biệt, có miệng như câm, đồng hương cũng nhìn mình không mấy thiện cảm, dè dặt tiếp xúc, em khóc hết nước mắt đó chị.”

_ Ở đây ít người Việt vì Bỉ nhỏ quá lại chia làm 3 vùng nói tiếng Pháp, Hòa lan, Đức. Trước 75, cũng đã có du học sinh ở vùng nói tiếng Pháp Wallonie, nhiều người thành danh lập nghiệp luôn ở đây. Vùng nói tiếng flamand này chỉ có ba nữ tu Việt thôi, sang từ năm 69, lại là vùng nông nghiệp mới phát triển mạnh đây, họ chưa có dịp tiếp xúc với người di dân nhiều nên họ có vẻ kỳ thị, không ưa người tị nạn.

_ Em cũng lo cho con em quá, sợ cháu nó không đủ sức theo kịp bạn bè. Thấy con chị học mà ham, em chỉ mong cho con em cũng chịu khó như các

cháu vậy. _ Như Tâm thấy, thế hệ trẻ sau này thích ứng nhanh lắm. Đã có sinh viên vào Đại học rồi, Đại học Fò lờ nổi tiếng nữa. Đừng nản chí, phải lên tinh thần con trẻ chứ, đừng làm lung lay quyết tâm kiên nhẫn của cháu. Hơn thế nữa, truyền thống ta vốn cần cù hiếu học, lo chi chuyện ‘cái cày đặt trước con trâu. Người Việt mình lại ‘biết người biết tá nên Tâm tin đi, tương lai con cái chúng ta không dở đâu.

Một năm qua, con chị tiến bộ nhanh, đạt kết quả học kỳ tốt. Thế mà cuối niên học đầu tiên của cháu, Tâm đem học bạ đến khoe với tôi, cuối cùng bực bội bảo:

_ Em đến để hỏi ý kiến chị đây. Có người khuyên em nên xin cho cháu ở lại lớp thêm 1 năm nữa vì môn Văn cháu còn yếu, lên cao sẽ đuối sức làm cháu chán nản có thể bỏ học nữa không chừng. Chị nghĩ sao ?

_ Theo tôi, cứ để cháu lên lớp như thường, cháu đang có đà học, kết quả lại tốt 78%. Đừng chận đứng ‘khí thế’ đang lên của cháu. Vả lại, nếu học lực kém, nhà trường đâu bao giờ cho cháu ‘qua trường’ đâu nhất là với học sinh nước ngoài tị nạn.

_ Em cũng nghĩ thế nhưng các bà bạn cũng có lý do khác thuyết phục em là ngay cả các em Việt sinh trưởng ở đây, học từ lớp mẫu giáo mà có em còn chưa đủ trình độ, học không kịp, bị ở lại không lên lớp được, huống hồ con em mới qua chưa biết chữ nào, 9 tuổi rồi mà được vào học ngay lớp đúng tuổi mình. Em phân vân quá tiến thoái lưỡng nan nên định vào trường xin ý kiến cô giáo dạy cháu.

_ Tùy ý Tâm, tôi phì cười trả lời, nhưng theo tôi, cô giáo chỉ căn cứ vào học bạ. Vả lại cô biết rõ sức học của học trò mình. Cô ấy sẽ ngạc nhiên đến cùng độ là có lẽ chưa bao giờ cô gặp trường hợp này, phụ huynh có con dư điểm lên lớp mà tự ý xin cho con ‘tuột’ xuống. Chị làm thế chị có nghĩ là chị không tin vào việc dạy dỗ phê điểm đánh giá của thầy cô sao Nhà trường sẽ

nghĩ gì về cô ấy và cả chị nữa? Chị suy nghĩ kỹ lại đi rồi quyết định. Trồng cây mới vừa lên vài đọt lá non mà đã ngắt ngang rồi làm sao đâm lộc nở chồi mạnh được!

_ Sang bên này, tưởng không còn gì lo âu nữa, bao phiền muộn ‘gửi gió cho mây ngàn bay’ rồi. Thế mà bao biến cố mới lại làm em choáng váng ngỡ ngàng. Vụ Dutroux Bỉ bắt cóc giết trẻ em làm em lo sợ điếng hồn khi con em đi học về trễ. Bây giờ lại đến vụ đốt phá nhà cửa xe cộ rầm rộ ở các thành phố lớn bên Pháp, cả Bỉ nữa nhất là trong các khu phố chung cư nghèo ngoại ô, thủ phạm thường là thiếu niên bụi đời du đảng có khi mới 14-15 tuổi. Nhà em còn kể ghê hơn nữa, ngay ở trong trường cũng có đứa hút xách, ghiền ma túy, theo bạn bè trộm cắp, băng đảng, 15-16 tuổi là bỏ bịch lẳng nhăng, tự tiện bỏ nhà ra đi lông bông.

Trách nhiệm phụ huynh ngày nay quả thật khó khăn trong các nước quá tự do này. Làn sóng phồn vinh giả tạo như loại nam châm cuốn hút giới trẻ vào quỹ đạo vật chất xa hoa đua đòi ích kỷ vô trách nhiệm. Cha mẹ mà lơ tay, lơ là bỏ mặc con cái tùy hứng ‘mạnh cua cua máy, mạnh cáy cáy đào thì hậu quả khó lường.

_ Không con cũng buồn, có con không lúc nào yên tâm hết, chị buồn buồn nhẹ bảo. Sống ở xứ người cũng không sướng gì phải không chị? Hay là cũng có thể tại vì em sang đây trẻ quá.

_ Ở đâu cũng thế Tâm ơi. Thôi bớt nghĩ quần đi mà cũng đừng ‘đứng núi này trông núi nọ’ tự làm buồn lòng hơn. Lo hoài cũng không hết đâu và "Quảng gánh lo đi" có mấy ai làm được? Rồi nước cũng chảy qua cầu mà. Nghe Tâm kể phiền lo thời đại, tôi cảm thấy gần gũi thông cảm Tâm hơn vì đó là nỗi băn khoăn suy tư của các bậc làm cha mẹ nói chung và đặc biệt hơn là các gia đình xa xứ ray rứt giữa hai lối bảo tồn truyền thống gia phong và hội nhập với cuộc sống hoàn toàn cắt đứt rún nhao. Nhưng rồi mọi việc cũng

qua. Con người chóng quên khó khăn đau buồn trước đó như các sản phụ chỉ còn nhớ "mài mài" cơn đau bụng thập tử nhất sinh khi 'nở nhụy khai hoa. Để sau đó ai ai cũng hùng hực dấn thân vào cuộc sống, mài miết 'mỏi gối long chân vẫn muốn trèo, 'sanh năm đẻ bảy được vuông tròn', hầu đi trọn cuộc đường trần kéo dài chữ thọ đến trăm năm.

Tâm còn làm tôi sửng sốt hơn: "Em đã gọi hồ sơ sang Mỹ nhờ anh em bảo lãnh dù nhà em còn ngần ngại thôi thoát chưa chịu đi. Nhưng em có quyết định này là vì tương lai con em thôi. Sang bên ấy, nhiều hướng đi lên nếu mình chịu khó, kiên nhẫn. Còn ở xứ này, khó kiếm việc làm, thất nghiệp dễ dàng, lương kém, thuế cao, biết bao giờ mới ngóc đầu lên nổi theo kịp các nước khác như Mỹ, Úc, Pháp Anh,... Anh em cũng khuyên như vậy, hiện nay các anh em đều có cơ nghiệp khá còn có thể giúp tụi em bước đầu mới sang. Hy vọng vài năm nữa sẽ được đi, chứ còn không dám mạo hiểm," cứ đóng đô vĩnh viễn ở xứ Bỉ này, thương cho con em quá, và 'còn nước còn tát' phải không chị? Rồi chị miên man tâm sự về những ước mơ, dự trù kế hoạch sống của chị thế nào khi định cư, cật lực, rất thực tế dấn thân. Tôi cũng bị lôi cuốn theo nhiệt tình của con người quyết tâm chuyển hướng cuộc sống. Vả lại anh chị còn trẻ khỏe, có cơ hội vươn lên sao không nắm lấy tung cao mà hậu quả đoán trước là không đến nỗi nào nếu không nói là viễn tượng tốt đẹp. Tưởng đến lúc nên nhận chân rằng trong đời có những bước nhảy có thể làm ta trật chân thật nhưng cần thiết vì không bay nhảy làm sao tiến bộ. Vả lại không tập nhảy thì biết đến bao giờ mới có kinh nghiệm bị sái chân. Tục ngữ đã chẳng có câu: "Khôn cho người ta vái, dại cho người ta thương, dở dở ương ương tổ người ta ghét". Còn nếu cứ ngần ngại e dè, đi hàng hai hoài không dứt khoát thì cũng đừng dậm chân kêu Trời khi thấy người khác gặp may Như mua giấy số, lô tô, đi casino, phải nghĩ bài là bạc, thua trước là tất nhiên, còn chuyện may mắn dù có nhờ bao thầy bói đoán

cũng là chuyện trên trời rớt xuống, chỉ mảnh treo chuông. Nghĩ cho cùng, cuộc đời không ai giống ai, không có mẫu sống nào nhất định mà cũng thể nào clone vận may. Không có gì bất di bất dịch hoàn hảo để phải sau mỗi lần thất bại bị quan tuyệt vọng cho đến nỗi không còn ý chí ‘thua keo này bày keo khác’, làm lại từ đầu.

_ Chúc chị may mắn. Mình thật sự mong cho chị như ý.

Tiến thân quả thật là hoài bão của con người trên thế gian này. Đẹp thay cao vọng cải thiện cuộc sống thể nhân của những nhà mạo hiểm, khoa học kỹ thuật không ngừng ngưng nghĩ kiếm tìm. Phúc cho những ai còn biết tìm cách mở cửa hạnh phúc mà chỉ có mình mới có chìa khóa thích nghi. Hy vọng là môi lửa cho ý sống, nắm bắt cơ hội thuận tiện, để rồi nhìn về phía trước quyết tâm tiến bước. Điển hình là hình ảnh của các bậc phụ huynh, nhất là tha hương vừa lo kiếm sống nuôi con vừa giữ truyền thống, lòng tự trọng nhân cách vì:

" Tới đây đất khách quê người,

Cái thương cũng sợ, cái cười cũng ghê" (Ca dao)

Lặn lội thân cò, một bước gập ghềnh chông gai của cuộc đời làm tôi nhớ đến bài thơ ‘‘Cái chết của con chó sói của Alfred de Vigny tả lại cảnh một gia đình chó sói bị lọt trong vòng vây càng lúc càng siết chặt của đám thợ săn. Chó cha biết không thể nào chống cự nổi bèn tìm cách cho chó mẹ và đàn chó con rút lui trốn thoát, một mình đương đầu chống trả mãnh liệt, cắn cổ không buông tha cho đến chết con chó săn đầu đàn. Và trước khi gục ngã, nó ngẩng đầu lên hiên ngang nhìn chằm chằm vào kẻ thù đoàn thợ săn như muốn nói:

“Gémir pleurer prier est également lâche,

Fais énergiquement ta longue et lourde tâche

Dans la voie où le sort a voulu t’appeler,

Puis après comme moi, souffre et meurs sans parler."

"Rên siết, khóc than, van xin tất cả đều là won hèn,

Hãy hoàn tất nhiệm vụ dai dẳng và nặng nề

Theo con đường mà số mệnh đã gọi,

Và sau cùng, như tôi, khổ đau và chết đi không nói năng".

Vào Đông 2005

Trần Thành Mỹ

Một thoáng cuộc đời

-Thành kính dâng lên Má, tâm tình của đứa con không được sống bên Má suốt cuộc đời.

-Thành kính nhớ ơn tất cả các bà mẹ âm thầm tận tụy hy sinh cho gia đình xã hội.

Không ai biết tên thật bà là gì, chỉ biết mọi người quen thuộc gọi bà là Bà Sáu. Đó là người đàn bà bình dị, tươi cười và sẵn sàng giúp đỡ mọi người nếu ai cần đến. Tuổi của bà, thật khó đoán vì tóc bà chưa thấy hoa râu, ăn trầu chưa phải ngoáy, da vẻ hồng hào chưa hẳn vết nhăn.

Nhớ thời kỳ cuối thế chiến thứ hai, Nhật lập nền đô hộ ở Việt nam, hầu hết mỗi tỉnh miền Nam đều có quân đi họ chiếm đóng. Ngoài chính sách chung đàn áp sát máu để thống trị, về văn hóa, mỗi nhà phải cử người đi học tiếng Nhật. Bà Sáu chỉ biết chữ Nho, do học lóm thân phụ là thầy thuốc Nam và

em trai của bà, chỉ có con trai mới có quyền đi học. Bà chỉ có một mụn con gái, dù đã sinh bốn lần, có lần con trai, nên đại diện cho gia đình bấy giờ là cô bé chín tuổi sinh không bọc điều ấy

May là không đầy một năm, Nhật đầu hàng vô điều kiện, ách này vừa thoát ách khác lại tròng vào, Pháp trở lại Việt nam. Miền Nam bấy giờ phải chạy giặc, Saigon bị dí bom, thành thị, tỉnh đều lánh về thôn quê. Giặc đi bó ráp, nào là ‘Ma rốc, cái gì leng keng móc ra’, Madagascar, Sénégal gạch mặt, lính lê dương trắng đen vàng xám, đủ loại màu da. Cũng như bao nhiêu nhà khác, nhà bà đầy người Saigon về trú ngụ, gần đây có nhà bà Chín cho sinh viên như các anh Mậu, Liệt, Chương, trong phong trào Thanh niên tiền phong, trọ tản cư.

Bà Sáu góa chồng ở vậy nuôi con, hiền lành đó là vợ của một ông Hội đồng quản hạt giàu có trong tỉnh số 18 thời Pháp thuộc. Có dịp đọc tiểu thuyết nói về tập tục phong kiến miền Nam, nhất là nhà văn Hồ Biểu chánh, hay xem bà năm Sa đéc, trong những vở kịch xã hội của Kim Cương, thủ vai bà Hội đồng, mẹ chồng ác nghiệt, hay tuồng cải lương của đoàn thanh Minh Thanh Nga, mấy ai có cảm tình với các bà Hội đồng. Thường người ta chỉ hình dung các bà, chẳng tài cán gì chỉ cậy thân thế chồng, đi đâu tiền hô hậu ủng, khoe khoang phách lối, hách xì xằng, xia trầu xòe vảnh năm ngón tay đầy cà rá hột xoàn, chỉ tay năm ngón... Bà Sáu xuất thân từ Gò tre cách châu thành Gò công không đầy hai cây số, cha mất sớm nên phải tự lập phụ gia đình. Nhờ vốn liếng và quen biết của một bà cô họ hàng xa mở sạp buôn bán cám. Chịu khó và gặp thời, bà thành công gây dựng sự nghiệp riêng. Sau đó được ông Hội đồng cậy người mai mối cưới xin. Ai cũng tưởng ‘một bước nhảy lên bà’ sẽ thay đổi tính tình của cô gái "nửa thành nửa quê" này. Sống giữa gia đình vọng tộc thế phiệt, giàu có lâu đời trong một xã hội phong kiến Nho học tiếp cận với ánh sáng văn minh ngoại, nghĩ đến đây đã

thấy lo và thương cho cô gái ốm yếu đôn hậu này biết đường nào ! Khác hẳn với các mệnh phụ khác, có kẻ hầu người hạ, ngồi điều khiển, lợi dụng nét trẻ trung của mình mê hoặc chồng con, bà cứ làm bổn phận mình theo lối giáo dục nề nếp của mẹ cha. Với số vốn liếng riêng, bà mua lại căn nhà kế cận để giúp đỡ con cháu ở xa trọ học.

Ông Hội đồng mất, bà mới 48 tuổi. Bao nhiêu người gấm ghé, bà vẫn ở vậy không bao giờ nghĩ đến việc bước thêm bước nữa. Đối với hàng xóm, hình ảnh bà rất quen thuộc, sáng nào cũng đi chợ như tất cả phụ nữ bình thường Việt nam.

Buồn cười nhất là có ai bị "trúng gió" cảm sốt, người ta thường chạy đến nhờ bà. Vốn có một toa thuốc gia truyền, bà vội đi tìm một loại cỏ , cỏ 'rồng châu', hạt đậu xanh, trộn chung giã nát, hòa với mật ong, dùng lông gà hoặc miếng vải thưa rơ miệng bệnh nhân. Bạn đừng nghĩ là kém hiệu nghiệm đâu. Không bao lâu, dãi nhớt ra từng loạt, bà kiên nhẫn thoa thêm vài lần nữa đến khi nào thấy nhớt bớt ra mới thôi, đứng dậy rửa tay ra về.

Nhà bà có tường dày 20 nên trong những năm Việt minh nổi dậy, tối đến bắn 'chóc chách', 'cắt bùm' vào châu thành, người dân xóm Sáu bấy giờ sợ lạc đạn nên thường đến xin ngủ qua đêm, trải chiếu 'hạ thổ' chập nhà. Nhà bà còn là trạm trú chân cho bà con ở làng xa lâu lâu có dịp lên chợ, xem hát, đi chợ, dự các cuộc vui, nuôi bệnh,...

Quan niệm 'tam tông' bà quyết giữ. Tuy nhiên, dù một mẹ một con, bà vẫn cho con gái duy nhất của mình tiếp tục đi học xa. Thật là một người đàn bà tiến bộ văn minh trong lớp áo đơn sơ, mặc mặc quê mùa, mà bà mẹ biết thương con và hy sinh vì con.

Bà thường dạy con đừng ỷ lại, phải tự lực cánh sinh. 'Tham thì thâm', ích kỷ, ganh tị ví như sán lãi chỉ gặm nhắm mình trước tiên. Bà thường nói : " Ít ai sang ba họ, khó ba đời ". Gia đình bên nội con giàu có muôn họ, trên sáu

đời, lâu quá rồi, đức kém đi, chắc phải có ngày tàn. Sống bằng đức thật ra ăn hoài không hết.” Mỗi lần biết con có vẻ bất bình thấy mình bị rầy oan, ức hiếp, bà nghiêm giọng an ủi :” Một câu nhịn chín câu lành. Ăn thua đủ chỉ mất công tốn sức”. Đối với bạn bè hay ai mồi côi cha mẹ, bà dặn dò : "Họ không còn ai hết, con còn có má nên con phải nhớ là con có phước hơn.”

Quan niệm hiếu thảo của bà cũng không thay đổi dù tuổi đời chồng chất. Theo tập tục, hằng năm, bà không quên đi tảo mộ cả bên chồng lẫn phía mình. Cuộc bộ, băng đồng khô, bà nhờ người phụ mang theo lễ vật và dụng cụ đi giã yếm. Cúng vái xong, bà mang phần đến biếu gia đình quen gần đây, thăm hỏi chuyện trò chốc lát rồi tiếp tục thăm m khác. Bản chất nông dân chân tình của bà đôi khi cũng làm gai mắt lắm bà lớn đương thời .

Cũng như phần đông dân Việt nam thờ cúng ông bà, bà cũng đi chùa vào những ngày lễ lớn như rằm tháng giêng, tháng bảy, tháng mười Tết đến, theo phong tục tập quán, đưa rước ông Táo, dựng nêu, rước đưa ông bà, đón giao thừa chờ con gì ra đời đoán vận mệnh nước non. Cả một tấm lòng nhớ nguồn biết ơn, gắng noi gương tiền nhân đã tạo nên dòng họ.

Đối với bà dường như không có gì may rủi hên xui, cũng không có gì phải than van trách móc, ganh tị thêm muốn, quá lo âu sầu khổ. Theo bà, phải làm mới có, có rồi cũng chưa giữ mãi được nên cứ làm hết sức mình vì ‘mưu sự tại thiên’. Tiền thì bạc, vậy không có gì phải sống chết vì tiền, nhất là của hoạnh tài .

Bà con ai có tâm sự vui buồn gì cũng thường đến kể cho bà nghe, bà biết nhiều tin sốt dẻo vì nhà bà lúc nào cũng rộng mở nhất là cái phao cho ai lỡ chân sai bước, gặp hoàn cảnh ngặt nghèo Bà còn là gạch nối liên êm đềm giữa hai giới sang nghèo quê tỉnh, sống vào thời va chạm giao điểm của hai nền văn minh cũ mới, chứng nhân âm thầm của lịch sử thời đại Nhưng điểm hay nhất là dù ở bất cứ hoàn cảnh địa vị nào đi chăng nữa, bà vẫn là bà Sáu

không chút đổi thay

Chín mươi hai năm, tuổi thọ đối với cuộc đời con người là dài, nhưng chỉ là một thoáng thời gian không bao giờ trở lại Ở đâu có những người như bà Sáu, ở đây có những tấm lòng nhân, biết sống và đáng sống, và ai cảm thấy đã cố gắng hết sức làm bổn phận của mình cũng đều xứng đáng là người hùng thanh thản đi trọn cuộc đường trần, một thoáng trôi qua .

Bi 08-09-02.

Trần Thành Mỹ

Trần Thành Mỹ

Nước Mắt Long Lanh

Buổi giỗ ông hôm nay gần đầy đủ con cháu trong nhà. Thông thường đám giỗ ngày xưa được tổ chức hai ngày, kỷ niệm ngày người quá cố còn sống là tiên thường, ngày mãn phần là chính giỗ. Chiều tiên thường dành cho con cháu trực hệ và buổi chính giỗ dành đãi họ hàng gần xa, khách mời. Dân tộc ta phần đông theo tục thờ cúng tổ tiên nên nhà nào cũng có bàn thờ ông bà, từ một đến năm, tùy theo nhà lớn nhỏ rộng hẹp. Mỗi bàn thờ gia tiên gồm phía trước một tủ thờ, một chiếc bàn phía sau dựa vào tường vách, trên tường thường là một bức tranh sơn thủy, hình ảnh người quá cố hay một chữ Nho to đậm nét viết bằng mực tàu kèm hai bên đôi liễn viết bằng chữ Nho

son son thếp vàng. Tùy theo nên kinh tế gia đình tử thờ được đóng bằng gỗ quý như gỗ, mun, cẩm lai khi được chạm trổ cầu kỳ hay đơn giản, khi được khảm xa cừ theo kiểu, hoa văn tùy địa phương

Nóc tử thờ được trưng bày bằng bộ lư đồng, thau mạ đồng, gỗ, hai bên là hai chum đèn thường được đánh bóng sáng choang trong ngày Tết hoặc giỗ chạp. Từ ngoài nhìn vào, phía sau bộ lư là lư hương bằng sành có đế gỗ, bên phải là bình hoa, bên trái là đĩa quả tử đặt trên đế gỗ ba chân cao cũng được khắc chạm cầu kỳ tinh xảo. Mâm cơm cúng thường được bày biện trên chiếc bàn mỗi bên dài hơn độ 1-2 tấc bề dài chiếc tử, phủ lên trên bằng chiếc khăn bàn dày kết tua tui đẹp viền quanh.

Ở tỉnh ngày xưa người ta thường dùng cơm trên bộ ván trong những ngày giỗ kỵ hay lễ đông người vì bộ ván ban ngày là nơi các bà nhất là các cụ bà ngồi để đãi trà tiếp khách, một chân xếp bằng, chân kia co đứng, ban đêm dùng thay chỗ nghỉ. Cũng có nhà thì đặt bàn để các ông ngồi nhâm nhi nhậu nhẹt thoải mái hơn.

Thật là hãnh diện cho các thiếu nữ đến tuổi cập kê được mời nhờ đi « dọn giỗ » đãi ăn ở xóm làng họ hàng quen thuộc gần xa, điều này chứng tỏ các cô được tiếng giỏi giang nét nết. Đây cũng là dịp tốt để các cô tỏ tài nội trợ bếp núc phong cách cư xử và có cơ hội gặp gỡ, trình diện hợp tình hợp lý nhất. Riêng đối với những người hàng xóm ở thôn quê, chỉ nghe phong phanh « động chài động cối » là luôn lo tìm cách sắp xếp việc nhà để đi phụ giúp, đi đám giỗ. Đó là một tập tục xã giao thông thường thôi mà quả là sợi giây thắt chặt tình thân gắn bó làng mạc quê hương.

- Mời anh chị vào. Hôm nay là ngày giỗ ông nội các cháu lại gặp ngày nghỉ nữa nên phần đông gia đình bà con đều có mặt. Lát nữa xin anh chị cho chúng tôi giới thiệu luôn nếu thuận tiện, bà Tùng tươi cười mời khách vào nhà.

- Dạ tùy anh chị thôi Rất hân hạnh, ông bà Thịnh đáp lời Xin anh chị nhận chút lễ vật chúng tôi xin kính dâng cúng Cụ Ông.

Trong phần nghi lễ, đèn nhang được đốt lên khói hương nghi ngút, con cháu thay phiên nhau lạy trước bàn thờ mỗi người bốn lạy Buổi cơm diễn ra ồn ào vui vẻ. Tiếng chén đĩa khua lách cách, mùi thơm từ món ăn, tiếng gọi « rôi » thêm thức ăn tiếp cho khách, tiếng khê khà sau vài chun rượu, tiếng nói chuyện hỏi thăm bàn tán ào ạt rộn rã làm không khí thêm phần ấm áp hòa đồng. Các cụ già được các cô gái đến « vẽ » cá chanh canh gắp thức ăn vào chén, các cụ như trẻ ra hơn vì được nuông chiều săn sóc.

Ở thôn quê, đám giỗ là một dịp bà con họp mặt để tưởng nhớ kỷ niệm người quá cố mà còn là cơ hội thắt chặt tình hàng xóm bạn bè. Ngày thường ai cũng bận rộn đi làm hoặc đi tứ tán hết, lập gia đình hoặc làm ăn xa, lâu ngày rồi có khi ít gặp nhau nữa Gia đình nào đông con thì còn khó đi đâu hơn họa chăng ngày Tết mới có dịp thăm viếng nhau thôi nên quả là « bà con xa không bằng láng giềng gần ».

Đặc biệt hôm nay còn có sự hiện diện của ông bà Thịnh ba má của Sơn xuôi gia tương lai của ông bà Tùng con gái là Thùy Hai bên đã gặp nhau, lễ vấn danh đã được cử hành, đàn trai đã đặt « hàng rào thưa » chính thức lên tiếng để cho đôi trẻ danh chánh ngôn thuận tìm hiểu nhau hơn. Sơn hơn Thùy năm tuổi đi dạy ở trường Trung học xa nhà. Thùy đang ở trọ nhà ông cậu ở Saigon, học Dự bị Văn khoa Gia đình hai bên quyết định chờ Thùy học xong là tổ chức lễ cưới.

Đây không phải là cuộc hôn nhân « đo ni đóng giày », môn đăng hộ đối, do mai mối Càng không phải là tiếng sét mà có lẽ là duyên tiền định, tình cờ hai người gặp nhau nhân ngày đám cưới của Chi chị họ của Thùy với Danh bạn thân của Sơn. Thùy là dâu phụ, Sơn rể phụ.

Theo lời Sơn kể lại sau này, vừa thoáng thấy Thùy lần đầu tiên Sơn hơi ngạc

nhiên là mình ở đây từ nhỏ đến lớn mà sao không biết mặt cô gái trẻ này dù có nét quen quen.

Thật ra với vóc dáng cao ráo dễ nhìn anh cũng khá nổi danh trong đám bạn bè là đào hoa nữa. Anh vẫn được tiếng thơm là đứng đắn đàng hoàng khiêm tốn điềm đạm, không « ba hoa » khoa môi múa miệng tán phét khoác lác hợm người ra vẻ ta đây là trí thức. Anh phân biệt rõ ràng ranh giới giữa thầy trò, không hề lạm dụng nghề nghiệp mình do đó anh rất được người trong tỉnh nhà nể trọng. Anh cũng khá hoạt bát, nói năng không đến nổi nào, thế mà không biết tại sao hôm nay anh cảm thấy mình lơ đãng, mặt mày ngây ngây ra như bị ai hớp hồn bất ngờ cho đến nỗi mà Danh ngạc nhiên nheo mắt thúc nhẹ bằng cùi chỏ vào Sơn rồi vỗ vỗ vai giới thiệu :

- Đây là Sơn, giáo sư Toán trẻ nổi tiếng một cây vùng này .

- Còn đây là Thùy, em họ con chú ruột của bà xã mình.

À ra thế, Sơn chợt vui vẻ khám phá ra là khi thoát nhìn Thùy, Sơn đã có cảm giác như mình đã gặp ở đâu rồi, nhưng thật sự là vì hai chị em họ có nhiều điểm giống nhau. Tự tin hơn, Sơn xoay qua Thùy tươi cười bắt đầu gọi chuyện hỏi sơ về việc học hành của Thùy thân tình như một người anh với em gái. Thùy cũng hồn nhiên chuyện trò không hậu ý nào khác dù thỉnh thoảng Thùy bắt gặp cái nhìn ám áp hiền lành như xoáy lòng người đối diện thật nhanh sâu.

- Em nghe danh thầy lâu rồi! Em họ em ca tụng thầy lắm, thầy dạy giỏi nhưng rất nghiêm minh, đâu ra đó không dám « giở mặt » thầy đâu.

- Cám ơn Thùy đã lên tinh thần thầy giáo trẻ chúng tôi. Còn mặt nào khác nữa, Thùy cho biết thêm, cứ thẳng thắn nói « hoạch tệt » ra, đừng e ngại gì cả.

- Em đâu dám. Thành thật mà nói, phần đông các nam giáo sư, các thầy là thần tượng bé hay to của nữ sinh chúng em, tụi em cũng khá lớn rồi phải

không thầy nên khó có gì lọt qua mắt tụi em đâu. Các thầy đứng trên bục giảng nhưng tuổi đời xê xích đâu có bao nhiêu. Do đó lời nói cử chỉ hành động nhất là khuyết điểm nhất nhất đều được điều nghiên phóng đại truyền bá không bỏ lỡ cơ hội nào. Thầy cũng từng là học sinh, thầy đâu lạ gì những mẩu chuyện của thời hoa phượng đỏ đó. Các thầy cũng nên đề phòng những trường hợp quá trớn vì tính dễ dãi, không muốn làm mất lòng đôi khi không đúng chỗ của các thầy có thể bị xuyên tạc bóp méo ảnh hưởng không tốt đến sự nghiệp tương lai.

- Thùy có khắc khe với chúng tôi không ? Tuổi trẻ khác chứ, thầy cũng phải sống theo tuổi đời thời đại, đâu thể nào bo bo giữ lấy nếp sống ngày xưa. Nhìn thấy các bạn cùng bàn nhìn anh nheo nheo mắt cười cười, anh vội lên tiếng : - Các bạn thấy không, Thùy nghĩ tôi già cho đến nỗi mà một tiếng cũng thừa thầy hai tiếng cũng thừa thầy.

- May cho cậu đó, cô Thùy chưa gọi cậu là « sư...cụ » là nể nang lắm rồi.

- Cô Thùy không biết thôi chứ thầy Sơn này có tu lâu cũng không đắc đạo được vì không có lòng trắc ẩn trước nước mắt giọt dài giọt vắn của phái yếu.

Hề khoanah zéro là gạch dưới không nhân nhượng vớt vát cho cây gậy gì ráo.

- Thế mà vẫn được lòng học sinh cả nam lẫn nữ đó. Lắm lúc chúng đến thăm chúng tôi mà cứ hỏi dò về thầy luôn làm chúng tôi phải phì cười và xúi chúng nó đến hỏi trực tiếp thầy phải hơn không.

Bạn bè Sơn thay phiên nhau trêu Sơn thật vui nhộn, Thùy cười theo và quay qua Sơn chống chế :

- Thừa không phải như thầy nghĩ đâu. Vì thầy là nhà giáo và lại là đồng nghiệp với anh chị Chi Danh của em nên em kính nể gọi thầy.

- Cám ơn Thùy đã nói thế. Nhưng trong tiệc vui hôm nay, cứ ai lớn là anh chị ai nhỏ là em, các bạn có đồng ý không ?

- Nếu các anh chị định thế, em xin nghe theo vậy.

Buổi tiệc vui nào cũng kết thúc. Lúc chia tay ra về Sơn đến chào Thùy nhìn sâu vào mắt Thùy rồi nhẹ nhàng nói : Mong có dịp gặp lại.

Rồi cũng trong mùa nghỉ hè năm đó, Sơn thưa chuyện với cha mẹ xin chính thức cầu hôn Thùy và sẵn sàng chờ đợi đến ngày Thùy học xong. Cuộc tình của họ thật đơn giản và thành thật vô cùng. Sơn đến với cô gái mới lớn biết nhớ biết thương lần đầu này thật dịu dàng, Sơn là hiện thân của mộng mơ, lòng mến phục và tin yêu.

Thời gian bên nhau rất hiếm quý, họ chỉ có dịp gặp nhau trong những ngày nghỉ lễ, như đôi chim ríu ra ríu rít tâm sự bàn chuyện tương lai Khu vườn cây ăn trái rộng sau vườn in đầy dấu chân dẫm lên. Đây là chiếc võng bện bằng giầy đay mắc ngang qua hai thân cây cau cao vút, Thùy đã ngồi trên ấy để Sơn đu đưa theo làn gió thổi rì rào. Kia là hai mẫu tự S&T lồng vào nhau được khắc trên thân cây dừa cây mít. Họ trân trọng nâng niu đánh dấu các cuộc gặp gỡ hạnh phúc một cách thành khẩn thiết tha như chim liền cánh, như cây liền cành.

Tình quen biết đã sang trang qua tình bạn để rồi trầm mình trong tình yêu lúc nào không đoán được. Họ chỉ biết lúc vắng thì nhớ, gặp nhau là như chỉ còn có hai người. Sơn lo cho Thùy từng ly từng tí như người anh săn sóc em gái, lắng nghe những chuyện buồn vui trăn trở như người bạn thân, làm thơ đề tặng viết thư thăm hỏi thường xuyên như một người yêu. Tình của họ thật êm đềm không vẩn đục bởi những thứ không cần thiết khác, họ chỉ có mục đích duy nhất là làm thế nào để xứng đáng với tình yêu thật sự cho nhau

Năm sau đó, cả hai họ đều đồng ý là sẽ làm đám hỏi trong dịp nghỉ hè và sang năm tới nữa thì cưới. Ngày niêm yết kết quả cuối năm ở Đại học văn khoa, chính Sơn cũng vội vã lên Saigon cùng đi với Thùy và sau đó vui sướng bên nhau dạo phố mua quà. Họ cũng dự định để Thùy thi tuyển vào

Đại học Sur Phạm nếu đỗ thì tốt, không thì sẽ xin dạy giờ chuẩn bị lập gia đình. Mọi việc đều trôi chảy tốt đẹp, hạnh phúc như quyền lấy mọi người

- Thùy đấy phải không, bà đi đâu mà lạc trên này vậy ?

Thùy quay lại mừng rỡ nhận ra Nhung cô bạn gái thời Trung học.

- Mình đang đi học đấy chứ, trở lại thành Sinh viên « già cóc cú đế » đây.

Còn Nhung bây giờ thế nào ?

- Mình tốt nghiệp Đại học Sur Phạm ra trường về tỉnh dạy được hai năm rồi nhờ ông xã làm việc ở đây nên được đổi về. Lâu quá bất tin tức của bà, mình có dọ hỏi nhiều bạn bè, nhưng không ai có tin gì cả. Sao bà không liên lạc gì với mình hết vậy ?

- Trước khi đám cưới mình định nhờ bà làm dâu phụ mà không làm sao liên lạc gửi thiệp cho bà được dù có lần đến nhà bà ở trước kia. Dường như ông cậu bà đã đổi chỗ rồi như mình hỏi thăm. Ba má mình cũng nhắc bà luôn nhất là ông anh họ mình, anh Nhân đó bà còn nhớ không, đến bây giờ cũng còn ở vậy nữa. Bà có bận gì không, nếu rảnh thì về nhà mình chơi luôn, hoặc là vào tiệm kem nào gần đây cũng tiện.

- Thôi mình vào tiệm kem này đi, bà có cần đi gấp thì hẹn lần sau cũng được mà.

- Bà tưởng bắt cóc được bà là dễ lắm à ? Thôi chúng mình vào tiệm đi. Ngồi đối diện trước ky kem ba màu, hai cô gái nhìn nhau vui mừng vì cuộc gặp gỡ đột ngột này. Họ học chung trong bảy năm Trung học rất thân nhau, thế mà sau hè bất tin luôn rồi thôi.

Phân đông các thiếu nữ ngày xưa khi còn ngồi ghế nhà trường thường rất thân nhau tưởng như cho đến già. Nhưng rồi khi rời trường, người lập gia đình, cô độc thân, cô học cao lên có chức phận, người giàu có, người gia đình hạnh phúc người khác ly tan,... thật họ ít còn dịp gặp nhau. Ngay cả trong một tỉnh nhỏ, họ cũng không có nhiều cơ hội nữa là hưởng hò bạn bè

của 21 tỉnh miền Nam tập trung về học ở Saigon.

Thùy phá tan im lặng trước :

- Kể về bà đi, thấy tướng bà rạng rỡ mình tin bà hạnh phúc. Bây giờ bà ở đâu ?

- Vẫn ở với ba má mình. Anh Sâm bằng lòng về ở rể vì mình con một, bên anh nhiều anh em. Anh ấy hiền lành nên được ba má mình thương. Mình không dám can nhảm nói lớn tiếng gì với anh hết, ông bà nhạc gia của anh bên anh chẳng chẳng như anh là con trai ruột vậy. Riết rồi mình cũng quen luôn. Hai đứa con mình cũng do ông bà ngoại săn sóc nên mình cũng rảnh rang dễ thở, chứ nếu không, có con bây giờ thật không dễ đâu.

Anh Sâm là bạn thân với anh Nhân đấy. Bà biết rõ gia đình mình, ba má mình cũng không khắt khe với con cái nhưng lúc đó như bà thấy, mình không để ý gì ngoài việc học và ... diện nữa cho vui thôi. Bây giờ tới phiên bà, mình nóng ruột quá rồi. À, hồi đó có nghe phong phanh bà đã đính hôn, hôm nay ông xa đâu mà bà « cà lơ xích cùi » đi lơ ton ở đây vậy ?

- Anh « đi Tây » lên núi « tu lâu » rồi.

- Trời đất ! Bà làm gì mà để anh phải đi tu ?

- Ai nghe tin cũng đều nghĩ như bà hết, tưởng lỗi là do mình. Thật ra mình cũng chẳng biết vì sao mà anh đi luôn không giải bày cho mình hay một tí tí nào. Mình vừa đùa nói anh đi Tây vì nghe đồn anh về Tây ninh hay Tây đô tức Cần thơ đó, tu lâu đọc trại tiếng Anh to love, anh Sơn lập gia đình rồi.

Thùy nói mà nước mắt ứa ra, tay nhẹ run mở ví tìm chiếc khăn tay. Nhưng như bị ghen thở nhìn Thùy ghen ngào không biết phải làm gì. Thùy lấy lại bình tĩnh, gượng cười mếu nói :

- Mình nghĩ chắc phải có nguyên do nào ghê gớm lắm mà anh ấy không thể nào biện minh được nên mới dứt tình êm ru không kèn không trống như vậy. Nhưng mà tại sao anh không kể cho mình, mình buồn thế thôi. Anh chỉ cần

thằng thấn nói với mình là ảnh muốn hay phải dứt khoát với mình, đủ rồi không cần nêu lý do cũng được, tại sao lại trốn tránh âm thầm mà đi.

- Lạ lòng quái ác thật. Rồi bên đằng trai xử sự như thế nào ?

- Ba má ảnh có đến thấp nhang trước bàn thờ nhà mình, lạy bốn lạy xin tạ lỗi đã không làm tròn lời hứa vì « có đứa con bất nghĩa ». Ông bà cũng xin phân trần thêm là hoàn toàn không biết mảy may về sự thay đổi quá ư đột ngột hoàn toàn phi lý này. Không có hôn lễ cưới xin, cũng như ông bà không bao giờ nhìn nhận con dâu đó.

Có điều lạ là anh Sơn, sau khi đi đám cưới của người bạn về, thì khác hẳn, như người mất hồn, rồi đột nhiên lẳng lặng xin lỗi cha mẹ và nhờ cha mẹ đến hỏi hôn. Hỏi gì cũng không trả lời hết. Rồi đi luôn nghe đâu là về bên vợ.

« Giết nhau chẳng lựa lưu cầu.

Giết nhau bằng cái ru sâu độc chưa ! ».

- Thương bỏ làm sao, vậy mà bấy lâu nay mình cứ tưởng bỏ hạnh phúc lắm. Vậy là anh Sơn chỉ ở cùng quê với Thùy còn đi dạy thi ở tỉnh khác. Bây giờ Thùy định lên đây tiếp tục học lên để quên ? Bà vẫn còn ở nhà của ông cậu chứ ? Thế là từ nay lâu lâu mình sẽ bắt cóc bà đến chơi với tụi này. Cho mình địa chỉ mới đi. Ông xã mình hiện đang đi tu nghiệp ở nước ngoài một năm nữa mới về, bà đừng ngại gì cả, mình không có anh chị em gì hết, bà lại là bạn thân của mình từ trước đến giờ mà.

- Mình đang học năm thứ hai Đại học Sư Phạm rồi. Chuyện xảy ra năm năm rồi đó.

- Thùy chưa quên anh ta là đúng thôi, nhiều kỷ niệm đẹp quá phải không Thùy ? Thùy định ở vậy đến già hay sao, thật ra người thế này người thế khác chứ. Vẫn biết khó quên nhưng chuyện đã xảy ra rồi, không ai có thể quyết định cuộc đời mình bằng mình. Hiện giờ mình cũng không biết phải

khuyên Thùy gì nữa đây. Nhưng gặp Thùy hôm nay mình yên tâm hơn thấy Thùy có nghị lực vượt niềm đau.

- Cám ơn Nhung. Đây là Nhung chưa thấy mình trong thời gian « bị tình phụ » đó. Mình yếu ớt lắm Nhung biết mà lại còn hay mơ mộng nữa Nhung nhớ không có lần tụi mình đi xem bói, ông thầy không chịu xem cho Nhung mà chỉ xem cho mình hôm đó thôi

- Nhớ ra rồi, ông ta bảo số cô này lộn lạo lạ, được mất khó lường, phúc họa bất thường trong cuộc sống tình cảm lúc trẻ. Hiền hậu có tương lai hậu vận tốt không sao đâu. Ông còn không ăn tiền xem bói nữa.

- Mình cũng quên khuấy ba cái bói toán ấy đi khi anh Sơn đến với mình như là thần tượng, người tình lý tưởng. Rồi lúc bất chợt mất anh, mình chơi với tưởng như không còn sức sống nữa, mình không còn nước mắt để khóc, có miệng như câm không buồn phát biểu một lời, không còn cảm giác vui buồn, lưỡi đắng nghét nhìn cuộc đời sao bạc trắng như vôi.

Hai năm trôi qua như thế đấy, mình chỉ thích dạo vườn đọc thư anh gửi thuở nào, thuộc lòng như cháo mà cũng không tìm ra một chữ bạc bẽo kết tội anh. Càng nhớ càng tức anh hơn, có khi còn « quân tử Tàu » tự trách mình quá ích kỷ giận mình rồi giận anh, dù anh ta chẳng một lần trở lại

- Rồi sau đó...

- Trong lúc « dầu sôi lửa bỏng » như vậy, mình định thi vào trường nghề nào đó nhưng còn lòng dạ nào mà ôn bài được. Biết thế, ba má mình xin cho mình đi dạy gần nhà, nghĩ để mình khuây khoả khi tiếp xúc với giới trẻ, và mình đi vào nghề cho tới năm ngoài thi đỗ vào ĐHSP.

Mình quên kể cho bà chi tiết quan trọng này Có lần má anh Sơn đến nhà mình thành linh, cả nhà đi đám giỗ, thấy mình nằm óp xẹp thu mình cong queo trên võng trong vườn nhìn thất thần vào hai mẫu tự S&T khắc trên thân cây, cảm động bà kéo chiếc ghế thấp ngồi bên dịu dàng bảo :

- Thùy ơi, cháu có tin rằng hai bác thương cháu thật tình và rất muốn cháu làm dâu hai bác không. Cháu đừng bao giờ ngờ vực là hai bác đã giấu giếm chuyện thằng Sơn. Chính hai bác cũng đau khổ vô cùng mà không biết tỏ cùng ai về sự ra đi đột ngột của đứa con trai duy nhất của mình như vậy. Bây giờ cháu là nguồn an ủi của hai bác đó, từ nay bác sẽ xem cháu như là con gái của mình cho đến suốt cuộc đời hai bác.

- Thùy trả lời thế nào ? Nhưng nắm lấy tay Thùy siết chặt thương cảm.

- Chỉ biết khóc và thì thào cảm ơn thôi. Vậy mà từ đó mình khoẻ lại và dồn cả nguồn sinh lực vào đám trẻ quê nhà dù

« Lòng vẫn biết nếu yêu rồi một ngày là đến với đón đợi. Nhưng sao ta cứ vẫn yêu vẫn nhớ »

vì mình chỉ

« yêu ai yêu cả một đời » thôi

Đấy Nhung thấy không cho đến bây giờ mình vẫn mù tịt chẳng biết tại sao và cũng chẳng biết trả lời làm sao với bạn bè thân thuộc. Thôi bây giờ chúng mình chia tay nhau nghe, hẹn lần khác vậy

- Mình sẽ tới thăm Thùy nhiều hơn để sau này e ra trường khó còn cơ hội liên lạc với nhau nữa quá.

Gặp lại Thùy, ông bà Nhậm ba má của Nhung xem Thùy như con cái trong nhà khi biết được hoàn cảnh đáng thương của Thùy. Nhất là Nhân anh họ của Nhung, trước kia anh cũng đã có cảm tình với Thùy, nhưng sau đó biết tin Thùy sắp lập gia đình nên không liên lạc nữa. Bây giờ trở ngại không còn, công danh sự nghiệp khá vững vàng rồi, anh thấy anh có thể lo cho Thùy chu đáo hơn. Nhân cũng hiểu tâm lý là hiện giờ Thùy chưa sẵn sàng và biết đâu sau này với tình yêu thật sự của anh, hy vọng Thùy sẽ tìm lại được niềm tin vào cuộc đời. Nhân chỉ chờ khi nào Thùy học xong sẽ thổ lộ cùng Thùy, không muốn làm Thùy chia trí xao lãng việc học bây giờ.

Có lần đang đi bát phố với Nhung, thỉnh linh Thùy dừng lại, mặt mày tái xanh, miệng há hốc, một tay nắm chặt tay Nhung tay kia để trên ngực run run khẽ bảo : « Ai như là... mà không phải rồi ». Vậy là Thùy vẫn còn mong gặp lại Sơn, dù chỉ một lần.

Thùy cũng tâm sự với Nhung là đi đâu mà nghe tiếng nói trầm ấm, tiếng cười dòn tan của ai vang lên, nhìn dáng dấp dong dong cao gầy gầy với mái tóc quần độn sóng, Thùy lại nhớ đến Sơn khi mỉm cười vu vơ khi nước mắt chực trào rạ Bạ bè trong lớp, trẻ trung và hồn nhiên chưa biết tâm sự buồn của Thùy thường đùa gọi chị là « người đẹp trong mơ » vì nhiều khi bắt gặp chị thần thờ xa vắng như thi sĩ đi tìm vần thơ

Tuy nhiên dù Thùy không quên nhưng vẫn cố vươn lên vì tình yêu của Thùy không bị hoen ố bởi dục vọng, ích kỷ, oán thù mà là sự tổng hợp tăng trưởng vun bồi bởi bao thứ tình cảm sâu đẹp khác như niềm tin trọn vẹn ở nhau Chưa bao giờ họ có ý lợi dụng dối trá đẩy đưa đùa chơi cho biết, họ thành thật đến với nhau êm đềm thơ mộng, họ không chỉ yêu nhau bằng lời mà bằng cả khối óc trái tim. Vẫn biết Sơn đi là không còn đường trở lại nữa, bạc tình như thế là bằng chứng hiển nhiên khó dung, nhưng Thùy vẫn chưa thể nào quên Sơn được, dù trái ngang hi hữu đã chia đôi ngã.

Ba năm trôi nhanh, Thùy tốt nghiệp và được bổ nhiệm về quê Cả nhà Nhung, lúc bấy giờ Sâm đã về, quyết định làm một bữa ăn chia tay có cả Nhân đến dự. Nhìn Thùy vui tươi hân hoan như yêu đời trở lại, Nhân cảm thấy vừa mừng điềm chút lo âu Vì anh e rằng khi trở về quê cũ, Thùy lại nhớ chuyện xưa Nhân chỉ biết hé mở lòng mình một chút là anh hứa sẽ đến thăm Thùy một ngày thật gần đây Thế mà Thùy thật vô tư vồn vã mời cả nhà nếu có dịp viếng quê Thùy luôn, Thùy sẽ là người hướng dẫn đặc lực nhất giới thiệu phong cảnh đẹp, đặc sản, di tích lịch sử quê mình. Hy vọng !

Thời gian vút qua, mới ngày nào trở về quê mà bây giờ gần kết thúc niên

học. Nhung Thùy vẫn còn thư từ cho nhau Có lần Nhung cho hay Nhân vừa được đi tu nghiệp một năm ở nước ngoài và rất mong ngày về để đến thăm Thùy như đã hứa Thùy vẫn sống độc thân với mẹ và dì hai, em trai Thùy đã lập gia đình đi làm xa Ba má Sơn lâu lâu cũng đến thăm Thùy và ngược lại nhà có trái cây ngon hay có giò đều đem biếu và đến mời chung vui Nghĩa tình hai bên sui gia huyệt này thật đẹp làm sao !

Thùy rất tận tâm với nghề và đối tượng nguồn vui bấy giờ là các em học sinh quê nhà. Thùy tỏ ra tế nhị thông cảm các em hơn vì hiểu rõ phần nào hoàn cảnh từng làng mạc địa phương, phong thổ tỉnh mình. Nhìn Thùy hăng say trong sinh hoạt nhà trường, liên lạc với gia đình phụ huynh lớp mình chủ nhiệm, mẹ Thùy hiểu ngay là con gái mình đã chọn đúng đường để sống lại và quên. Thời gian cũng là liều thuốc hồi sinh cho những người biết sống. Mùa hè năm nay, còn vài ngày nữa là Thùy lại lên đường đi gác thi ở Cần thơ và về chấm thi như thường lệ tập trung tại Saigon. Nhân cũng vừa về và Nhung cũng đã hẹn gặp nhau ở nhà Nhung như lần nào Thùy có dịp về đây Đu đưa trên chiếc võng mới treo Thùy ngâm nho nhỏ những vần thơ ngày xưa Sơn gửi, nước mắt lưng tròng. Theo dòng thời gian, niềm hờn đau như vơi dần chỉ còn những kỷ niệm đẹp dấu ấn của tình yêu đầu đời

Có tiếng gõ cửa Thùy vội đứng dậy ra xem. Thì ra là Chi, chị họ đồng nghiệp của Thùy Thùy vừa ngạc nhiên vừa mừng rỡ hỏi huyền thiên:

- Gió nào mà đưa chị đến đây ? Lâu rồi không gặp chị, « gái một con trông mơn con mắt » thật đó. Anh Danh và bé Trí đâu mà chị đi một mình vậy ?

- Ở nhà với ông bà ngoại, ảnh nhậu với ông già, bà ngoại bế cháu đi khoe với hàng xóm họ hàng, các cậu dì thay phiên nhau cưng chiều nựng cháu Mới có đứa cháu đầu cả nhà thích lắm. Nhớ Thùy vội đến thăm đây Nghe nói Thùy được cảm tình học sinh, đồng nghiệp. Mừng cho Thùy nhạ

- Cám ơn chị. Chị uống nước dừa xiêm với em, dừa mới hái ngọt lịm hà.

Dì Hai mang lên hai trái dừa, trên đầu vỏ xanh đã được vạt đi chừa lại phần xơ trắng, chính giữa sâu hơn để lộ chút cơm dừa chỉ vừa đủ để cắm ống hút vào trong.

Nước vào lời ra hai chị em vui vẻ kể chuyện vui trường lớp. Thành linh Chi trầm giọng xuống bảo :

« Hữu duyên thiên lý năng tương ngộ,

Vô duyên đối diện bất tương phùng. »

Thùy à, tuần rồi chị đi thăm một chị bạn sanh, ra về chạm mặt ngay với ai em biết không ? Thùy hơi tái đi nhẹ lắc đầu

- Anh Sơn, nhìn ảnh không ra, trước kia đã ốm ròm bấy giờ gầy nhom, tóc hoa râm coi già dặn phong trần lắm, nếu ảnh không chào chắc chị cũng không nhìn ra đâu Chị cũng ngại ngại hỏi thăm nhưng ảnh dường như cũng biết thế nên nói ngay :

- Lâu quá không gặp anh chị và bạn bè ngày xưa, nay gặp chị mừng thật mừng. Nghe tin chị sanh cháu trai đầu lòng nữa, chúc mừng chị.

- Cám ơn anh, mà anh đi đâu trong này vậy ? Chị sanh à ?

- Dạ không, nhà tôi đang nằm trị liệu ở đây

- Bệnh tình chị bây giờ thế nào vậy anh ?

- Theo lời bác sĩ điều trị, khó bình phục lắm, nhưng « còn nước còn tát » thôi

- Anh có thể cho tôi vào thăm chị không ?

Sơn hơi ngần ngừ rồi dẫn Chi vào phòng bệnh. Thùy ơi, một người đàn bà khá đẹp tuổi đời xấp xỉ tụi mình thế mà bị chứng bệnh nan y Đáng thương làm sao ! Anh Sơn giới thiệu chị xong, chị ngạc nhiên khi nghe thấy cô ta có vẻ vui lên khi gặp chị. Cô ta mời chị ngồi chiếc ghế sát bên giường như để dễ nói chuyện hơn. Biết ý vợ, anh Sơn xin phép ra ngoài một chút.

- Cô Chi phải có họ hàng gần với cô Thùy không ? Lâu nay tôi có ý muốn đến nhờ cô giúp tôi đến gặp cô Thùy mà ngại quá sợ cô không bằng lòng,

lần lựa rồi bệnh càng nặng thêm. Cô để cho tôi nói hết rồi tùy cô thôi
Anh Sơn chẳng biết là tôi biết rõ quá khứ của anh đâu, anh cũng không bao giờ để ý đến chuyện gì khác ngoài công việc của anh. Anh như là một cái robot hoàn tất tốt bổn phận đối với gia đình, xã hội không chệ vào đâu được nhưng lại là con robot có hồn có tim đó cô Chi ọì Vì vậy khi ngưng hoạt động là hồn anh bay trở về chốn xưa đầy kỷ niệm riêng, tim anh như sống bằng quá khứ hằn sâu anh không quên được.

p - Chị đừng nghĩ ngợi gì cả, anh Sơn nổi tiếng đứng đắn đàng hoàng không có lãng mạn đâu Chị cố gắng dưỡng bệnh cho chóng khỏi đi Chị được mấy cháu rồi

- Một cháu trai 6 tuổi, cháu Tùng đeo bó lăm. Anh có hiếu nên thường tự bế cháu về thăm ông bà nội, tôi có xin về anh cũng tìm cách ngăn luôn. Mà thật vậy ba má anh thấy tôi về cũng không nói rằng gì cả, chỉ đối với thằng bé là ông bà vui vẻ không bao giờ có thái độ ghét bỏ giận hờn. Nhưng nhất định là cũng chỉ vì thằng bé, nếu cháu thích thì có thể về ở chơi với ông bà bao nhiêu ngày cũng được, riêng chúng tôi thì không. Ông bà cứ gọi tôi một thừa cô hai thừa cô, không nói nặng ra về đuổi xô gì hết mà lạnh nhạt như đối với khách lạ hay người dưng vậy

- Chị có phiền ông bà không ?

- Ông bà có lý của ông bà, tôi không dám phiền vì thật ra là lỗi tại mình nên cố gắng làm cho ông bà thương mà như anh Sơn vậy, gia đình này, cha mẹ nào con cái nấy. Họ chí tình chung thủy quá độ, không thay đổi theo năm tháng thời gian gì hết.

- Chị nói vậy tôi nghe vậy, chứ nếu không thương chị sao anh lại chịu về ở rề luôn.

- Đây là mấu chốt của vấn đề mà bấy lâu nay tôi giấu chặt. Thật ra chỉ có tôi là yêu anh. Ba má tôi biết thế, thương chịu đưa con duy nhất mà tôi thì muốn

gì là được nấy Ba má tôi, cũng thấy anh đứng đắn hiền lành nên tìm mọi cách « bắt » anh.

Lúc đầu mời anh đến dạy thêm với vài đứa bạn khác, rồi lần lần mời về nhà cho ở trọ, dạy kèm anh từ chối mà ở trọ cũng không nhận luôn. Hồi thầy còn ở riêng, xin nấu cơm tháng cho thầy, đến nhà dọn dẹp, mang quà bánh biếu, thầy sợ quá trốn luôn sang trọ chung với đồng nghiệp ở xa khác.

Phần tôi cũng muốn anh Sơn để ý nên cố gắng học thật giỏi, diện thật đẹp, hoài công vì nghe ra anh đã có người rồi mà cô ấy cũng còn là sinh viên, học tận Saigon xa lắc xa lơ Không nản chí, ba má tôi nay mời thầy cùng các bạn đến nhà ăn giỗ, mai sinh nhật, tiệc tùng ở nhà bạn bè,...Anh cũng giữ tiếng lắm, đi còn ít hơn các thầy khác nhiều Thế mà tôi vẫn chọn anh, càng khó chừng nào tôi càng cố gắng đầu muốn đạt cho được kỳ vọng của mình thôi bất cứ bằng giá nào - Nhưng « nếu mộng không thành thì sao ? »

- Chừng đó tính sau ? Thầy lại đang « quen thân » với chị Thùy nên không để ý đến ai ngoài chị ấy hết làm tôi càng tuyệt vọng.

Có nhiều khi tôi liều mạng định mời thầy đến, thố lộ tâm tình, rồi hăm dọa tự tử nếu thầy không thuận ý. Nhưng sợ e chết thiệt nên thôi Riêng thầy, vì tôi cũng không có học với thầy nên thầy đâu có để ý gì nhiều đến tôi, tôi càng buồn nhưng không nản chí dù biết rằng khó thay lòng đổi dạ anh được.

- Làm sao mà anh chị lại thành hôn với nhau ?

- Định mệnh. Số là nhân đám cưới ông anh con ông bác cũng là bạn học cùng lớp với anh Sơn ở Saigon, anh được mời làm rể phụ và tôi là dâu phụ cùng với thầy Tri, cô Loan ở trường. Thật sự thì chúng tôi hoàn toàn không hề biết trước việc sắp xếp này chỉ biết là mình được mời đóng vai trò đó. Hôm lễ mới ngạc nhiên thích thú. Tôi vui mừng chứ còn anh thì cũng thế thôi dửng dưng, lịch sự.

- Chị làm tôi sốt ruột quá, vậy chứ « cú sét » xảy ra lúc nào ?

-Trong lúc vào bàn tiệc, mọi người hỏi thăm nhau và biết tôi đi một mình lên đây bằng xe đò và như vậy chờ đến sáng sớm mai mới có xe về, cô Loan bèn đề nghị là để thầy Sơn lái xe Honda một mình chở dùm cùng về luôn với thầy cô Tri Loan. Tỉnh tôi không xa Saigon lắm nên di chuyển bằng xe gắn máy thật nhanh và tiện lợi vô cùng. Thế là mộng của tôi đã bắt đầu thành hình rồi, tôi mơ như thế. - Chỉ có như vậy rồi anh chị cưới nhau, chớp nhoáng ly kỳ.

- Trên đường về, lâng lâng trong hạnh phúc riêng tư, tôi như quên hẳn là mình đang ngồi trên xe hai bánh vút nhanh. Tôi chỉ còn nghe tiếng xe thắng gấp tiếng hét thất thanh rồi ...thôi Tỉnh dậy là tôi biết tôi đang nằm bệnh viện, anh Sơn đang đứng gần đó nhìn ra cửa, thất thần. Lúc đầu tôi như không nhìn ra được anh, không bao lâu mà anh trông tiều tụy, già sọm đi lạ thường. Tôi bị thương nặng ở đầu, cổ bị trẹo, một chân gãy, hậu quả có thể trở thành một người tàn phế. - Thật là một chuyến xe định mệnh.

- Bây giờ tôi thấy mình có lỗi một phần nào đó trong chuyến đi này, phải chi tôi cẩn thận hơn đừng say sưa thả hồn mình trong giấc mơ tương lai huyền ảo viển vông, biết đâu tai nạn chẳng xảy ra

Từ nay mình đâu còn nguyên vẹn như xưa, chỉ cần nghĩ đến đây là tôi muốn chết đi chứ sống tàn tật, thật khó tưởng tượng làm sao Vì vậy tôi lặng người không còn muốn nhìn gặp ai nữa hết ngay cả anh. Gia đình tôi xót xa cho con nên lúc đầu cũng giận anh lắm nhưng bây giờ mạng sống của tôi là cần hơn cả nên mọi người tạm bỏ qua mọi giận hờn, tính sau.

- Rồi vì trách nhiệm gây ra tai nạn, anh đành...xin cưới chị luôn.

- Không hẳn như thế vì trạng thái tâm lý của hai nhân vật chính bị cú sốc này cũng có đổi thay lung lay Từ một cô gái được cưng chiều tôi rơi xuống vực thẳm khổ đau, mất hết rồi cả niềm tin hy vọng. Sau mấy ngày âm thầm khóc thương thân trách phận, tôi lặng im không thốt một lời than vãn trách

móc thù hận gây gổ.

Hơn thế nữa tôi tìm lại dần được chút bình an tâm hồn nhờ chứng kiến sự tận tâm săn sóc của anh. Còn anh, dù biết rằng tai nạn xảy ra là vô tình thôi nhưng anh vẫn cảm thấy mình có lỗi trong đó nên quyết định lo lắng bệnh tình của tôi cho đến ngày bình phục tương đối hoàn toàn.

- Anh Sơn có đề cập gì đến Thùy không ?

- Không một lời tâm sự. Nhưng nhìn sâu vào mắt anh, chính tôi còn cảm thấy muốn rung rung. Anh chu toàn bốn phận của người nuôi bệnh khó có ai hơn đến nỗi ba má tôi còn ứa nước mắt thương xót anh nửa là. Ba má tôi còn khuyên tôi nếu lành bệnh trở lại nên thông cảm anh hơn trả anh về với chị Thùy.

- Thật trở trêu nan giải quá !

- Sau một thời gian trị liệu, nằm liệt trên giường bất ly cục kịch chỉ nhờ sự chăm sóc của người khác, tôi chợt khám phá cái tánh ích kỷ quá độ trước đây của mình, luôn tưởng mình là trung tâm điểm thích nhiều người chiêm ngưỡng hướng về.

Nhìn nụ cười buồn chịu đựng của anh, sự hiện diện thường xuyên tức trực bên tôi, ầm bồng tôi khi cần thiết, giọng nói trầm như nén tiếng nấc nghẹn trong tim, dần dần tôi thấy mình vừa không nên làm khổ anh nữa vừa biết rằng mình khó sống nếu vắng anh.

Cái mâu thuẫn tình cảm ấy xâu xé tôi càng làm tôi mở mắt nhận chân rằng anh chỉ thương hại tôi thôi Không thể được, tự ái cao ngạo còn sót lại trong tôi làm tôi uất ức lên, tôi phản ứng mạnh không chấp nhận thứ tình cảm « ăn xin » ân huệ ấy Tâm bệnh tái phát nặng, tôi biếng ngủ mất ăn , không nói năng nước mắt cứ tự nhiên tuôn rơi không vơi

Chị ấy khóc nức nở làm tôi linh quỳnh tìm cách xin kiều từ hện sẽ đến thăm chị tuần sau, nhưng chị khản khoản cho chị giải bày hết kéo muộn..

Rồi Chi kể tiếp cho Thùy nghe diễn biến xảy ra sau đó. Nằm liệt giường, Dung mới xót xa cho những mối tình ngang trái, mới ngộ ra rằng con người vẫn không giữ được ngay cả chính tính mệnh và hạn chế trong hiểu biết dù ngày nay khoa học kỹ thuật tiến bộ không ngừng. Dung thương thân mình và cảm thông với hoàn cảnh Sơn Thùy hơn. Nếu Dung trở thành tàn phế liệu Dung có thể sống hạnh phúc với Sơn không ? Dung lịm dần trong những giấc mộng rồi bởi buồn vui lẫn lộn. Hơn nửa năm sau, may mắn Dung từ từ hồi phục lại được. Trong thời gian này, Sơn vẫn đều đặn đến chăm sóc Dung. Bao lần Dung định bụng rằng sẽ khuyên Sơn đừng đến nữa để Dung cố gắng quên mối tình đầu đơn phương của mình nhưng rồi Dung không can đảm mất mát sự hiện diện và nhất là sự đụng chạm quen thuộc ấy. Mà dù trong thâm tâm Dung có ý định rời xa Sơn đi nữa, theo Dung nghĩ, ba má Dung vì tiếng tăm, vì thương con, vì miệng đời khó để mất Sơn đâu. Rồi càng ngày càng không đành lòng được nữa, Dung quyết định liều bất chấp Sơn để mình « trả ơn » bằng cách hiến dâng mình một lần rồi sau đó chia tay. Lửa gần rơm !

Chuyện bí mật phòng the một chiều ấy tưởng chừng như trôi theo thời gian không đoan kết nhưng ba tháng sau Dung khoẻ ra trông thấy dù đi đứng còn chậm chạp. Thì ra Dung có thai Phần Sơn, tưởng mình sắp kết thúc trách nhiệm để trở về với Thùy, nào ngờ số mạng lại đưa mình về hướng khác. Hết thật rồi, Sơn nghĩ mình có lỗi với Thùy và khó quay trở lại vì đứa con định mệnh. Đám cưới được cử hành trong vòng thân mật, không có bên đàn ông trai tham dự. Từ đấy, Sơn không còn hy vọng gì để gặp Thùy xin thứ lỗi phân trần, lâu lâu chỉ về thăm cha mẹ ánh mắt xa xôi

- Lỗi tại tôi hết đó chị Chi ơi, Dung kết luận. Bây giờ bệnh tôi trầm trọng rồi, theo lời bác sĩ tôi không sống lâu đâu. Thương anh Sơn vì mẹ con tôi mà mất mát nhiều thứ quá. Sau này không biết cha con anh sống làm sao nữa.

Thằng bé cần có mẹ lắm chị Chi ơi. Anh Sơn cũng cần có hạnh phúc nữa chứ đâu có thể ở vậy mãi làm gà trống nuôi con....

- Xin lỗi, đây có phải là nhà cô Thùy không thưa bà ?

Dì hai quay lại, thì ra là một cô khách với một đứa trẻ đang tìm nhà.

- Dạ phải

- Chị Thùy có ở nhà không bà ? Cho tôi xin gặp chị được không ? Lâu lắm tôi không có dịp về quê nên không thể bỏ cơ hội thăm chị.

- Xin cô cho biết cô là ai để tôi báo cho cháu tôi biết trước.

- Dạ xin bà... để xem chị có nhìn ra được tôi là ai không ?

Dì hai vừa định quay vào nhà thì thấy bóng Thùy vừa bước ra :

- Mời cô vào luôn, Thùy ơi, có khách đến thăm.

Hai người nhìn nhau, không ai nhận ra ai cả. Dung không ngờ. Trước mặt mình là một cô gái thùy mị, dù không còn trẻ nữa vẫn còn giữ được nét đẹp dễ gây cảm tình trời cho Thùy ngạc nhiên rõ rệt lên tiếng trước :

- Xin lỗi, tôi hoàn toàn không nhớ chị là ai

- Bao nhiêu năm rồi làm sao nhận ra được chị, chúng mình chỉ có học cùng trường nhau vài năm ở Tiểu học rồi gia đình tôi dời đi nơi khác nên mất liên lạc luôn. Nay có dịp về ngang đây nên ghé qua và cũng để hỏi thăm chị chút việc. Nếu chị có thì giờ,..

- Dạ được, mời chị vào nhà để cho cháu nghỉ một lát.

- Tùng chào cô đi con.

- Cháu ngoan quá, cháu mấy tuổi rồi học lớp mấy

Tùng lễ độ trả lời Thoáng nhìn Tùng mặt mày sáng sủa Thùy bỗng dung thảng thốt, một thoáng suy tư Dì hai mang nước lên mời khách và mang kẹo dừa cho bé Tùng.

- Chị Thùy à, tôi đang bệnh trị hoài không hết, hồi nhỏ tôi cũng ở đây nên nhớ ở vùng này có ông thầy thuốc Nam hay lắm trị bá bệnh, nên mới hỏi chị

xem bây giờ ông còn sống không, chị có biết ở đâu chị chỉ dùm.

- Thật tình tôi không biết rõ, có nghe nói đi nữa cũng không để ý. Vả lại có bệnh thường đi bác sĩ, nặng thì đến các nhà thương lớn hoặc lên bệnh viện đa khoa ở Saigon. Ba tôi hồi xưa cũng chữa trị ở Saigon mà rồi còn không qua khỏi được nên tôi chẳng thiết tin đâu nữa hết.

- Xin lỗi chị, vì nhiều người khuyên nói uống thuốc Tây nóng lắm, thử trị bằng thuốc Nam biết đâu gặp thầy gặp thuốc nên sẵn dịp về đây hỏi thăm luôn. Vậy thôi cảm ơn chị, nãy giờ làm mất thì giờ của chị quá, xin phép chị chúng tôi về. Tùng cảm ơn cô và chào cô về đi con.

Hai mẹ con người khách ra về rồi mà Thùy còn như ngây người ra trầm ngâm quên luôn cả việc hỏi tên cô khách lạ nữa Tia nhìn của Bé Tùng sao mà trông lại quen quen !

Dung mắt, Sơn xin thuyên chuyển về quê dạy học và ở nhà cha mẹ. Bé Tùng thật ngoan nên được ông bà nội thương yêu Trong nhà từ đó có tiếng nói cười chơi đùa làm không khí đỡ ngọt ngào hơn. Tuy nhiên Sơn càng ngày như càng già trước tuổi, tóc đã pha nhiều sợi trắng, nhiều khi ôm con trong lòng mà hồn như bay tận đâu đâu

Thùy vẫn sống độc thân mặc dầu có lần Nhân đã xuống thăm và hỏi ý kiến Thùy để tiến tới hôn nhân. Thùy chưa trả lời dứt khoát được, vì cho đến bây giờ Thùy chỉ có thể xem Nhân như người bạn, người anh kết nghĩa mà thôi Tình cảm quá khứ của Thùy Nhân đâu có quên cũng không đòi hỏi Thùy phải xóa đi nhưng cũng không thể sống mãi như hai người bạn được. Nhân cần có Thùy bên cạnh như Thùy cũng nên có người để chia sẻ ngọt bùi, hạnh phúc không thể một chịu cô đơn. Điều mà chính Thùy cũng không hiểu nổi mình nữa là tại sao mà gần đây năm rồi vẫn không dứt khoát được với kỷ niệm đầu đời Nhớ lúc bất ngờ gặp lại Sơn ở hành lang trường quê nhà khi Sơn đến trình diện nhiệm sở mới sau bao nhiêu năm chẳng thấy mặt một lần,

thể mà họ nhận diện nhau ngay trong ánh mắt rung rung.

“Chào...cô Thùy”, “chào anh” nghẹn ngào hồi hộp bước nhanh. Sau đó trước mặt mọi người, trong các cuộc họp giáo sư, họ xem nhau như đồng nghiệp lịch sự đàng hoàng. Chuyện “anh đi đường anh, tôi đường tôi” người ngoại cuộc dường như ít ai còn nhớ đến nữa.

Hôm ấy lại là ngày đám giỗ ông nội Thùy hằng năm. Lần này bà Thịnh mẹ Sơn cũng có mặt cả bé Tùng đi theo. Ai cũng trầm trồ khen thằng bé ngoan lễ độ, ai mà biết Sơn thì bảo là giống cha như đúc.

Sau buổi tiệc, trước khi về, thằng bé khi cúi đầu chào Thùy xong thì thưa:

- Má con và con có đến đây một lần gặp cô, cô còn nhớ con không? Thùy bàng hoàng trầm ngâm. Trong đời dạy học của mình, việc phụ huynh đến gặp không phải là không xảy ra Còn đang suy nghĩ thì dì hai lên tiếng nhắc:
- Chắc là cô bạn học cũ của cháu đến hỏi thăm về ông thầy thuốc Nam đó. - Cháu không biết nhưng bà cho cháu ăn mút dừa ngon lắm. Về nhà, má cháu cứ dặn đi dặn lại riêng với cháu là lớn lên nên đi tìm cô, má cháu bảo má cháu sanh cháu ra nhưng cô mới là mẹ thật của cháu.

Mọi người nín thở, Thùy như chết đứng sững sờ. Ai nấy rùng rợn nước mắt. Bé Tùng còn khoanh tay trước Thùy thành khăn nói thêm:

- Má con xin lỗi cô và bảo con xin phép cô cho con gọi cô bằng mẹ. Mẹ thương con nghe mẹ?

Cảm động đến nghẹn lời, hướng lên trời cao, Thùy chỉ còn biết dang rộng đôi tay ôm bé Tùng vào lòng, nước mắt long lanh !

Trần Thành Mỹ

Quê Hương Ngút Ngàn

Nhìn những chòm cây trơ cành trụi lá hiên ngang lượn gió rung rinh trong sương sớm, tôi chạnh nhớ đến quê hương nắng ấm xa vời. Ngày còn đi học, lướt qua những thiệp chúc Tết với rừng núi đầu đi tuyết vạn niên, những ngọn thông xanh thi gan cùng tuế nguyệt, tưởng tượng được sống một lần ở vùng núi đồi tuyết đẹp này lắm lúc cũng đưa hồn mình vào giấc mộng tuyết vời.

Thật ra lần đầu tiên vào mùa Đông, ngắm những cánh đồng được phủ lên tấm thảm trắng phau, nóc nhà choàng lớp tuyết dày, hàng cây đi nón cùng màu trong bầu trời mờ khói, Tào hóa như họa sĩ tài ba khắc họa muôn hình trên cửa kính, nhà kiến trúc phù thủy bằng cái búng tay biến cảnh vật thay dạng đổi hình. Nhìn tuyết rơi tựa hồ những mảnh bông gòn bay bay, nhẹ nhẹ đáp trên cành cây cỏ lá như những nàng tiên nữ nhẹ gót giáng trần khoảnh khắc biến tan. Mặt trời ló dạng, những cây thủy tinh tuyết với bao hình thù kỳ ảo lung linh lẳng trên khung cửa, cây cảnh, máng xối, cột trụ, tháp chuông, giọt vắng giọt dài như chuỗi hạt kim cương lóng lánh, ngần lệ của cô gái trong đêm vu qui từ giả. Cây cối mang lớp trắng với nữ trang băng rục rịch như cô dâu ngày cưới trinh khiết giữa khung cảnh trang trọng uy nghiêm trầm mặc. Thỉnh thoảng một làn gió nhẹ thoảng qua cũng đủ làm rung

đng không gian gây những mảnh vỡ như những vì sao băng sao xẹt. Đẹp thật cảnh trí mùa Đông xứ lạ, nhưng đối với người phải tha hương, cái lạnh ngắt như đồng thấm từng thớ da mảnh thịt này phản ánh rõ nét hơi nồng ấm của quê hương. Sắc đẹp trinh nguyên của tuyết băng, ‘tài tình chi lắm cho trời đất ghen’ ví như bùn trắng cũng bị bồi đắp tả tơi chảy re như bt bánh ít pha hơi nhiều nước. Tuyết xứ nào điểm tô xứ này hòa hợp với cảnh trí thiên nhiên riêng. Không thể mặc áo ngự hàn dày ấm trong mùa nắng nóng như áo mỏng te đâu che nổi cơn buốt giá mùa Đông.

Sao mà nhớ quê hương mình cũng đầy ơn mưa móc, đắm nước sông nước suối ngọt ngào Đại dương đưa gió mát rì rào mang lâm thủy sản tràn đầy, phóng tầm nhìn về trời cao bề rộng. Dân xứ lạnh thêm hơi nắng ấm, ta dư thừa nên quên hưởng điểm phúc trong tầm tay Thiên nhiên quả ưu đãi giang sơn ta nhiều thật, vị trí bao lớn dài hướng ra biển khơi lòng lng điểm tô bằng vịnh Hạ long, kỳ quan tuyệt đẹp, đảo lớn nhỏ Trường sa, Hoàng sa, Phú quốc chôn giấu bao sản phẩm khó tìm. Thêm lục địa nhú nhô ‘mìn’ dầu hỏa, cát Cam Ranh nổi tiếng lắm kẻ trầm trồ, mậu dịch tranh giành. Hồng Hà mạch sống của miền Bắc nghìn năm văn vật, cun sóng đỏ từng phá đê vỡ đập như chiến thắng Điện Biên Phủ làm quân Pháp mt lần chết cạn. Sông Hương miền Trung yếu điệu bên lăng tẩm vàng son, nguy nga, cổ kính là “nổi nhớ thiết tha về mt cái đẹp nào đó, hương thơm của hoa cỏ, sự yên tĩnh của tâm hồn khi nhìn dòng nước biếc trong xanh”. Miền Nam, sông Cửu Long không dài rộng như Mississippi Mỹ, hùng vĩ như sông Nil Ai cập, huyền bí như Hằng Hà (Gange) Ấn Đ, với chín cửa như nãi chuối Ba Hương, như rồng mang nước ngọt, phù sa đắp đồng bằng phì nhiêu màu mỡ. Mũi Cà mau nhô dần ra biển cả như chiếc gươm thần Hồ Hoàn Kiếm rạch xuyên sóng cả vẫn không ngăn nổi bọn hải tặc giết người vượt biển tìm tự do Hãy ngửa mặt nhìn trời xanh trong vắt đêm sao đêm. Không phận thục người mà vom trời

chẳng của riêng ai Những ngọn đèn trời như hải đăng soi tàu tìm bến, cặp mắt long lanh huyền ảo của các nàng tiên nữ múa khúc Nghê thường. Có thể là tia pháo bông trong ngày đại lễ hay hoa đăng trên nước. Hoặc giả đó là bóng đèn mờ mờ ảo ảo chớp tắt trong các dạ vũ Crazy Horse hay Holiday on Ice..Lặng lẽ liêu trai hơn là đom đóm trên cành bần về đêm ven sông dẫn ghe thuyền về bến, hay những ngọn đuốc dọc điểm canh tượng trưng quyền uy của thời vàng son cũ. Huyền diệu thay vòng trời lồng lộng mà khó có gì lọt khỏi lưới thiêng, ‘thiên vòng khôn khôn , sơ nhi bất lậu’.

Qua quá trình lịch sử, phải công nhận ít có dân tộc nào dựng giữ nước đầy kỳ công như Việt Nam. Có phải chăng huyền sử đẹp Con Rồng Cháu Tiên là ngọn đuốc soi đường rọi sáng niềm tự hào dân tộc ? Công cuộc cách mạng chống xâm lăng là ngọn lửa hồng cao đả nung nấu lòng ái quốc của toàn dân. Ngay cả ni chiến tương tàn cũng đã nhiều lần nói rằng quê hương thêm miền Nam màu mỡ. Vô ngựa bách chiến bách thắng Thành Cát Tư Hãn không dám nát nổi cỏ nước Nam thành bình địa Ngoại bang có đầy đọa dân ta lên rừng kiếm ngà voi, xuống biển tìm ngọc trai, khai phá đồn điền cao su, cà phê trong vùng rừng thiêng nước độc, đó chỉ trui luyện thêm lòng người như thép được tôi rèn. Thậm chí chia rẽ ba miền Nam Trung Bắc vẫn không làm mất gốc dân ta hoặc xóa luôn tiếng Việt. Mấy bá quyền xưa nay không dễ thực hiện nổi ở nước kiên cường này. Bạn thù khổng lồ cũng khổ lòng vì không thể lấy thịt đè người, ‘đặt đâu ngồi đấy’ một cách trắng trợn công khai Gót chân xâm lược qua tiếng hét ‘Sấm đng Nam bang’ của nhà Mẫn Thanh cũng được trả đũa bằng đòn tấn công bất ngờ ‘Vũ hóa Bắc hải’ của vua Quang Trung Nguyễn Huệ. ‘Vô quít dày móng tay nhọn’, ‘châu châu đá voi’ là chuyện có thật xảy ra !

Nhìn những trái táo bôm đủ màu mượt mà bóng bẩy sao mà thêm bao loại ổi dòn rụm ngòn ngọt chua chua Cầm trái chuối già cong như lưới liềm mà

ngắn gọn nhớ đến bao nhiêu loại khác quê mình mật thơm vàng lịm. Vùng nhiệt đới trái đầu đầu cũng có, rau chẳng thiếu thứ chi Hải sản tràn đầy, rừng chẳng chịt gỗ, cây, giầy quý hiếm. Nhìn xuống chân, hoa dại cũng khoe sắc thắm không thua hoa kiểng được chăm chút tinh vi Chim trời cá nước dư thừa, hạnh phúc trong tầm tay, thế mà dân ta chưa trọn hưởng ! Dãi sơn hà gấm vóc từng là mồi ngon cho bao kẻ ngó người dòm muốn nuốt chừng bẹp dè khai thác. Luận điệu cáo già bao giờ cũng cao cả, nào là dạy lễ nghĩa cho dân ta mà quên rằng ngay cả nữ nhi “khuê môn bất xuất”, vì nợ nước thù nhà đã dám cưỡi voi xua họ cuốn cờ chạy không còn manh giáp ; nào là đem ánh sáng văn minh, cách mạng tự do rọi vào ‘dân ngu khu đen’ của thực dân củ, mới Ý thức hệ choảng nhau cũng được vung vít trùm chần cho xứ “kém mở mang” ! Thói thường quyền lợi của đàn anh to mạnh đại cường là hệ trọng, sá chi nhu cầu đích thật của xứ nhược tiểu èo uto cần phát triển viện chi” Tay làm hàm nhai”, không có thành công nào mà không trầy vi tróc vảy, hy sinh. Kẻ yếu thế luôn thấp cổ bé miệng chả bù cái lý của kẻ mạnh bao giờ cũng thắng như La fontaine đã viết : “La raison du plus fort est toujours la meilleure”

Biết thế, là dân Việt, tất nhiên phải tự hào được sinh ra trên mảnh đất hình chữ S đẹp xinh từ ải Nam quan đến mũi Cà mau Công dựng, giữ nước của tiền nhân phải cố gắng duy trì, phát huy hầu lưu lại cho thế hệ tương lai cái gia tài trọn vẹn. Tắc đất hơn cả tắc vàng, đất quê hương vô giá vì được tạo dựng bằng xương máu đoàn kết thủy chung của mt dân ta hiếu hòa do sống còn luôn đương đầu với hiểm họa thiên nhiên và nhân tai ‘cá lớn nuốt cá bé’. Bài học kinh nghiệm mười thế kỷ thực Tàu, gần trăm năm thực Pháp, bao lần bị lệ thuộc ngoại bang vì ‘công rắn cắn gà nhà’ đã nói lên tinh thần tương thân tương trợ, ‘lá lành đùm lá rách’, bất khuất truyền thống của tiền nhân. Ngay cả dân tha hương còn vẫn luôn hướng về tổ quốc mong có ngày đoàn

tự góp phần.

Vậy, ai để thất thoát mất mát mt mảnh phần đất nào, dù lý do gì đi chăng nữa, vẫn mang ti nặng không thể biện minh tha thứ được. Lịch sử biến chuyển nay trời mai sụt, đoàn kết chia ly như bể hoạn của cuc đời Cần biết người biết ta như ông cha ta thuở trước, đừng đứng núi này trông núi nọ mà chuốc lấy nhơ danh. Phải tập trèo cao té nặng mới biết “đường đi không khó vì ngăn sông cách núi mà khó vì lòng người ngại núi e sông” và nhận chân rằng không có gì bất biến, vĩnh hằng như ngọn Everest không còn giữ ngôi vị bá chủ đc tôn.

Không có cuc Nam tiến chẳng hạn thì hình thể nước mình là củ khoai môn chứ đâu mang dáng dấp mt thiếu nữ ngực nở eo thon xinh đẹp. Sống là tranh đấu, và thắng không hiểm nguy, tắt chiến thắng không hiển vinh (? vaincre sans péril, on triomphe sans gloire). Xây nhà đã là không dễ, bảo quản càng khó khăn hơn huống chi lập quốc. Tình trạng của Israel, Palestine hiện nay há chẳng làm thế giới bàng hoàng, vỡ mng. Hơn thế nữa, dựng nước là công của tiền nhân tiên khởi, giữ nước thuc bổn phận thế hệ kế tiếp. Chỉ biết khu khu giữ như của riêng, thừa hưởng vô trách nhiệm, không để hết tâm trí vào việc làm dân giàu nước mạnh, đó đã là ti đối với tổ quốc rồi huống hồ bán nước, để mất đất ngấm ngấm hay bắt buc, hành vi phản quốc này không thể nào dung thứ được. Mẹ Việt Nam trên bốn nghìn năm tuổi, từng tự hào có đàn con hiếu thảo can đảm sống còn bảo vệ phụng dưỡng chăm lo.

“Mẹ già như chuối Ba hương,

Như xôi nếp mt, như đường mía lau”.

Mẹ cũng tựa như hóa đá ‘Hòn vọng phu’, dựa Trường sơn nhìn ra biển cả cầu cho trời yên sóng lặng để đàn con vượt trùng dương có ngày vinh hiển trở về. Mẹ cũng đã khổ đau vì đàn con tương tàn tương sát,

“Đáng lý ngọt bùi chung vị hưởng,

Cớ sao xương thịt nở quên tình !”

Bọc trăm trứng đâu thể nào hoàn hảo, tất nhiên có trứng ung, trứng thối, bẻ, ngon. Những đứa con khôn ngoan biết nghĩa có tình, chung sức lại chở che mẹ đừng dễ mang thương tích. Gia tài của mẹ không ai được quyền cắt xén, chiếm dành, trả nợ. Nhà vừa cháy phải hô hoán lên cứu hỏa như cờ đến tay phải phát vì cơ may ít đến hai lần. Không nơi nào đẹp hơn quê hương xứ sở, và đã là con người ai chẳng thấm thía ngậm nga :

"Ta về ta tắm ao ta,

Dù trong dù đục ao nhà vẫn hơn "

Harelbeke 28-02-02

Trần Thành Mỹ

Sợi tình sợi nghĩa

Chuông điện reo Cửa mở. Người phát thư đưa sổ bắt ký giấy nhận quà. Ngạc nhiên nhìn tên người gửi, từ phương trời Úc xa xôi Vi đóng cửa lại, hồi hộp khui thùng ra, lần giở hai lớp báo Việt cuộn tròn phía trên thì hiện ra một màu hồng dịu mát gợi nhớ gợi thương, hũ mứt tôm chà với gói tôm khô to bắt mắt. Quê hương đang trải ra trước mặt, món ‘tam bảo vị’ khơi lại dĩ vãng kỷ niệm thân thương.

Nói đến Gò công, ngoài lúa nặng hạt vì nước mặn chỉ trồng có một mùa, thịt

heo thơm ngon vì được tẩm bổ bằng lá keo, rau lang, rau muống, chuối cây xắt nhỏ trộn hèm, nước cặn thức ăn với cám xay ít lần trấu càng, sơ ri Gò công chắc ít vùng nào tranh nổi Khác hẳn với sơ ri Âu châu với hạt tròn cứng, sơ ri Gò công xinh xắn màu cam đỏ rực chia ba múi như ba miền đất nước và ba hột xơ xơ như ba lá phổi Bắc Trung Nam. Mắm tôm có thứ tôm chà thứ loại tôm chua trộn đu đủ chín hươm hươm bào thành sợi nhỏ với lá chùm ruột tươi non, tỏi ớt sừng trâu xắt mỏng. Món này ăn rất ngon nhưng không để dành lâu được, thịt tôm rã đi chỉ còn trơ lại vỏ hồng. Tôm đất, tôm bạc luôn được ướp rượu đỏ gay lên như má cô gái then thùng mắc cỡ hay thí sinh trúng tuyển trong các kỳ thi Mắm tôm chà là do chất thịt nguyên thủy của tôm được giã mịn, chà lọc nêm muối cho mặn môi, thêm ớt cay cay kích thích giác quan khẩu vị. Còn lại được đem ra phơi nhiều nắng biến thịt tôm chín hồng đậm đặc thơm ngon. Vỏ tôm nấu sôi lên tạo ra nước mắm tôm, chất còn lại thêm vào thức ăn cho heo gà hay làm phân cho rau cây xanh tốt. Mắm còn lại sau ngày mừng 5 tháng 5 thường được dân Gò mang biếu bạn bè xa gần quen thuộc, hành diện có thứ mắm ‘đậm mùi’ mà thơm ngon, ăn thử rồi thường là nhớ hoài không chán, cho đến khi nào bị Tào Tháo rượt một lần mới ngán tồn một thời gian. Rồi tật nào cũng khó kiêng, tật này cũng khó chữa, bồn cũ soạn lại mà tưởng như món lạ, quý hiếm.

Viếng Gò công một lần đi bạn, bạn có dịp thử nghiệm câu :

“ Đền nào cao bằng đền Châu đốc,

Gió nào độc bằng gió Gò công “

Mà ‘độc ’ thật bạn ơi nhưng là ‘độc nhất’ vì nếu không làm sao có đến hai hoàng hậu nổi danh Từ Dũ, Nam Phương ! Hoặc để ngừa ‘phong’ gió theo ông bà ta thường dạy ‘phòng bệnh hơn chữa bệnh’, bạn hãy dò la sẵn tin tức trước, rút tĩa kinh nghiệm của các chàng rể, nàng dâu xứ Gò, hay bạn bè quen thục dân, quân, cán, chính, những ai đã có lần sống qua một thời gian ở

vùng đất mặn đồng trơ này Chắc đc đáo mà không độc ác vì Gò công thường chỉ ‘đi dễ khó về’, ‘Trai đi có vợ gái về có con’ thôi Dân ở đây lại biết ‘hô phong hoán vũ’, sành ‘bắt gió’, ‘cạo gió’, đấm bóp, cắt, giác rãnh mạch có ‘bài bản’ gia truyền. Bạn có lỡ bị ‘trúng gió’ cũng đừng lo, ‘massage’ đúng cách, khoẻ khoắn vô sự bình an.

Vùng nước mặn nên người dân Gò luôn ý thức nước ngọt tối cần . Bạn đừng ngạc nhiên khi thấy người ở đây quý từ bùm nước mưa, ao Nhà nhà đều phải biết hứng, xách, gánh, lọc nước vì thể tình yêu nước như đã thấm nhuần trong huyết quản của mỗi công dân. Về đây, bạn còn có dịp ngắm những con trâu ‘nghe ngọ già đời quen nghe ngọ’ với cặp sừng cong to nhọn đâm mình trong vũng nước sinh lầy, miệng không có chewing gum mà luôn luôn nhoi không ngớt. Bểng đồng khô bạn có thể sục lỗ chân trâu khám phá các củ năng nhỏ bằng đầu ngón tay tròn xinh dòn ngọt, những con rạm đầy gạch đỏ rang muối ớt dòn rụm phát thềm, hay con cà cuống làm tăng mùi vị nước mắm nhĩ mà tục ngữ có câu ‘ăn bún thang cả làng đòi cà cuống’! Một mỗi, bạn có thể tựa lưng bên đồng rơm khô thơm mùi lúa mới thấp cao định giá mức thu nhập của chủ nhân, bên cạnh những ‘con cúi’ thất bằng rơm ngắn dài làm mồi giữ lửa Nếu ‘yếu bóng vía’, sáng sớm, bạn hy vọng bắt gặp thích thú tìm được vài mảng nấm rơm tươi lú nhú dưới lớp rơm rạ ủ đã còn ẩm nước, dùng lá nghệ gói kèm với gan heo tim cật, nướng lửa rơm, chấm tương ớt, các ông lai rai với ‘nước mắt quê hương’ là đế vương rồi..

Đất lại khô cần nứt nẻ trong mùa nóng bức, dù không đến đổi cháy da phỏng trán như Phi châu, cũng đủ làm tê liệt nửa năm cho chăn nuôi trồng trọt.

Những đám rau cải, cần, cà ...đâm chồi nở lc đòi hỏi bao công sức tưới vun mỗi ngày hai ba lượt. Cha mẹ trồng, con cái tưới Học sinh ở đây sau giờ học thường phụ giúp gia đình. Nhìn thanh thiếu niên, đầu đi nón lá, ông quần xoắn cao lên gần tới gối, quảy hai thùng nước có vôi, bước thung dung trên

chiếc cầu gập ghềnh lắt léo ướt nhem, ngồi thụp xuống chân trước chân sau giữ thế, một đầu gối chạm ván cầu ghép bằng vài thân gỗ gồ ghề lem nhem chưa tróc hết vỏ, đòn gánh quay ngang vai tựa trên ót cổ, nghiêng một bên mức nước sóng sánh đầy thùng, sang bên khác khoả bọt bèo thêm thùng nước đầy phản chiếu mây trời xanh lặng gió, nhẹ nhàng vững chãi lấy thăng bằng đứng lên, thoăn thoắt quay nhanh. Rồi giữa những luống rau xanh, hai vòi rồng phun nước ngọt ít nhiều theo tuổi thọ đáng đáp của cây. Đng tác đứng lên ngồi xuống, xuôi ngược dọc ngang này được lập đi lập lại nhiều lần tùy kinh nghiệm thời tiết đổi thay. Cảnh tượng trên làm liên tưởng đến những cảnh tập võ sôi đng, dày công của trường phái ‘công phu’ (kungfu) Shaolin Trung quốc.

Nước da các cô gái ở đây ngăm ngăm nhưng chưa bánh mật, mà cũng không trắng trẻo tươi mát như các thiếu nữ xứ dừa, nhưng có nét duyên dáng ngăm ngăm riêng. Nhìn các cô kẹp tóc dài đen nhánh đầu đi nón lá buông bài thơ với quai nón lụa màu nghiêng nghiêng đùa gió, má hồng căng phồng sức trẻ, uyển chuyển vui đùa đua nhau gánh hai thùng nước ao làng đầy, nhịp nhàng dao đng nhẹ dưới vài lớp lá chuối tươi xanh, hay hai thúng giỏ cải, rau, cà còn đọng nước, bạn sẽ thấy người dân ở đây chịu khó, cần cù, cả gái lẫn trai Gò công như một hòn đảo luân lưu với các tỉnh lân cận bằng hai chiếc phà Mỹ Lợi và Chợ gạo Sông Bao ngược giáp ranh hai dòng nước biển sông trong đục, một thời oanh liệt đưa du khách qua lại viếng bãi biển Tân thành cát nâu sẫm lải dãi ra xa tít. Bắc Chợ Gạo mang người sang Mỹ... Tho nay là Tiền giang thực hàng ‘cổ lỗ xỉ’ nhất thế giới, gần cuối thế kỷ thứ 20 rồi mà vẫn còn kéo giầy cáp bằng tay. Các bác ‘thợ máy’ gầy nhom, mỗi người một cái móc gỗ kéo giầy cáp giăng ngang dòng sông sâu hẹp, chen chúc người xe mà từ bên bờ này có thể nhận diện bạn bè bên bờ khác. Chiếc phà già nua lịch sử từ từ tách bến chậm chạp nặng nề không vì vả làm khách sang sông

nôn nả muốn phụ đẩy cho nhanh. Sau đó trước 75, chiếc phà này được thay bằng chiếc cầu nổi liền xa l từ Saigon, Mỹ tho đến tận Gò công. Và kế hoạch đặt ống cống dẫn nước ngọt từ Tiền giang về ‘ngọt hoá’ vùng nước mặn này bắt đầu thực hiện. Mà ở đâu có sự đổi thay thì đây cũng là nơi gặp gỡ, có chia cắt tất có hạnh phúc manh nha, kết tụ. Từ đó cũng là nhịp cầu thông cảm, gắn bó, hợp tan, lẫn lộn buồn vui

Thăm Gò công một phen đi bạn, bạn sẽ thấy dân Gò cần nước đến dường nào !

‘Lạy trời mưa xuống,
Lấy nước tôi uống
Lấy rung tôi cày,
Lấy đài bắt com,
Lấy rom đun bếp.’

thể hiện đúng tâm tình người dân Gò rõ nét. Mùa nắng, ao làng là nơi tập trung thanh niên thiếu nữ quây thùng gánh nước, thi đua, chọc phá, tán tỉnh, hẹn hò. Hình ảnh chiếc đòn gánh còn gợi lên hình thể chữ S, dáng đứng của Mẹ Việt nam với hai thùng gạo quê hương hoặc cha anh với hai thùng nước sông Hồng và Cửu long. Từ tấm bé đã được thấm nhuần ơn ‘mưa móc’ nên người dân thường trọng nghĩa biết ơn..

Viếng Gò công một chuyến đi bạn, bạn sẽ thấy người dân hiếu khách như thế nào Ở đây bạn không tìm được nhiều vườn trái cây ngon tươi mát, cũng không có tôm cá chim chóc bạt ngàn nhưng tình người không thiếu Họ đãi bạn bằng món ăn ngon nhất của họ qua cách nấu nướng trình bày riêng theo địa phương, với tâm tình ‘nghèo cho sạch rách cho thơm’, ân cần, niềm nở, không môi miếng, khách sáo, chứ không phải ‘miếng mời vái trời đừng ăn’ đâu Cũng có lẽ vì ‘cảm’ tấm lòng chân chất ấy mà tỉnh nhỏ đất mặn đồng khô này có thêm bao rễ quí dâu hiền và bạn bè đồng hương mới

Tuy nhiên phải công nhận ở đây trái cây tuy không nhiều nhưng thường lạ và đặc biệt ngon vì vị ngọt mặn càng ăn càng thấm. Không những chỉ có sorri mà còn táo nữa, táo ta táo Tàu táo Thái lan hột tròn hột hình thoi dòn rụm ngọt mẫn chua chua. Ngay cả trái bần mà giàu sự vitamine C, cũng có loại bần rạch bần sông bần ổi, quệt với mắm ruốc sậm nâu, cắn ‘nhí’ một tí miếng ớt cay xé miệng chảy nước mắt, nhâm nhi thêm chút rượu nếp nhum làm quên bẵng đi mùi vị chát chua của đặc sản này. Còn me nữa, me ván cong như vòng liềm lưỡi hái, bần đầy mắt to từng chùm nặng quăng sai quả, me đậu phụng hình dáng như hạt đậu phụng được kéo dài ra. Me vốn là chua thể mà ở đây có thứ me ngọt lịm ít vùng nào trồng được.

Gần Mỹ Tho, người dân Gò vẫn thích lên Saigon hơn qua Mỹ Tho dù bao lần Gò công thúc hàng quán lớn của tỉnh Tiền Giang vì:

“Đền Saigon ngon xanh ngon đỏ

Đền Mỹ Tho ngon tổ ngon lu”

Cũng có thể là niềm tự hào vùng địa linh nhân kiệt đã thấm khắc vào tâm khảm của người dân nên dường như ở họ luôn luôn có hai dòng tư tưởng như khắc chế nhau vừa cầu tiến và vừa bảo thủ. Người trẻ thường đi học hoặc làm ăn xa, thường mọc gốc rễ ở vùng đất khác. Nhưng những ngày giỗ chạp, quan hôn tang tế, ngày Tết họ luôn về bên ni ngoại thăm viếng, trở về nguồn. Hàng xóm láng giềng lâu đời trở thành như thân thuộc, và bà con từ mấy thế hệ mà tưởng chừng như trực hệ chú bác cô dì.

Ngày xưa, gia đình giàu có thường có nhà thờ Tổ cho cả mấy đời dòng họ. Họ dành riêng một số ruộng đất gọi là ‘huong hỏa’ cho người thừa tự phụng thờ. Nếu con trai đông, mỗi ‘chi’ trai được ‘luân phiên’ nhau cúng giỗ hằng năm. Do đó đại gia đình ở đây nói chung không chỉ gồm từ ông ni, ngoại trở xuống mà thôi. Vậy khi nào bạn nghe trả lời là ‘bà con từ đời Hồng Bàng’ tức là không họ hàng gì cả, còn bà con mấy đời từ đời ông cố, ông sơ là có

họ hàng thật sự, và bà con từ hồi ông ‘cố lý cố lai’ tức là xa ‘tí mú tí tè’ không có gia phả để xác định.

Hơn thế nữa, người quen dễ nhận diện được dân Gò công qua cách dùng vài từ ngữ đặc biệt, ngày nay thì không còn nữa, như ‘đeo giày, đeo guốc’, tên thường thêm chữ ‘bé’ như Bé Hai, Bé Tí..., nói trại vì cũ tên như ‘đồng giò’ thay vì ‘đồng hồ’, đà đặc thay vì đồ đặc...

Có lẽ vốn đã được hun đúc theo gương người trước nên người dân ở đây thường biết giữ tiếng tăm, chịu khó, siêng năng, tự lập, thẳng ngay, trung hậu và ham học hỏi Bằng chứng là ngay cả phụ nữ như cô Nguyễn thị Châu là Hiệu trưởng Việt đầu tiên ở Nữ Trung học Gialong, nữ sĩ Mạnh Mạnh với phong trào thơ mới đã gây bao cuộc bút chiến sôi nổi..

Thật ra quê hương nơi nào cũng có điểm đặc đáo của nơi ấy nhưng quê mình thì mình biết rõ ràng hơn. Việt nam ta bao lần bị lệ thục xâm lăng nên chứng tích anh hùng tràn đầy khắp nẻo Đây cũng là mồ chôn của bao dân tộc khác đủ giống màu đau khổ như nhau Đâu đâu cũng có những trang sử oai hùng, dấu vết thịnh suy của thời dựng giữ nước. Thành phố làng mạc xa xôi đầu non góc bể, bạn cũng sẽ được nghe bao chuyện kể về thành tích vẻ vang vui buồn đủ loại Bạn cũng như tôi, người dân nào cũng thế, tự hào ngăm về nơi chôn nhao cất rún của mình, tưởng chừng như độc nhất vô nhị, bất cứ ở đâu thành thị hay thôn quê, núi non hay biển cả. Có dịp viếng thăm vùng đất khác trao đổi kiến thức tâm tình, gia vị biến thiên của cuộc đời phong phú hóa tâm hồn khi thì làm mặt mày cay mắt, khơi dậy bao sợi luyến thương cảm phục, khi khóa lấp chôn dấu đứt khoát với bao kỷ niệm buồn vui Anh và tôi kể chuyện quê mình cho nhau nghe như anh em cùng mẹ, dù ở phương trời nào hay xa xôi cách trở luôn luôn vẫn nhớ đến gốc gác cội nguồn. Quê hương mình giăng mắc đầy sợi tình sợi nghĩa, những mắt võng làng mạc tỉnh thành đan quện đong đưa Anh thương quê anh, tôi quê tôi

Anh viếng quê tôi để tìm thấy cái hay lạ của mỗi vùng đất nước, tôi đến quê anh để học, suy bao chứng tích kinh nghiệm hào hùng. Lịch sử nước mình là kết hợp của bao cun sóng thủy triều lan dần từ Bắc vào Nam, từ màu nước đỏ vùng lên của sông Hồng, trong êm của Hương giang trầm mặc, đến chín cửa ngọt ngào trù phú Cửu long. Quê của anh hay của tôi tuy hai mà là một vì đều phát xuất từ mẫu đất Việt nam.

Ngày 01-09-03

Trần Thành Mỹ

Tết Ta

Hằng năm Tết đến, nhà nhà đều chuẩn bị đón Xuân. Người Việt ta thường lo sắm Tết từ đầu tháng chạp và chào mừng năm mới không chỉ có ba ngày như phần đông các nước Tây phương mà đối với dân ta « Tháng giêng là tháng ăn chơi » sau một năm làm lụng vất vả. Chủ yếu là nông nghiệp, ở thôn quê, mùa gặt đã xong, ai cũng muốn thoải mái nghỉ ngơi, tổng kết thu hoạch, rút kinh nghiệm năm vừa qua, đặt niềm tin hy vọng vào năm tới. Hơn thế nữa với truyền thống đẹp mang bản sắc dân tộc có lý có tình có hậu « Cây có cội nước có nguồn », « Ăn trái nhớ kẻ trồng cây », dân ta có tập tục tiễn biệt năm cũ đón mừng năm mới thật sáng tạo thơ mộng hòa đồng với người hòa hợp với đất trời.

Tết ta theo âm lịch nên luôn luôn không bao giờ có trăng. Tùy tháng chạp

thiếu đủ, ngày cuối năm sẽ là 29 hay 30 trái với Âm Mỹ theo dương lịch nên đêm giao thừa có khi lơ lửng vàng trắng treo. Tập tục đón Xuân một phần ảnh hưởng do đêm trừ tịch không có bóng dáng chị Hằng này. Cuộc kết thúc nào cũng thường có hai mặt tích tiêu. Nó biểu hiện cho sự vĩnh viễn ra đi và ngược lại tia sáng ở cuối đường hầm, niềm hy vọng vào tương lai. Đêm tối cũng làm cho ta hoang mang lo âu bồn chồn tưởng tượng đến bao chuyện không may và cũng là thời gian liều thuốc cần thiết Thần ngủ ru ta vào giấc mơ an dưỡng. Đây còn là điểm cuối xuống hàng sang đoạn qua trang của một ngày hay năm, giới hạn giữa ngày và đêm, tối và sáng, cũ và mới âm dương.

Xưa kia, người Việt ta tin vào Thần quyền, những đấng khuất mày khuất mặt linh thiêng nên có những tập tục thờ cúng sùng bái đa dạng phong phú theo bản năng tự nhiên, bảo thủ thường không nặng tính khoa học thành rườm rà mơ hồ khó tin khó giải thích làm người đời sau cho là mê tín dị đoan.

Thật ra với nếp sống chạy đua nước rút của thời đại ngày nay, thời giờ là tiền bạc, tất nhiên là nên đơn giản hóa mọi việc để thích nghi. Nhưng không thể vứt bỏ hết mọi thứ vì những tập tục cổ truyền vẫn là dấu mốc quá khứ, chứng tích hữu hình, tâm linh của ông bà ta theo dòng lịch sử dựng và giữ nước. Nhờ đó ta mới truy nguyên ra được tâm tư nguyện vọng, lòng yêu nước, óc tiên thủ, sáng kiến, quyết tâm khai phá của một dân tộc hiếu hoà chỉ muốn sống còn trong độc lập tự do truyền lại cho thế hệ mai sau. Vốn gốc là dân đi khai phá khẩn hoang lập nước, phải tranh đấu triền miên với khí hậu « sơn lam chướng khí », thiên tai, giữ đất giành độc lập tự do, kinh nghiệm máu xương đó cũng góp phần cốt yếu cho tình yêu quê hương, gia đình, tính biết tiên liệu, vui hưởng nhất là ôn cố tri tân luôn nhớ công lao của tổ tiên cùng nhau nhìn về phía trước. Tắt quả là cơ hội đặc biệt hòa hợp

với thiên nhiên thực hiện tổng hợp các thành tố trên phân biệt hẳn thể nhân với sinh vật khác trên quả địa cầu.

Thử lướt qua không khí Tết khắp nơi trên thế giới, phải công nhận là Tết ta rộng rãi quá, làm cho con người xích lại gần nhau hơn, tìm lại chính mình, nhớ đến cội nguồn, hòa đồng thân thiện. Trẻ em Tây phương chẳng hạn, với nền văn minh cao, đầy đủ tiện nghi vật chất, thế mà chắc chắn là không bao giờ có cái tâm trạng háo hức được quây quần đoàn tụ đùm bọc đón Xuân như trẻ em Việt ta. Trẻ em Âu châu có thể còn thích thời gian lễ Giáng sinh hơn vì Tết thường dành cho người lớn. « Nói có sách mách có chứng », vậy chúng ta hãy cùng nhau hồi tưởng tìm hiểu một vài tập tục đón Xuân trong mỗi gia đình mà ngày nay phần đông ít ai còn nhớ đến hoặc chỉ làm theo tập tục. .

Thật ra ít có dân tộc nào mà tinh thần đón Xuân cao và lâu như ta. Từ đầu tháng chạp cuối năm là đã lo chuẩn bị rồi, tùy theo hoàn cảnh gia đình như lập chương trình như đưa con về thăm nội ngoại, quà biếu xếp lớn xếp nhỏ, gia đình họ hàng, quà « lì xì » cho con cháu của mình, bạn bè và cả hàng xóm láng giềng. Ít có ai đi du lịch chơi xa trong thời gian này khác hẳn với người Âu Mỹ chỉ chờ được dịp nghỉ là « bồng bế nhau lên nó ở non » dự những cuộc thể thao với tuyết băng về mùa Đông, du lịch Cruise trên biển cả ở các quốc gia có nắng.

Tết của ta cũng có thủy có chung, kéo dài từ tháng chạp cuối năm sang năm mới cả tháng giêng. Chúng ta chẳng những vui hưởng chung với nhau mà còn biết hòa đồng với thiên nhiên sinh vật khác và thanh cao mẫu mực hơn với bên kia thế giới chúng sinh, cõi vĩnh hằng vô lượng.

Không giải thích cụ thể rõ ràng rành mạch được những vấn đề tâm lý trừu tượng vô hình siêu nhiên, phải phục ông cha ta đã khéo dựa vào cái không không ấy thành có như trừ trừ thành cộng, những chuyện mà ngày nay thế hệ

trẻ cho là hoang đường mê tín thành những bài học hữu dụng. Dựa vào kinh nghiệm sống phải đương đầu với bao thiên tai về phong thổ thời khí, khai hoang lập ấp dựng bờ mở cõi, săn đuổi thú dữ để sống còn gầy dựng, tổ tiên ta phải thông minh kiên trì gan dạ mới tạo được cho con cháu hậu sinh một giang sơn gấm vóc hình chữ S ngày nay.

Tập tục rước ông bà về với con cháu chiều cuối năm và tiễn đưa mừng 4 hoặc mừng 7 đầu năm chứng tỏ lòng nhớ ơn của một dân tộc biết đoàn kết sống theo bước tiến của cha ông. Trước khi muốn ai đến nhà mình thì mình phải trân trọng đến mời, đó là học phép xử thế. Lễ tảo mộ thường bắt đầu từ nửa tháng chạp là bằng chứng cụ thể rõ ràng con cháu chẳng những lịch sự mà còn hiếu thảo « giã tử » sơn phết lại mộ phần cơ ngơi của người quá cố để cùng nhau đón Xuân. Tổ tiên ta há chẳng đã hé mở cánh cửa văn minh cho chúng ta rồi sao ? Phép xã giao « tại gia » đã được truyền dạy trước từ lâu.

Vì thế người ngoại quốc sẽ lấy làm ngạc nhiên khi thấy trong những ngày đầu năm ông bà về thì bàn thờ khói hương nghi ngút, sáng tối dâng trà, trưa chiều cúng cơm, giàu thì mâm cao cỗ đầy, nghèo thì tùy theo hoàn cảnh của mỗi gia đình. Thật ra, đây chỉ là dịp để bồi dưỡng thêm sức, gặp mặt vui chơi sau một năm làm việc mệt nhọc, xóa bỏ xích mích giận hờn. Có ở xa đâu đi chẳng nữa, « Tết nhứt » cũng cố sắp xếp về thăm nội ngoại. Có chứng kiến cảnh đoàn tụ quây quần bên nhau của những người cùng huyết thống, ta mới cảm nhận được bài học triết lý sâu sắc của cha ông « tề gia », đoàn kết nhỏ trước rồi sau đó mới có đoàn kết lớn, « trị quốc, bình thiên hạ » được. Là hậu bối của các bậc tiền hiền uyên thâm quảng đại như vậy phải là do ơn may vì không ai có thể chọn trước được cha mẹ mình.

Thi vị và huyền bí làm sao huyền sử Con Rồng cháu Tiên rạng ngời hồn dân tộc! Thật ra chưa ai thấy Rồng cũng như Tiên, nhưng ai cũng cho rằng rồng

có sức mạnh như vũ bão, tiên đẹp tuyệt trần. Trên thế giới hầu như dân tộc nào cũng có truyền thuyết về việc lập quốc thường được biểu hiện qua một hình ảnh nào đó. Pháp ngoài lá cờ tam tài xanh trắng đỏ thêm lá cờ với hình vẽ « con gà trống » để mỗi lần đi dự thi tranh giải thưởng mang theo phát cao hầu nói lên sự có mặt của mình và khích lệ « ba quân », thắng trận là đầy ắp trên trang đầu các tờ báo hình ảnh chú gà trống giương cánh gáy ò ồ o. Nhật hãnh diện ví mình là con cháu Thái dương Thần nữ nên trên lá quốc kỳ có vòng tròn đỏ biểu hiệu mặt trời.

Do đó tập tục « dựng nêu ăn Tết ăn chè » ngày nay không còn nữa, trước nhà vào chiều cuối năm cũ và hạ nêu chiều mừng 7 đầu năm mới quả là một sáng kiến thật độc đáo sáng tạo văn minh của cha ông. Người ta dùng cây tre thật thẳng cao, đốt to dài, tuốt hết gai cành, tùy vùng, chung chung là treo trên ngọn một mảnh vải đỏ, bên dưới một giỏ đựng trầu cau, một lá bùa Bát quái. Đó là cách biểu hiện ranh giới ngăn cách thế giới người với ma quỷ, chứng nhận nhà này có chủ hợp pháp, có lý lịch tốt, tà ma « quyền lực đen » không được quấy phá đi chỗ khác chơi, vì nhà này thuộc về con dòng cháu giống đúng con cháu Rồng Tiên Như vậy tổ tiên ta há chẳng đã đi tiên phong trong việc dựng cột treo quốc kỳ đó sao ?

Người Ấn độ xem bò là con vật linh thiêng, ta không « thờ » các con vật nhưng cũng tránh không gọi đích danh như cọp là ông Ba mươi, ông Hổ, con rắn là ông Dài,... Một tập tục biết phải quấy khác là không quên ơn thần linh liên quan trực tiếp đến cuộc sống nên trong ngày Tết có cuộc đưa Táo quân Thần bếp cưỡi cá chép về trời để báo cáo với Ngọc Hoàng thượng đế tình hình thế sự tới 23 và rước Ngài vào tối tháng cuối năm.

Có những nghi lễ mà ngày nay dường như ít còn ai nghĩ đến là lễ cúng đầu năm xin tuổi. Người Việt ta thường thờ cúng ông bà, tin tưởng ở Trời phò hộ, Thần linh, đấng khuất mặt khuất mày độ trì. Các bậc Nho gia văn thi sĩ

thường khai bút đầu Xuân để đón năm mới, tổ tiên ta lập bàn hương án trước nhà tạ ơn Trời Đất cho ta sống đến ngày nay, xin thêm tuổi mới, dùng cây hương điểm qua trên các đồ hình « khai nhãn » để thấy cái đẹp muôn màu muôn vẻ quanh ta, luôn cảnh giác phân biệt chánh tà, « khai nhĩ » để biết nghe lời hay ý đẹp, « khai khẩu » để biết trên trọng dưới nhường « lựa lời mà nói cho vừa lòng nhau » « ăn coi nòi ngòi coi hướng » đừng bạ đâu ngồi đó, tệ hại hơn nữa là giành giật câu xé nhau vì miếng ăn vị thế cao sang, « nhả ngọc phun châu » chứ đừng « ngậm máu phun người » « xuất khẩu thành thơ » chứ đừng ... đồ dõm, hàng lậu, khai mũi, khừu giác để phân biệt nơi sạch chỗ dơ, không chỉ để ngửi « đánh hơi đồng »..

Xem đến đây, các bạn trẻ đừng vội mắc cỡ cho rằng ông bà ta sao mà mê tín quá, « quê ơi là quê ». Không đâu, đây quả là một lối giáo dục sắc bén gây chú ý đánh mạnh trực tiếp vào tâm hồn con người bằng cách gọi hình cụ thể vì ngũ quan là sinh lộ quan trọng thiết yếu chẳng những cho cơ thể tâm linh mà còn là nguồn gốc của tham sân si, hỉ nộ ái ố. Lối giảng dạy âm thầm, thâm trầm, bình dị đó như « nước chảy đá mòn » thấm dần vào đầu óc trẻ lúc nào không hay. Tuyệt chiêu.

Hơn thế nữa lúc nào truyền khẩu vẫn là phương cách truyền bá tư tưởng, tin tức hữu hiệu nhất, nhanh chóng nhất có từ thời xa xưa dựng và giữ nước chưa có chữ viết. Ngày nay chúng ta sống trong một thời đại văn minh đầy đủ, tự do và khoa học kỹ thuật dù không giải quyết được hết mọi vấn đề, cũng đã chứng minh làm sáng tỏ được bao điều thắc mắc huyền bí trước kia. Chúng ta thường quá khắt khe trong việc phê phán các dữ kiện thời xa xưa, đòi hỏi phải được giải thích bằng khoa học, lý trí, số học. Trước kia người cùng thời với Galilée chẳng những không tin trái đất quay mà còn lên án ông phản động buộc tội ông dám nói ngược lại chủ trương của giới cầm quyền lúc bấy giờ. Những tác phẩm hay nổi tiếng quốc tế « Mười ngàn dặm dưới

đáy biển », « Tám mươi ngày vòng quanh trái đất » của nhà hàng hải đại văn hào Pháp Jules Verne cũng chỉ được đọc giả thời ông xem như là những quyển sách du lịch sáng tạo viễn vông không có thật kích thích trí tưởng tượng óc viễn du, mơ một thế giới trên trời dưới biển mơ hồ hoang đường bí hiểm mà kỳ thú, thể thôi.

Ngày nay văn minh rồi cũng không thay đổi, tuyệt tác Harry Potter của nữ văn sĩ Rowling nổi danh thế giới là bằng chứng hùng hồn nhất. Con người vẫn mơ những chuyện kỳ lạ, bí hiểm, huyền hoặc, quyền lực siêu phàm, phủ phàng, những chân trời, xã hội tương lai phóng đại tối đa kích thích tận cùng giữa thật và ảo, tranh tối tranh sáng ghê rợn, tốt xấu quyết liệt chống nhau bất phân thắng bại, phản ánh tổng hợp khuynh hướng mới cũ, xưa nay, có khác chăng là càng tiến bộ, con người có những viễn ảnh sáng tạo kiên quyết táo bạo hơn cả hai mặt trái phải..

Rồi thế giới có tiến xa thế nào đi chăng nữa dần dần cũng khám phá ra có chuyện khó tin mà có thật, trái lại ngày nay với hào quang của khoa học kỹ thuật, tôn giáo, con người vẫn bó tay thúc thủ chưa giải thích nổi bao hiện tượng huyền bí siêu nhiên, tưởng vậy mà không phải vậy, đạo đức càng ngày càng tráo trở, lật lọng vô độ khó lường, khó còn giữ trọn vẹn niềm tin..

Điểm độc đáo ở đây là để giáo dục con em, tùy theo dân trí mỗi thời, tổ tiên ta đã biết dùng hình tượng hành động cụ thể để diễn tả truyền đạt tư tưởng, hướng dẫn theo nề nếp đạo đức truyền thống dân tộc, không phương hại hay làm ngu dân. Không có lối độc tài áp bức, cường chế đe dọa nào hết. Lối giáo dục nhân bản, có tình người đã được rao giảng lưu hành hữu hiệu cho đến ngày nào dân trí cao cho rằng lối giải thích đó không còn thích hợp nữa thì tập tục đó tự phai đi. Đừng coi thường những thói quen, lưu ý nhắc nhở cần thiết có ảnh hưởng tốt đối với cá nhân tập thể.

Như việc nuôi dạy trẻ cũng tùy thuộc vào tuổi tác thời kỳ mà hướng dẫn

từng bước. Không có chuyện thần đồng mới ba tháng mà « nhảy lớp » biết nói biết đứng chững được. Phải có sự huấn luyện, khô cả cổ, đau cả lưng, lập đi lập lại nhiều lần, té lên té xuống, u đầu sưng trán, qua « thôi nôi » mới hy vọng trẻ biết bập bẹ nói, chập chững biết đi. Hơn thế nữa còn tùy thuộc sức khoẻ cá tính và hoàn cảnh sống mà mỗi em tiến nhanh hay chậm không có mốc thời gian nào nhất định.

Chưa giải thích được bằng lý, khoa học được thì tổ tiên phải tận dụng cái gì mình có, mình thấy, mình biết. Những hiện tượng con người phải tiếp xúc hằng ngày không biết cội nguồn căn nguyên, mù tịt không cắt nghĩa rành mạch được thì người xưa cũng phải tìm hiểu sâu sát vấn đề bằng cách này cách khác. Có mặt trời mặt trăng, ngày đêm, nam nữ, sống chết thì tất có thể giới hữu hình vô hình, có trời đất thì có thiên đàng địa ngục, có thần thánh tà ma ác quỷ. Những chuyện siêu nhiên vượt tầm hiểu biết thì thuộc về thế giới khác huyền bí, mà vị chỉ huy tối cao tối thượng là Trời, dưới có các Thần linh Tiên nữ...như cách tổ chức chính quyền kẻ cả tôn giáo sau này.

Chẳng hạn như cũng để răn đe con cháu, hay đúng hơn để hữu hiệu hóa phương cách giáo hóa con em, ta dựa vào Thần quyền nên có tục lệ tiễn đưa ông Táo , những vị « dân biểu » về trời họp, dâng sớ tấu trình tổng kết tình hình mỗi gia đình cuối năm. Đây có phải chẳng cũng là tập tục mạnh nha các tờ báo cáo tổng kết hoạt động kết quả thành tích cuối năm hay rộng ra ngày nay đơn thỉnh nguyện, kêu oan, khiếu nại, làm reo biểu tình... Tư tưởng tổ tiên đã nghĩ đến guồng máy hành chánh, luật pháp, thật tiến bộ làm sao ! Cũng không chừng vốn biết tâm lý con người thường thích sống hơn chết vì không biết cái thế giới bên kia thế nào nên phân vân hoài nghi, sợ điều bất trắc xảy đến do quyền lực siêu nhiên, ông cha ta đã khéo hướng dẫn lèo lái con cháu theo hướng ý của mình theo cách « ở hiền gặp lành », « tích ác phùng ác, tích thiện phùng thiện ». Óc sáng tạo của tổ tiên kỳ thú biết bao !

Mùng ba Tết là ngày Tết nhà, Tết trâu, lằm lúa, vườn tược, chuồng heo gà bò....Nói chung chung những nơi hay sinh vật liên quan trực tiếp với cuộc sống của gia đình. Thường những đòn bánh Tết được tết ra từng khoanh, bánh ít, sau khi cúng được đem cho heo gà ăn, tượng trưng cho sự xác nhận khen thưởng công trạng. Đây cũng là một cách dạy ngò ngộ thâm trầm vẫn mang tính cách hòa đồng nhân bản. Trên đời, là sinh vật dù là con người, sinh vật cao cấp nhất, vẫn phải nhờ đến người khác, không ai sống một mình được. Nước nào cũng đề cập đến việc này cho rằng người dân một nước như thể anh em, tôn giáo còn nhấn mạnh rõ hơn, chúng ta đều là con của Đấng Tối cao. Tổ tiên ta chẳng những ý thức được điều đó mà còn biết diễn tả bằng phép xưng hô gọi nhau như người thân ruột thịt anh chị em chú bác cô dì,...Các bạn thấy không, di chúc để đời phải học và hành đó.

Chúng ta thường quên điều ấy nên có sự phân chia giai cấp giàu nghèo như trước kia giai cấp cùng đinh (les parias) ở Ấn độ chẳng hạn chịu nhiều điều tủi nhục nhất. Họ phải sống trốn tránh như người cùi hủi, không được chường mặt ra ngoài, vì nếu người quyền quý giàu sang nào chẳng may đụng vào họ, về nhà phải tẩy uế và có khi còn cắt cả chỗ quần áo nào chạm phải. Cũng chính từ lòng ích kỷ tự cao tự đại quá độ đã làm nảy mầm móng kỳ thị chủng tộc tôn giáo và chiến tranh tất nhiên có cơ phát triển và địa bàn hoạt động càng ngày càng bành trướng hơn.

Ông cha mình không nghĩ như thế đâu, ngay cả thú vật trong nhà, nói chung sinh vật cỏ cây đều được nhớ đến như để xẻ chia chung hưởng. Không có chuyện trên đội dưới đạp, « ăn cháo đá bát » của những kẻ không tự trọng vô liêm sỉ khi được « ngồi mát ăn bát vàng » rồi thì vong ơn phản phúc, trở mặt « lên chân » khinh người.

Hằng năm Tết đến, nhìn bao cây nhang sau khi đốt xong cuộn tròn trên phần cọng nhang còn lại, tàn rơi đầy trên lư nhang, khi còn sinh thời má tôi

thường vui mừng kính cẩn bảo :’ Ông bà về rồi, nhang cong là ông bà chứng giám lòng thành con cháu đó’. Bao nhiêu tuổi đời Xuân đến, tôi vẫn được nghe những câu nói tương tự như vậy kèm thêm vài câu chuyện vui, hành động đáng nêu gương của ông bà, lâu lâu bà lại cười cười kể xen vào những tập tục cổ xưa thời mẹ tôi còn nhỏ, như chôn cái « rế » lót nôi trước cổng nhà để xua đuổi bọn « đầu trộm đuôi cướp », mà theo năm tháng dần trôi không còn ai giữ nữa.

Nhớ sao là nhớ không khí Tết quê hương, với bông vụn thỏ tượng trưng cho sống lâu « trăm tuổi bạc đầu râu », cành mai rực vàng năm cánh đem đến may mắn cho gia đình. Ngày mùng một thì khỏi sợ bị rầy, ai cũng phải phép tắc lễ độ, mắt mày tươi vui ‘ vì buồn ngày đầu năm thì buồn cả năm luôn’.

Những bao thơ đỏ lì xì làm rộn lòng các em trẻ nhỏ tung tăng trong quần áo giày dép mới, những câu chúc mừng năm mới vang vang từ trong nhà ra đến ngoài đường, đâu đâu cũng vui như hội.

Tết nguyên đán gồm bao yếu tố điều kiện thiên thời địa lợi muôn màu muôn vẻ hòa hợp thiên nhiên với cuộc sống trần gian. Đây còn là cơ hội cho chúng ta nhìn lại quá khứ ôn cố tri tân, tự hào về nguồn gốc, óc tiên thủ dân thân của tổ tiên, tìm lại bản ngã tự kiểm tự phê sống hòa đồng đoàn kết bình đẳng, bổ sung bồi dưỡng tiềm năng, sức khỏe, kiến thức để đừng đánh mất lấy chính mình.

Không có Tết nơi nào đẹp thân thiện và đầy ý nghĩa bằng Tết ta quê nhà vì tình người luôn luôn còn có dịp trở hoa. !

Trần Thành Mỹ

Thế Đúng

- Cô dâu chú rể trình diện kìa, đẹp đôi quá, vỗ tay đi, vỗ tay mạnh lên đi, cả phòng tiệc vui vẻ chào mừng.

Đám cưới thật rình rang sang trọng, khách khứa ăn mặc đẹp, điểm trang lộng lẫy. Trong đời người, thường chỉ có một lần đám cưới thôi nên ai cũng cố chuẩn bị chu đáo. Mỗi thời mỗi khác, việc tổ chức cũng tiến theo mức kinh tế gia đình địa phương.

- Hai cô cậu này học giỏi mà còn nhà nề nếp lắm. Nói tiếng Việt rất sỏi, thành thạo không ngọng nghịu, có dấu dàng hoàng, bà Ba nói với các quan khách được mời cùng bàn tiệc.

- Đều là người Việt hết, tất nhiên thôi, đâu có gì lạ đâu. Bà Tín trả lời.

- Có chứ, bà không nhớ sao, chúng mình cũng đã đi dự đám cưới nhà bà trung tá Tri rồi đó. Con cái xứng đôi vừa lứa thật nhưng cả hai đều không còn nói được tiếng Việt nào hết, chỉ dùng tiếng ngoại rất lưu loát trôi chảy trơn tru như người bản xứ. Nếu nhắm mắt lại không nhìn thấy vóc dáng tóc tai, mình khó phân biệt ai là ai.

- Chuyện đó bây giờ là thường bà chị ơi, một ông khách vui vẻ góp ý, tuổi trẻ ngày nay phải hội nhập mới sống được chứ. Không rành tiếng người, nhất là đã mang quốc tịch rồi, đâu có thể để bạn bè chê cười, mắc cỡ chết

luôn.

- Thật ra tôi cũng đang lo đây. Mấy cháu nhà tôi dần dần quên tiếng Việt hết. Tôi có nghe nói, Tú tài ở Pháp còn có môn ngoại ngữ nhiệm ý là Việt ngữ nữa, thích chưa. Ở Mỹ Úc,... phong trào học tiếng Việt càng ngày càng phát triển mạnh. Rất tiếc là ở các nước ít người Việt tị nạn sống rải rác khắp nơi, vốn liếng tiếng Việt chắc dần dần rơi rụng héo hon.

- Các con tôi sang đây khá lớn hết rồi nên tôi ít để ý đến chuyện đó. Và lại cha mẹ lo kiếm sống hụt hơi nên xao lãng theo dõi việc học các con rất nhiều, kể như giao phó cho nhà trường. Nhiều bà con mình ở Việt nam tưởng sang bên đây là có tiền để ngân hàng, nhà lầu xé xịn, con cái sẽ làm kỹ sư bác sĩ dễ dàng. Không ai nghĩ đến con đường đầy chông gai người tị nạn phải trải qua khó khăn biết đường nào.

- Tuổi trẻ cũng thế, con em chúng ta cũng có những ưu tư lo lắng riêng. Nhưng nói chung, thế hệ thời đại này, bản xứ hay không cũng cảm thấy bất an, đôi khi bị đe dọa nữa là khác. Có lần đọc báo thấy bên Bỉ, một thanh niên 24 tuổi đã tự đi mua một khẩu súng đi săn rồi nhả đạn vào một cô Thổ nhĩ kỳ và một cô giữ trẻ da màu đi trên đường. Bị bắt, cậu ta còn tuyên bố dự định giết càng nhiều càng tốt tất cả người ngoại quốc đến đây. Biết thế thôi chứ không thể kết luận là có sự tuột giốc đạo đức tâm linh hoàn toàn được, ông Tín nói.

- Như gia đình bà bạn tôi chẳng hạn ở Âu châu, vì lúc mới sang không chịu nổi khí hậu xứ này ngã bệnh rồi sau đó bị chứng trầm cảm nặng không nuôi con được. May nhờ một gia đình người địa phương lo giúp. Lúc đầu chỉ đưa đón nhưng sau đó đem về nhà giữ dùm luôn chờ đến khi nào bạn tôi hết bệnh. Nhưng quái ác làm sao, cơn bệnh của bà ấy kéo dài trên hai năm. Sau đó thấy bạn tôi còn yếu ớt quá lại chưa tìm được việc làm, kinh tế gia đình còn eo uột vì một người làm mà sáu miệng ăn nên mấy đứa nhỏ vẫn còn

được nuôi hộ.

- Vậy là gia đình anh chị ấy có phúc mấy đời mới gặp được gia đình phúc hậu Các cháu sẽ có dịp tiến nhanh, đỡ lo

- Phải thành thật cảm ơn lòng tốt những người giúp mình. Nhưng lắm lúc là con dao hai lưỡi đó.

- Thế là làm sao ? Trong hoàn cảnh bất khả kháng như vậy có quới hơn phò trợ mà còn đắn đo suy nghĩ gì nữa ?

- Bao nguyên nhân vô hình thấm vào đầu óc trẻ lúc nào không ngờ được, cha mẹ cũng không để ý, choáng váng bởi lòng tốt của ân nhân, có thái độ dễ dãi tin cậy hoàn toàn không ngại giao phó con mình cho người tốt bụng mà quên mất điều căn bản, họ là người khác giống. Có thể vô tình vì ích kỷ cá nhân, hoàn cảnh thật sự khó khăn của gia đình, vì sĩ diện hão, tự ái mặc cảm, lẩn lữa việc rảnh tay phó mặc đó trở thành thông lệ không cần lưu tâm để ý. Rồi dần dần có thể biến thành một thứ bệnh ghiền đó chị ?

- Tại sao vậy ?

- Bệnh ý lại đó. Vả lại các cháu tiếp xúc với lối sống mới rồi, quen nước quen cái với nếp sang trọng “văn minh” ngôn ngữ khác biệt, chỉ mấy nguyên nhân đó thôi cũng đủ làm cho chúng tách rời âm thầm và khó trở về với nguồn cội tổ tiên. Chị cũng thừa hiểu là phong tục tập quán lễ giáo của chúng ta cũng phức tạp cầu kỳ. Hơn thế nữa tiếng Việt ta không dễ sử dụng đâu . Nhiều phụ huynh chẳng hạn cũng đã có thiện chí dạy con bằng karaoke nhưng cách phát âm đúng và hiểu rõ nghĩa đòi hỏi thời gian và công phụ Bao phiền toái đó cũng làm nản chí phần nào giới trẻ ngày nay

- Phần đông ở các xứ nhỏ ít người Việt thì phương tiện duy trì tiếng mẹ cho thế hệ sau bị hạn chế rất nhiều Lại còn phải cố học để theo kịp chúng bạn nữa, tiếng mẹ đẻ đã là khó học rồi, tiếng nước ngoài dẫu dễ nuốt trôi .

- Hơn thế nữa, cha mẹ cũng phải vừa hội nhập vừa cố gắng lo cho gia đình

và giúp đỡ cho thân nhân ở quê nhà nên không từ bỏ việc nhận thêm giờ phụ trội hay công việc khác. Còn điều quan trọng này nữa, người Việt ta vốn hiếu học nên chịu tảo tần cực khổ chẳng những nuôi con mà còn khuyến khích con ăn học cho đến nơi đến chốn. Do đó việc học ngoại ngữ cho thiếu đáo cũng là một bước tiến nhanh vào việc hội nhập thích nghi và leo dần dần vào tầng lớp xã hội cao hơn mà cha mẹ không có cơ hội thực hiện được.

- Trường hợp đòi hỏi này nhiều lắm, nhất là các nước tự do như là Mỹ, Úc, Canada giàu có rộng lớn nhiều tài nguyên, hệ thống giáo dục tân tiến. Không phải chỉ có con những nhà trí thức, giàu có mới có con khoa bảng mà thôi Sang bên đây rồi, "có chí thì nên" thôi. Ở vùng tôi cư ngụ đó, nhiều cha mẹ vượt biên chui sang đây phải lo kiếm sống, vốn liếng chữ đầu bao nhiêu thế mà con cái ngày nay cũng ông này bà nọ, kỹ sư tiến sĩ,... đâu thua sút một ai . Ngược lại, không phải không thiếu gì nhiều cậu công tử bên nhà sang đây lẫn xả vào vòng hưởng thụ ăn chơi xả láng bất cần đời .

- Hết thời

"Con vua thì lại làm vua,

Con sãi giữ chùa lại quét lá đa"

(Ca dao)

Chị nhìn thử lại thành phần xã hội quanh mình đi . Đừng tưởng bà con ở tỉnh lẻ là quê mùa, khó bỏ cái vỏ chất phác của mình để khoác lên bộ áo thời đại ngang hàng với người dân ở thành, lắm to đấy Ngay cả con cái họ cũng dễ dàng hội nhập và đủ tinh thần tự lập ý chí để vươn lên.

- Còn cha mẹ nữa chị ơi ! Sang bên này rồi, lắm người cũng đua đòi "được voi đòi tiên". Sung sướng quá rồi mà cũng không vừa lòng, khá giả rồi mà vẫn muốn giàu mạnh giàu mau .

- Ngày nay bao khối lạc lại được nâng hạng lên, kỹ lục càng ngày càng cao Tứ đồ tường tiến nhanh vùn vụt theo đà tiến triển của văn minh khoa học

kỹ thuật, có khi còn quá khích hơn thành club, hội, đảng, băng...

- Thời nào theo thời nấy chứ, những thói tục quan niệm lạc hậu thì gìn giữ để làm gì cho tốn công phí sức, một ông khách khác cùng bàn vui vẻ góp chuyện. Mà ở đâu cũng thế, việc gì cũng vừa vừa phải phải thôi, lạm phát có ngày ngồi tù. - Ông thấy không, cờ bạc chẳng hạn từ lâu đã được cổ vũ phát triển mạnh rồi như trước kia thời Bảy Viễn ta có Đại thế giới ở Chợ lớn bày những cuộc đò đen công khai “Tài xỉu” chẳng hạn làm cháy túi bao con bạc, có người đã nhảy lầu tự tử vì nợ nần không trả được. Ngày nay văn minh hơn thì có casino, nổi tiếng nhất là ở Monaco hay Las Vegas ở Mỹ. Những chốn ăn chơi như vậy luôn được quảng cáo rầm rộ, dùng mọi mảnh khoé phương tiện lôi cuốn “dụ khí” du khách khắp nơi .

- “ Vô tửu bất thành lễ”, “Nam vô tửu như kỳ vô phong” cũng thường là câu nói gói đầu giường của mọi thành phần các ông từ sang trọng đến những tên ghiền bợm rượu Phong cách thưởng thức , kỹ thuật chế tạo cao đưa rượu lên hàng đầu trong ẩm thực giao tiếp ngày nay. Biết uống rượu cũng là một cách biết sống .

“Ăn uống miễn theo nơi phép tắc,

Tới lui cho biết lễ kinh quyền »

(Nguyễn bỉnh Khiêm)

- Còn việc hút xách nữa? Hút thuốc, thuốc rê, thuốc Lào, thuốc vắn,... không phải là điều cấm kỵ. Có thời kỳ phong trào hút thuốc được xem như dành riêng cho giới phong lưu lịch sự, sành điệu .

Hút á phiện mới đáng sợ hơn, ngồi bên bàn đèn bên ả Phù dung, “nàng tiên nâu” riết rồi thành thân tàn ma dại, bao người ghiền tán gia bại sản thân bại danh liệt mà ghiền rồi đâu dễ chữa dễ chừa. Hậu quả của hút thuốc cũng đang được thế giới nghiên cứu cấm đoán, tùy tình hình mỗi nước có biện pháp mạnh gắt gao đối với giới tiêu thụ. Cay thuốc cũng đã là khó rồi, bây giờ cay

nghiện còn khó bội phần.

- Thật đáng thương cho giới trẻ ghiền ma túy ngày nay. Ảnh hưởng tệ hại của xã hội biến chúng trở thành du đảng lưu manh cướp bóc, không phải tệ nạn này chỉ xảy ra ở những nước nghèo đói kém văn minh mà ngược lại đầy dẫy trong các nước giàu có mở mang. Bằng chứng ngay cả cầu thủ bóng tròn, cua rơ xe đạp ở Tour de France, lực sĩ điền kinh,... có người đã chết vì quá liều thuốc kích thích tăng cường sinh thể lực hoặc bị mất huy chương vàng hoàn trả chiếc cúp vô địch.

- Văn minh càng cao, cường độ giải trí hưởng thụ cũng leo thang theo, thường là nhanh gấp bội. Khách hàng là vua, ngành quảng cáo đặc biệt sử dụng mọi tuyệt chiêu để phục vụ. Sự cạnh tranh một mắt một còn trên thị trường thế giới ngày nay làm nghiêng lệch cán cân quân bình của nền kinh tế hoàn vũ và độ đo đạo đức. Vậy chẳng những “cái học ngày xưa đã hỏng rồi” mà cái học ngày nay cũng lung lay luôn. Còn con em chúng ta thì sao? Làm thế nào để ngăn chặn ba cái lãng nhãng đó?

- Thật ra thế hệ trước đã có một dĩ vãng văn minh văn hóa Việt còn con cháu ta đâu có được tắm trong nền giáo dục quê hương. Ngay cả tiếng mẹ cũng chưa thông, bập bẹ nhất gừng nói ngang ngang không bỏ dấu. Nền tự do ở các nước mở mang đâu cho cha mẹ toàn quyền đối với con cái, vả lại chúng ta cũng không còn đủ khả năng kiến thức tâm tình để bắt con làm theo ý muốn mình được nữa. Hy vọng là thế hệ sau này vẫn còn giữ được giống dòng tên tuổi Việt nam, ý thức dần dần cội nguồn lưu truyền tiếng mẹ.

- Khó thật chứ không phải chơi đâu. Mà bây giờ chơi cũng không dễ huông hồ là học. Người lớn già như chúng ta đây mà lắm lúc chẳng dặng dưng còn bị lôi cuốn này nọ. Bao gia đình tan nát vì casino, “khúc ruột ngàn dặm” bị sạch túi đứt ruột vì mê thưởng thức “chùm khế ngọt”,... Con người mà, vận may cũng thường làm người ta quên đi những điều đáng phải nhớ dù biết

rằng “ phước bất trùng lai, họa vô đơn chí ”. Còn bà, bà nghĩ gì mà ngồi cười cười xem bộ đắc chí vậy ?

- Mình tức cười là chúng mình hay lo” chuyện con bò trắng răng” quá. Có rồi cũng chẳng đổi được gì thế mà ngồi đứng không yên thấp thỏm cần nần. Sắp nhỏ đi học từ sáng đến chiều, ăn cơm trưa tại trường, về nhà là tắm rửa ăn uống, học bài xem tivi nghe nhạc giải trí. Quá đầy đủ, no cái bụng rồi thì coi chừng bung cái nọ thôi. Nhưng mà đâu rồi cũng quen đó. Chúng tôi thì chỉ biết cố gắng lo nuôi, nhắc chừng các con khi thấy thái độ có gì bất thường. Nhiều khi nghe chúng trả lời bằng tiếng Việt pha thêm bao tiếng ngoại, mình lại thấy thương các con và thấy mình có lỗi làm sao .

- Trước kia tôi thích thấy con mình hội nhập nhanh, nói tiếng người rôm rốp, hả lòng hả dạ biết bao . Dần dà mới thấy đó là cái đà phóng nhanh vào nền văn hóa mới để vĩnh viễn xa rời tiếng mẹ. Các con sẽ ngượng ngùng sau này khi phát âm tiếng Việt, vấn đề cũng gay go nan giải . Ở các nước ít cộng đồng Việt, việc quên tiếng mẹ xảy ra dễ dàng hơn.

- Có người lý luận rằng lớn lên học lại mấy hồi . Không đúng đâu, mỗi ngôn ngữ đều có đặc tính riêng, không phải tự nhiên không học và hành mà thông suốt được. Ngay cả chữ Nho, Nôm nước ta từ trước đến nay vẫn được sử dụng nhuần nhuyễn hằng ngày mà lắm khi cũng bức óc nhức tai hiểu không hết. Truyện Kiều của Nguyễn Du là bằng chứng rõ rệt. Ngâm, ru, bình, bói Kiều đã ăn sâu vào đầu óc dân ta như là một quyển sách “gối đầu giường” cho mọi tầng lớp nhân dân nhất là miền Bắc. Đối với thế hệ trẻ, thật không dễ gì nuốt trôi, “thẩm thấu” nhanh điển tích xưa Chẳng hạn để nói về sắc đẹp của hai chị em Thúy Kiều, Thúy Vân:

“Đầu lòng hai ả Tô nga,

Thúy Kiều là chị, em là Thúy Vân.

Mai cốt cách tuyết tinh thần,... »

- Tiếng Việt ta lại thâm thúy, văn chương có khi bác học quá, tưởng dễ học mà không dễ đọc đối với người nước ngoài, tưởng dễ hiểu mà phải để ý từng chữ từng câu, nói chung không thua tiếng nào trên thế giới hết. Hơn thế nữa còn cầu kỳ hoa mỹ hơn qua phép xưng hô quá tế nhị chi ly độc nhất vô nhị này thước đo trình độ văn hóa văn minh trong cuộc giao tiếp hằng ngày
- Đó cũng là một vấn đề khó áp dụng cho giới trẻ ở ngoài nước và cũng để tiện dụng họ thường thay thế » cách xưng hô lòng vòng rắc rối trong tiếng mẹ bằng «I, me,you», « moi toi vous lui elle ». Và để diễn tả nhanh gọn thường nghĩ bằng tiếng ngoại rồi dịch sang tiếng Việt, những từ nào không dịch được thì thay vào tiếng mình đang sử dụng, do đó câu văn « nửa nạc nửa mỡ » rất phổ biến thông dụng cho thế hệ xa quê .
- Nguyên nhân, lý do, tại sao hầu như mọi gia đình Việt tha hương đều thấm hiểu ít nhiều và phương cách giải quyết cũng không thiếu nhưng việc áp dụng đòi hỏi bao công sức kiên trì tri thức thông cảm khoan dung. Điều kiện về kiến thức, thì giờ, sức khỏe, sinh hoạt, gia đình cần tiên quyết trong việc đầu tư quan trọng này.

Vì thế, vai trò phụ huynh vẫn là chỉ đạo, chủ động không thể xao lãng xem thường. Cha mẹ một phần vì mảnh áo miếng cơm lúc đầu, phần khác tùy hoàn cảnh hiện tại nên thường phó mặc cho xã hội mà họ cho rằng văn minh tiên bộ tự động là môi trường đào tạo hữu hiệu con em ta tiến nhanh thành đạt.

- Sang bên đây rồi, bỏ lại sau lưng tất cả, chúng ta như cây to bị bứng gốc tùy vận rủi may đem đi trồng xứ khác, cây nhiệt đới sang vùng ôn đới với bốn mùa rõ rệt xuân hạ thu đông. Dân ta da mỏng mịn màng nâu vàng như bánh mì dòn khuớu nướng đúng độ không bị cháy xém hay khét đen thui đen thui như giống da màu hay trắng bệch như bánh mì nướng tạm lần đầu đến khi ăn phải cần nướng lại mới ngon như người da trắng. Dân chưa bao giờ

nhìn thấy tuyết băng nên cảm nhận ngay cái lạnh buốt như đồng đâm da xẻ thịt của mùa Đông như lòng vô nhân của những kẻ máu lươn máu lạnh không có tình người . Còn đối với con em, chúng ta phải có trách nhiệm về chúng, vì chúng cũng đang bị sức ép nặng nề của cuộc đời .

- Bên nhà ai cũng chỉ nhìn thấy cái chớp nhoáng bên ngoài mà khó hình dung được thực tế của người trong cuộc. Thật ra mọi việc trên đời đều có hai mặt giữ thế quân bình như cán cân Tạo hóa .

May mắn cho chúng ta được tiếp cận ngay với nếp sống văn minh tiến bộ nơi các nước định cư làm nền bàn đạp giành phóng cho chúng ta tìm chỗ tựa nương vươn lên. Hãy nghĩ đến bao thảm cảnh xảy ra quanh ta, những người còn lại nghèo khó ở quê nhà mà sống tương thân tương trợ, đoàn kết đấu tranh vì tự do, công bằng, lòng nhân. Đã từng đối diện với bao hiểm nguy, thử thách, tủi hờn, có khi vờn cả với cái chết, vậy thì hãy cố gắng làm gì xứng đáng cho đoạn đời sau bằng khả năng tâm huyết của mình, tìm thế đứng cho mình và thế hệ tương lai .

- Kinh nghiệm đã qua là những bài học thực tế giúp ta có tầm nhìn phóng khoáng sâu rộng chín chắn hơn, với lòng kiên trì quyết tâm điều nghiên, ít nhất cũng là điều kiện tốt cho việc phát triển bản thân và gia đình thế hệ trẻ sau này

- Đối với con cái không thể nhất tề đặt nặng tập tục « cha mẹ đặt đâu con ngồi đấy » lệ tam tông ngũ đại xưa, nên dung hoà cái cũ mới để hội nhập dễ dàng hơn. Nói thế không phải khoán trắng cho con em ta làm gì mặc chúng, cái khó là phụ huynh nên quên bớt « cái ta » to lớn, chịu khó kèm hãm lòng tự ái ích kỷ, đau buồn hầu tìm hiểu hướng dẫn đôn đốc khuyên bảo khuyến khích con em.

Đừng làm « lính kín » thám tử điệp viên theo dõi con sát nút, càng không nên đóng vai trò công an thời còi lợi dụng « tu huyết » thị oai phạt con. Cố

đặt mình vào tư thế của trẻ và luôn tâm niệm rằng thế hệ đi trước phải là chiếc đèn lồng rọi bước trong đêm cho thế hệ mai sau. Hành động của cha ông là phân bón cho viễn ảnh tương lai con cháu .

Vẫn biết trên đời này, sống là tranh đấu luôn, vậy thì có gì phải bận tâm suy nghĩ thắc mắc lo âu những chuyện mù tịt mình không biết nổi, cứ theo gương ông bà ta xưa truyền lại, bỏ cái lạc hậu, điều không thích hợp, khiêm tốn quyết tâm kiên trì học, hành, sửa sai, siêng năng trung thực biết người biết ta hầu tìm được một thế đứng đúng vị trí góp phần vào việc tạo xã hội tốt đẹp hơn, thế giới bình đẳng hợp lý có tình người . Hy vọng !

Trần Thành Mỹ

Thương thâm

« Phúc ơi ! Có Lan đến !

Quay sang cô gái:

“Lan vào chơi. Phúc ra ngay”

Cô chị vui vẻ gọi em trai mình. Đó là cô bạn gái quen thân của Phúc, một nữ sinh Trung học cùng quê lên Saigon trọ học, con gái thầy dạy ở Tiểu học.

Lan không đẹp rực rỡ nhưng nhìn qua là thấy có duyên với đôi mắt khá to một mí, nụ cười thoải mái, dáng dấp nhanh nhẹn nhất là mái tóc thề óng ả đen huyền.

- Gió nào mà đưa Lan đến đây vậy? Sao kiếm được nhà, giỏi thật. Không

tưởng tượng là Lan tìm được ‘hốc bà to này. Tập tành làm ‘Nữ điệp viên 007’ à. Phúc nheo mắt nói đùa.

Cô gái không trả lời nhưng niềm hãnh diện được khen làm rạng rỡ gương mặt, ánh mắt long lanh hơn.

- Sợ Phúc không có ở nhà thôi. Có dịp đến thăm nhà con bạn gần đây nên thử ghé qua thăm Phúc thành linh xem Phúc có dấu ai thì không kịp trở tay

- Minh à, lúc nào cũng đường đường chính chính mà. Thích bắt tại trận để đánh ghen dùm hả, ai nhờ đó nói nhỏ cho nghe đi rồi mình sẽ trả công cho. Cô này trông hiền lành thế mà cũng đáo để thật.

- Đánh ghen, cái anh này, ai lại thế? Chắc Phúc nghe cô Quờn đốt chồng rồi rét à? Thời nay khác rồi, không đại vậy đâu? Bao nhiêu phương cách khác còn quý khốc thân sâu hơn nhiều .

- Cô này thấy khờ khạo ngây thơ thế mà cũng đáng sợ quá chừng thôi. Điều này chắc phải báo cho Tân đề phòng trước mới được.

- Cũng phải tập tành trang bị vài chiêu phòng thân chứ nếu không, gặp những tay ‘be he ‘ ‘dê cụ ‘ thì ngã gục ngay tại chỗ không kịp ngáp sao ?

- Vậy chứ không phải “ miệng hùm gan sứa” hả? Ủa, hôm nay sao đi một mình thế, Tân đâu ?

- Lan tưởng ảnh đến đây chứ? Phúc mà còn không biết làm sao Lan biết được? Hai ông thân nhau như cặp bài trùng. Mà hôm rày Lan cũng không thấy bóng dáng ảnh đâu hết.

- Hai cô cậu giận nhau rồi hả? “ Thương nhau lắm cắn nhau đau” là vậy đó. Mới vắng nhau một tí là hờn dỗi rồi. Cho mình can thiệp. Nghi cậu ta đi chơi với người khác rồi à.

- Phúc cứ đùa dai hoài. Chọc tức Lan, coi chừng Lan mét cho xem.

- Không ngán đâu Lan nghe đây :

A,a

« Ta là con ông Sấm, cháu bà Thiên lời,
Xưa kia ta ở trên trời,
Đứt giây,... rớt xuống làm người thế gian. » ư, ư, ư

Mà Lan mét ai mới được chứ ?

- Phải năn nỉ Lan mới bật mí xì ra cho nghe. Mà thôi, Lan về đây, hẹn lần khác vậy.

Phúc Lan Tân học cùng trường, Tân Lan cùng bậc, Phúc lớn hơn nhưng vì ở quê, cùng xóm nhau nên thân nhau từ nhỏ. Do đó xa nhà họ thường liên lạc nhau hơn. Phúc lại ở trọ nhà bạn gái quen cùng trường với Lan là Trầm. Trầm tuy là dân thành phố nhưng hiền lành vui vẻ, Lan rất có cảm tình nên thường hay gán ghép ngầm với Phúc.

Hai chị em Phúc ở trọ nhà Trầm cho đến khi chị của Phúc đổ vào trường chuyên nghiệp nên dời chỗ ở. Càng ngày Phúc càng có dịp hiểu Trầm hơn. Phúc hay chỉ thêm bài vở cho Trầm, giải bài tập Toán khó chẳng hạn. Trầm xem Phúc như ông anh hào hoa phong nhã, lúc đầu cũng ngại trò chuyện riêng vì thấy Phúc có nhiều bạn gái viếng thăm. Mỗi lần Lan đến, Trầm đều nhanh nhẹn gọi Phúc và Lan hỏi điều gì về Phúc Tân là Trầm kể hết, vì vậy Lan rất thích Trầm và khen với bạn bè là có cô em gái kết nghĩa dễ thương. Dần dần thân thiện hơn, Phúc cũng hay kể chuyện quen biết của mình cho Trầm nghe như người bạn nhỏ tâm tình. Riêng Trầm lần lần cũng cảm thấy thiếu vắng Phúc trong những ngày Phúc nghỉ lễ về quê. Đôi khi Trầm cũng lấy làm lạ là dường như mình sống theo làn sóng tình cảm của Phúc, vui buồn theo nhịp tim của ông anh này.

Chỉ có một điều khác lạ là dường như trong thâm tâm Trầm cảm thấy bức bối khó chịu, bức rức không thích sự có mặt của các bạn gái đến với Phúc, nhất là chị nào thường xuyên đến hay có cử chỉ thân mật đặc biệt. Trầm chỉ nghĩ đơn giản là mình sợ Phúc lọt vào tay những chị giả dối không thật sự

yêu Phúc. Trầm tưởng mình cần bảo vệ Phúc đừng mắc vào bẫy lưới tình quá sớm như Phúc thường nói nhỏ :

« Có gì anh làm mà Trầm thấy không đúng hay không thích, Trầm đừng ngại gì cả, thẳng thắn bàn với anh nha. Em là tri kỷ nhỏ của anh đó, Trầm biết không ? ».

Trầm cảm động và hãnh diện cảm ơn anh thật lòng.

Nhớ lại bài « Đường nào lên Thiên thai » :

« Cầm tay em anh hỏi đường nào lên Thiên thai, nơi hoa Xuân không hề tàn, nơi bướm Xuân không hề nhạt, nơi tình Xuân không bao giờ úa tàn...

Ở kia, nhìn trong đôi mắt đẹp, lòng chột vui như say, kia đường lên Thiên thai...

Ấy là đường qua ngõ mắt thơ ngây,... đưa hồn anh lạc vào tận tim ai. »

« Đường vào tình yêu có trăm lần vui... » không tên mà !

Thời gian qua, Phúc vào Đại học. Phúc cảm thấy mình yêu Trầm hồi nào không hay, tình yêu học trò với tất cả tấm lòng của người con trai mới lớn.

Bao nhiêu bài thơ không gửi tặng Trầm, những món quà quê hương nho nhỏ chứng tỏ tấm lòng nhung nhớ của anh, anh dặt mòng chờ Trầm ra trường.

Lần này về quê, anh định xin ý kiến cha mẹ dạm hỏi Trầm. Phúc định ninh cha mẹ chấp thuận ngay nên không ngờ :

- Ba má cũng muốn cho con lập gia đình để có cháu ẵm bông, nhưng bây giờ còn sớm quá, con mới vào Đại học rồi còn việc nhập ngũ nữa.

Ba mẹ không chê gia đình Trầm cũng như Trầm nữa, nhưng rất tiếc ba má cũng đã chọn chỗ cho con từ lâu rồi! Hai bên đã đồng ý xong xuôi, chỉ chờ con học xong là cưới ngay. Cha mẹ đã hứa nên không thể thất lời « quân tử nhất ngôn » , con hiểu cho .

Phúc năn nỉ thế nào cũng không được, ba má Phúc còn dọa là nếu Phúc không nghe lời thì ông bà bắt Phúc nghỉ học ngay và làm đám cưới luôn.

Sau đó tự ý Phúc muốn tiếp tục học thêm hay ở nhà phụ ông bà mở thêm tiệm cầm đồ riêng. Phúc đành tìm cách hoãn binh, xin tiếp tục học lên rồi sau đó sẽ làm theo quyết định của cha mẹ.

Trở lên Saigon, Phúc không dám kể cho Trầm nghe vì Phúc vẫn còn hy vọng sau này sẽ thuyết phục được mẹ. Biết rằng Phúc cũng có nhiều bạn gái trước Trầm trong đó có Lan, nhưng Phúc vẫn dửng dưng chưa nghiêng về ai cả. Chính Phúc đã đưa dần Trầm về với mình bằng tình yêu thầm kín, hé lòng mình, mở ngõ, dệt mộng tương lai cho cô bé bước vào. Trầm vẫn ngây thơ không đề phòng gì cả chỉ biết là càng ngày mình không thể thiếu vắng Phúc được thôi. Bây giờ quả thật, « tình yêu có vụn lần buồn rồi »

Cho đến một hôm, mẹ Phúc lên thăm con thành linh.

- Hôm nay tôi có việc lên Saigon nên sẵn dịp ghé thăm và cảm ơn ông bà đã cho hai đứa con tôi trọ học bấy lâu. Nay chúng tôi đã mua được căn nhà nên xin phép cho Phúc tháng sau dời chỗ.

- Mừng cho các cô các cậu có cha mẹ như ông bà. Sẵn đây xin mời ở lại dùng cơm với chúng tôi.

- Cảm ơn Ông bà . Xin để lần khác vậy. Thật ra lên đây cũng một công hai ba chuyện. Ông bà quen thân như là người nhà rồi nên tôi cũng xin kể luôn cho ông bà mừng dùm cho Phúc. Chúng tôi định lo bề gia thất cho nó nên sẵn dịp lên đây tìm chọn nữ trang mua cho con dâu tương lai.

- Cưới vợ cho Phúc ? Ông bà tính vậy cũng phải. Cậu Phúc vừa học lên cao vừa có gia đình, cũng tốt.

- Thật ra chúng tôi đã dự định cho nó từ lâu rồi. Hai bên suôi gia là bạn học quen nhau từ nhỏ, cùng quê nữa. Con bé tuy học không cao nhưng nét na đảm thắm lắm, con nhà nề nếp khéo dạy con. Phúc chẳng biết chuyện này, nhưng bên đàn gái ngại để lâu không tiện, như ông bà biết đấy, thời buổi tự do này mà, nên ngỏ lời xin chúng tôi chính thức lên tiếng.

- Vậy là mừng cho ông bà sắp có dâu vừa ý, cậu Phúc hạnh phúc.

Đưa mẹ ra khỏi nhà, Phúc trở vào nhà như người mất hồn, chết đứng, lặng im không nói một tiếng nào. Cả nhà không ai buồn nhìn cậu, chia vui hay hỏi han gì cả. Dân trọ học thường đến rồi đi mà. Thật ra khi nghe mẹ nói, Phúc muốn « độn thổ », ngăn mẹ lại mà không được. Phúc thần thờ cả ngày không biết phải làm gì nghĩ gì, nói sao với Trâm đây. Cô bé sẽ nghi Phúc biết chuyện từ lâu mà giấu giếm, mất lòng tin, thất vọng về ‘thần tượng’ của mình. Thế là tiêu tan hy vọng rồi ! Tình yêu gãy cánh !

Nghĩ lại, Phúc biết mẹ chỉ làm như vậy mới cắt đứt được hai đứa thôi. Theo quan niệm của mẹ, tình yêu của người con trai mới lớn còn bông bột, sôi nổi, thiếu suy xét chín chắn. Người ta đã chẳng bảo tình yêu thật của người con gái là mối tình đầu và của người con trai là mối tình cuối đó sao ?

Vả lại, đối với bà, yêu là một chuyện, đi đến hôn nhân là chuyện khác. Có mấy ai lấy được người mình yêu đầu đời đâu ? Bà còn lập luận : "Như ba với má đây, có quen nhau trước đâu, cưới nhau rồi tình nghĩa theo sau. Bây giờ, đọc tiểu thuyết, xem phim nhiều quá rồi tưởng tượng nhập thể mình với nhân vật trong truyện cho nó thêm lâm ly, thi vị, thơ mộng, rốt cuộc chỉ làm khổ thân mình thôi."

Vẫn biết mẹ có lý của bà, nhưng con tim của mỗi người khác nhau. Phúc nghĩ mình không thể quên Trâm dễ dàng. Không bao giờ Phúc đùa với tình yêu, ngay cả những bạn gái đến thường xuyên với Phúc, hướng hồ là đối với Trâm. Tính vô tư, duyên dáng của cô bé đi vào lòng Phúc êm đềm âm thầm, tự nó vun quén đâm chồi nảy lộc trở hoa đượm sắc tỏa hương. Phúc yêu Trâm tự nhiên như ăn như thở không màu mè, tìm kiếm, đắn đo Thục và mộng tưởng chừng như không ranh giới bên bờ.

Theo quan điểm của Phúc tình yêu thật sự phải thành thật, không gò bó ép buộc, cướp giật. Cũng không thể nói đã lỡ yêu ai, vì như thế đó là điều lắm

lần sao ? Và còn bao nhiêu lần như thế nữa ? Không thể chạy tội mình yêu vì yêu đâu phải là cái tội Không ai yêu mà không lý do gì cả, cái liếc mắt sát hơn gươm, cái lạnh lùng khó hiểu,...nguyên nhân kích thích tố đó chỉ có người trong cuộc mới hiểu mà thôi.

Đáng trách và đáng tội cho những ai không xem trọng tình yêu, không có hoặc không còn, lợi dụng tình yêu cho mục đích cá nhân thỏa mãn thú tính, tư lợi, cuồng vọng ích kỷ riêng mình.

Do đó yêu Trầm cũng như làm cho Trầm nghiêng về mình Phúc thấy mình không có lỗi nhưng làm cho Trầm mất lòng tin vào con người, cuộc đời, Phúc thấy ân hận khổ tâm nan giải Liệu thời gian có là liều thuốc hàn gắn vết thương lòng không ?Chờ xem.

Phúc dời về nhà mới nhưng hằng ngày vẫn đến ăn cơm như thường lệ. Trầm vẫn tỏ vẻ mừng vui khi gặp nhau, không bao giờ đề cập đến việc má Phúc nói. Phúc cũng đã kể cho Trầm biết chuyện hứa hôn do mẹ định đoạt mà Phúc cũng tưởng rằng mẹ chỉ nói để dọa thôi.Trầm như thường lệ, ít cho ý kiến về đời tư của Phúc, nhưng lần này thì nhỏ nhẹ bảo : "Áo mặc khó qua khỏi đầu " lăm đó anh.

Vào trường, có lần Lan đến gặp Trầm hỏi thăm Phúc : "Chị thật không ngờ, thời này rồi mà còn có việc hỏi vợ trước cho con từ thời còn để chỏm. Lạc hậu quá. Tội nghiệp cho Phúc hết sức.Không biết Phúc tính sao ? Tân bảo mẹ Phúc khó thay đổi quan niệm lắm. Nhưng chị biết tính Phúc, anh ta yêu ai rồi là « trời gầm không nhả » đâu .

Gần một tuần vắng Phúc, Trầm lo âu bức rức không an. Linh tính như báo trước có điều không may xảy ra cho Phúc. Thế rồi, Lan đến cho Trầm hay Phúc bị sốt lại té xe nằm bệnh viện, rồi rủ Trầm cùng đi thăm. Vào bệnh viện, vừa thấy Phúc, Trầm quên mất vẻ bình tĩnh thường ngày, cả sự có mặt của Lan, Trầm chạy đến nắm lấy tay Phúc mà nước mắt chảy dài.Phúc cũng

thế, nắm chặt bàn tay Trầm trong tay mình như sợ Trầm tan biến đi Hai con tim như cùng nhịp đập.

« Chị cho em hỏi có phải đây là phòng anh Phúc không ? »

Lan đang đứng trước cửa nghe hỏi nhìn lại, đó là một cô gái tay mang túi giỏ như người từ xa đến đang tìm thăm người bệnh.

- Dạ phải. Mời chị vào Phúc ơi, có người đến thăm đấy

Phúc Trầm quay ra, bỡ ngỡ :

- Xin lỗi, chị có lầm phòng không ? Tôi là Phúc đây

- Dạ không có lầm đâu. Em là Vân. Hay tin anh nằm bệnh viện, hai bác không lên được nên nhờ em lên đây săn sóc cho anh, vài hôm nữa bác gái sẽ lên sau.

Rồi dường như không để ý đến ba cái mồm đang há hốc, ba đôi mắt mở trừng trừng, Vân tự nhiên mở túi lấy quà gói lên để trên bàn, kể cả bức thư của mẹ Phúc. Lan Trầm, trước tình thế oái oăm này, chẳng biết thế nào nên xin phép cáo từ. Phúc chưa kịp hoảng hồn là hai cô gái đã nhanh chân ra ngoài cửa thoát rồi. Chuyện như trong mơ mà có thật ! Một lúc sau, bình tĩnh lại, Lan vội kéo tay Trầm nói :

- Sao mình lại bỏ về trong lúc này vậy ? Quay lại đi Trầm, mình phải hỏi cho ra lẽ mới được. Mà cô ta là ai mới được chứ ? Hay là...Lan ngừng lại, một ý nghĩ thoáng qua định hình làm Lan ghen lời, ánh mắt trùng với cái nhìn vờ vời của Trầm cảm thông khẳng định.

- Mình về đi chị. Chuyện của anh ấy để anh ấy tự giải quyết. Đừng làm cho anh ấy lo thêm, chẳng ích lợi gì.

- Trầm hiền quá, coi chừng sau này dễ mất người yêu như chơi. Giữ họ chằng chằng, theo sát gót họ mà có khi còn tiêu tan theo mây khói. Thả lỏng họ muốn làm gì tùy thích, kiểu « gửi gió cho mây bay ngàn phương » đó chỉ tỏ như « thả thuyền theo nước », gặp bến nào cập bến này thôi.

- Trường hợp này mình làm gì được chị ? Có người săn sóc cho anh Phúc lúc này là quý rồi. Em về đây. Mai gặp lại chị ở trường. Cảm ơn chị thật nhiều. Chị tốt với em quá.

Chia tay Lan, Trầm không vội về nhà ngay, tạt vào nhà thờ, quỳ trước Hang đá Đức Mẹ cầu nguyện, dù Trầm không là con chiên đạo Chúa

« Lạy Chúa con là người ngoại đạo,

Nhưng tin có Chúa ngự trên trời »

Từ đó trở đi, Trầm lánh mặt Phúc luôn. Sau cơn bệnh, Phúc vẫn trở lại ăn cơm như thường lệ nhưng không lý do nào để gặp Trầm nếu Trầm không ra cười cười chào Phúc hỏi thăm vớ vẩn vài câu

« Ôi ta buồn ta đi lang thang bởi vì đâu ?...

Ôi ta buồn ta đi lang thang bởi vì ai »

Ăn cơm xong, Phúc dắt xe đạp lững thững đi bách bộ để tiêu hóa khối ưu tư chưa giải tỏa được, qua lại không biết bao nhiêu lần trước cửa nhà Trầm, « xây dọc rồi lại xây ngang » xây hồ mộng trong đó chỉ có hai người lặn hụp yêu nhau .

Có lần từ cửa sổ lầu nhìn ra, Trầm nghe lòng mình thất lại đau nhói khi thấy Phúc đứng bên kia đường, dựa góc cây dầu nhìn lên. Phúc vẫn nhớ Trầm thường học bài bên cửa sổ quay ra đường mà không dám vào xin gặp. Trầm muốn chạy ra gọi Phúc mời vào, Trầm cũng nhớ Phúc vô cùng nhưng lương tâm nàng không cho phép. Trầm định đóng bớt một cánh cửa sổ lại nhưng nếu thế lại không còn nhìn được hình ảnh thân thương.

Bị giằng co giữa lý trí và tình yêu, cuối cùng Trầm nại lý do tình bạn để tự trấn an, bước ra bao lon, đưa hai tay cao lên vẫy chào và một tay chỉ vào đồng hồ, tay kia ra hiệu về nhà đi kéo muộn. Phúc như mở cờ trong bụng leo lên xe đạp nhún hết ga, lòng vui như hội .

Rồi ngày nào như ngày nào, Phúc như có hẹn, đến giờ Trầm lên lầu học bài,

là có « chú Cuội » si tình Phúc dưới gốc cây dầu cao lênh nghênh chờ đợi
Tình bạn đã biến thành tình si rồi !

Có những buổi chiều mưa Ngâu, những giọt nước nhẹ phát lên mái tóc bông
bềnh hay trên đôi vai gầy của Phúc làm Trầm cảm động vô cùng. Trầm
muốn chạy đến Phúc, van xin Phúc, nếu thương nàng thì đừng hành hạ xác
thân nữa Nhưng để làm gì ? Từ nay, Trầm sẽ không ra mặt nữa để Phúc
quên dần đi, nhưng thật không dễ gì đối với hai người thành thật yêu nhau .
Chỉ cần nghĩ đến Phúc cho rằng Trầm muốn dứt khoát với mình, rồi sẽ
không quay lại nữa, Trầm đã cảm thấy tiếc nhớ đến biếng ngủ mất ăn. Càng
khổ hơn là Trầm không biết mình yêu Phúc lúc nào, Trầm cũng không bao
giờ nghe Phúc thổ lộ tình yêu, thế mà hành động cụ thể của hai người chứng
tỏ rõ tình yêu đã nở hoa từ lâu rồi Trầm mỉm cười trong nước mắt hồi tưởng
lại những ngày thắm thiết hồn nhiên đã qua Trầm giật mình khi nghe ông
phát thư ngừng trước nhà gọi :

« Có thư bảo đảm cho cô Trầm. Xin ký tên nhận thư. »

Trầm ngạc nhiên nhưng vẫn làm theo sự chỉ dẫn, rồi cảm ơn ông phát thư
xong quay phắt vào nhà. Không có tên người gởi trên phong bì, nhưng nét
chữ, dù có khác trại đi đôi chút, không thể nào làm lẫn được. Trầm nhét vội
thư vào túi áo, tim đập thình thịch, vội vã lên lầu hồi hộp xé thư.

Đúng là thư của Phúc nhưng chỉ vồn vện có hàng chữ viết bằng mực đỏ «
Thương gửi... » với vài bài thơ đề ngày tháng ...xa xôi lúc Phúc mới vào ở
trợ. Trầm đắm mình theo ý tình thơ, vui buồn lẫn lộn, nhẩm đi đọc lại đến
thuộc lòng...Hạnh phúc làm con người ta lớn lên.

Từ đó trở đi, cứ vài ngày là Trầm nhận được bức thư « vô danh » với nội
dung càng ngày càng thắm thiết, đau buồn, nhớ nhung trăn trở nhưng tuyệt
nhiên không trách móc giận hờn. Càng đọc Trầm cũng không dám mơ nữ
nhân vật chính trong thơ là mình, càng tìm hiểu Trầm càng thấy mình xao

xuyến cảm động thương Phúc hơn và thông cảm với niềm tuyệt vọng của « người yêu không tên » của Phúc.

Rồi băng đi một thời gian, bất tin. Trầm cũng bận rộn thi cử nên không dám chảnh mả việc học. Vả lại để dẫu nổi lòng « không biết vì sao tôi buồn », Trầm vùi đầu vào sách vở hy vọng nguôi ngoai, nhưng đôi mắt đã « vương lệ sầu » hết tuổi thơ ngây

Một hôm trong hè, Lan cùng Tân đột ngột đến mang thiệp cưới mời Trầm.

Trong lúc chuyện trò vui vẻ, Tân vô tình tiết lộ cho Trầm biết về Phúc:

- Thằng Phúc nó đi hồi nào Tân cũng không hay nữa, nó dẫu kín như bưng, ba má nó cũng không ngờ. Không biết nó buồn gì, tuyệt vọng hay sao mà không chịu thổ lộ cùng ai hết, tự ý tình nguyện vào Hải quân. Tân cũng chỉ mới biết đây thôi qua thư của thằng bạn cùng khóa với nó. Nó có nói gì với Trầm không ?

- Dạ không. Lâu rồi em cũng không có tin tức gì của anh Phúc hết, em thật tình cũng mong lắm mà không biết hỏi ai. Thôi vậy cũng mừng cho anh mạnh khỏe.

- Trầm thấy cái thằng này nó tệ chưa ? Không biết đám cưới tụi này nó có về dự được nữa không ? Nó không viết chữ nào cho mình biết đơn vị của nó.

Lan thì từ lâu cũng tức nó nên không tìm gặp nó để biết tin. Tụi này con trai thường kể cho nhau chuyện này chuyện nọ, chuyện trên trời dưới đất, « bá láp », tào lao, « bồ bịch »,... còn thằng Phúc nó ít nói lắm nên chừng nó đi ai cũng té ngửa hết.

- Thôi đi ông tướng. Có một thằng bạn thân nhất mà không giúp gì được hết, đừng trách Phúc làm chi. Biết đâu Phúc có điều u uẩn không tiện giải bày thôi. Chừng nào gặp rồi tính sau. Bây giờ tụi này phải đi mời nữa, bận quá để khi khác mình sẽ nói chuyện nhau lâu hơn. Về nha Trầm, nhớ đi đám cưới mình nghe .

Cầm tấm thiệp trong tay sau khi Tân Lan về rồi, Trầm buông mình xuống ghế dài, nước mắt ứa ra. Trầm chỉ lơ mơ nghĩ rằng Phúc muốn tìm lãng quên trong công việc, xa mọi người thân trong thời gian khá lâu để tìm lại sự bình tâm, tự tìm hiểu rõ xem mình thật sự muốn gì.

Không nghe Lan nói đến việc cưới vợ theo ý muốn của gia đình, có lẽ Phúc muốn tỏ sự bất bình của mình bằng cách vào Hải quân chăng ? Còn cô X nào trong những bài thơ ướm át lãng mạn mà Phúc đã gửi cho Trầm ?

Phúc chắc chắn là không còn gì với Trầm nữa, ghét Trầm lắm nên chẳng có chữ nào gửi nhắn thăm... Bao câu hỏi không giải đáp quay cuồng trong đầu óc làm Trầm càng nhớ Phúc hơn, nhớ lạ nhớ lòng, nhớ đủ thứ lung tung...

« Tiếng đưa hieu hắt bên lòng,

Buồn ơi, xa vắng mệnh mông là buồn. » (Thế Lữ)

Một hôm, mẹ gọi xuống nhà có người muốn gặp mặt. Thì ra là Vân. Vân bây giờ trông khác trước nên Trầm lúc đầu còn ngờ ngợ, sau đó nhận ra ngay. Ngồi đối diện nhau, Vân xin lỗi là đường đột đến nhà mà không báo trước, nhưng vì có dịp lên Saigon nên tạt qua thăm Trầm thôi.

- Bấy lâu nay, mình hỏi thật nha, Trầm có tin tức gì của Phúc không ?

- Không chị ạ, mà tại sao chị hỏi em ? Có chuyện gì xảy ra vậy chị ?

- Vậy là em không biết chuyện gì hết à ? Chị cũng nghĩ như thế nên hôm nay mới lên gặp em đây. Chị sắp làm đám hỏi rồi, em có mừng cho chị không ?

- Dạ mừng cho chị.

- Mừng mà sao nói nhỏ xíu vậy ? Mặt lại buồn xo như thế kia. Thôi chị đùa một chút cho vui. Anh này không phải là Phúc đâu. Rồi Vân bắt đầu kể.

Sau khi Lan ,Trầm ra khỏi bệnh viện là Phúc nổi trận lôi đình lên, yêu cầu Vân về ngay :

- Cám ơn cô đã nghe lời má tôi lên đây, nhưng tôi không muốn thấy cũng không cần sự có mặt cô lúc này. Cô có biết là cô đến không đúng lúc không,

Cô ác quá.

- Ô cái anh này ngộ ghê, sao anh lại cáu với tôi. Đi bao nhiêu cây số lên thăm nuôi mà còn bị ‘xì nẹt’ dữ dội phủ đầu luôn. Tôi về mệt với má anh, anh không khỏi bị căng nọc ra đánh đòn cho mà coi

Thấy Vân nói tỉnh bơ như vậy, Phúc ngạc nhiên rồi nguôi ngoai/

- Sao cô dạn quá vậy, lên một mình, mà lên làm chị Hai đưa mình chẳng quen biết nhau gì cả, cô không sợ sao ?

- « Có vô hang mới bắt được cọp » chứ anh, còn cứ há mồm ngồi chờ sung rụng vô miệng thì biết đến chừng nào. Vậy là anh muốn đuổi tôi về thật sự phải không ? Nhưng tiếc là bây giờ hết xe về quê rồi. Tôi cũng không có dự trù bị hất hủi mà đem theo địa chỉ bà con để xin ngủ nhờ qua đêm. Còn ở đây thì cũng như mọi người nuôi bệnh, ai làm sao tôi làm vậy

Đuối lý, Phúc thở dài rồi xuống giọng :

- Dù sao tôi cũng phải cảm ơn cô. Cô ăn uống gì chưa, ăn một chút đi. Tùy cô muốn làm gì thì làm, tôi không có ý kiến gì nữa hết.

- Anh biết điều vậy tôi mừng. Thật ra tôi cũng muốn gặp riêng anh để bàn với nhau về chuyện chúng mình. Anh để yên cho tôi nói hết rồi sẽ cho ý kiến sau nghe anh.

Phúc mệt mỏi gật đầu.

- Như anh biết, chuyện giữa anh và tôi là do cha mẹ định đoạt. Chúng ta cũng không nên trách hờn vì thật ra cha mẹ nào cũng muốn điều lành hay cho con cái. Quan niệm khác nhau thôi Do đó tình yêu không có.

Tôi biết anh không có liên lạc gặp gỡ tôi gì hết làm sao thông cảm nhau dễ dàng. Tôi lại ở quận, anh ở tỉnh, tôi quen với không khí cần cù chất phác hiền hòa của đồng ruộng vườn tược sông ao. Anh như công tử hào hoa phong nhã « dài lưng tốn vải ăn no lại nằm. » Thanh niên thiếu nữ quê tôi cùng trạc tuổi nhau thường rất thích chàng trai cô gái thành có vẻ văn minh khôn ngoan đài

các, nhưng ngại tính « tham đó bỏ đấng » lắm. Còn nói gì ít học như em thì khoảng cách giữa chúng mình một trời một vực.

Má anh cứ bảo gia đình em đừng lo, anh là con chí hiếu, hơn nữa « áo mặc sao qua khỏi đầu ». Nhưng gia đình em dò hỏi thì biết anh chẳng bằng lòng mà vì sợ mẹ buồn nên tìm kế rút lui dần.

Nói cho anh biết luôn là hôm nay lên đây, chứng kiến cái nhìn của anh với cô bé ấy, em biết ngay là anh « trồng cây si » cổ thụ rồi.

- Chưa có gì đâu em.

Hai người như thấy gần nhau hơn .

- Đừng dối lòng nữa anh ơi. Em có quyền gì trách anh đâu mà em cũng chẳng ghen hờn gì cả. Chúng mình nên sống phẳng với nhau là hơn. Anh đâu có hứa hẹn gì với em cũng như em chưa có tình cảm sâu đậm với anh, thế sao chúng ta không tìm lối thoát êm đẹp cho nhau hả anh ?

- Anh đang lắng nghe đây, em cứ nói hết ý em đi. Anh mừng là em hiểu hoàn cảnh trở trêu của chúng mình. Không phải là anh có ý chê bai hay ghét bỏ em đâu, vì anh có biết em bao giờ. Anh là con trai nữa, việc quen biết gặp gỡ bạn gái rất thường tình ở thời đại ngày nay. Điều anh không thể nào đồng tình được là « ép dầu ép mỡ ai nỡ ép duyên » thôi.

- Cám ơn anh đã thành thật như vậy. Mà nói cho vui nghe anh, phải chi em có dịp được biết anh trước, chắc có... ép duyên em cũng đưa hai tay lên gạt đầu liền.

Thôi trở lại vấn đề. Em biết chúng mình chắc không duyên không nợ nhau, nên em xin anh hãy nói thẳng, quyết liệt với mẹ anh là anh chưa muốn lập gia đình, hay anh lấy lý do nào tùy ý, như muốn có sự nghiệp trước rồi sau mới tính... chứ đừng bắt cô gái mà hai bên gia đình đã hứa miệng ngậm trước, phải chờ ...dài cổ ra không hẹn đến ngày nào. Cứ làm « kỳ đà cản mũi » hoài tội cho người ta, đâu còn ai dám nhào vô, « chống lầy » khó lắm.

Phúc phì cười:

- Em thật có duyên khôn ngoan tốt bụng, chàng trai nào sau này gặp em chắc có phúc lắm. Mà anh hỏi thật em nha, em như vậy tất phải có nhiều cậu gả ghé lắm phải không ?

- Trật quẻ rồi, ông anh ơi. Ở tỉnh mà, trong làng nữa, phải giữ tiếng tăm nề nếp chứ. Khó có chuyện gì qua mắt được hàng xóm đâu. Bây giờ anh cho em biết ý kiến anh đi .

- Em nói đúng đó. Phải dứt khoát chuyện chúng ta, đừng để kéo dài lê thê không tốt cho cả hai bên. Lần này, hết bệnh anh sẽ về thưa với ba má anh đến nhà em xin thứ lỗi vì có thằng con « nghịch tử » bất chấp lời hứa của mẹ cha. Mà theo em, ba má em có bằng lòng không ?

- Chắc đồng ý thôi. Ba má em cũng không có quan niệm thủ cựu lắm đâu, quý anh và gia đình anh thì có, nhưng không bao giờ ép buộc con gái mình lấy người không thương nó.

Thật ra, em cũng may mắn có vài chỗ nhờ người đến dò ý nhưng em chưa có ý định rời ba má em. Chuyện hứa hôn giữa hai gia đình em cũng chẳng bao giờ nghe ai nói cho đến khi có người chính thức xin đi đến hôn nhân thì má anh mới quyết liệt với anh như thế.

Sau đó, em có biết về anh qua má anh kể, anh hiền ngoan có hiếu học giỏi vân vân và vân vân, chứ còn chuyện nào khác thì không ai đá động tới, kể như chuyện đương nhiên không có trở ngại chống đối.

- Vậy là đỡ lo rồi! Dù sao anh cũng làm gia đình em buồn, em xin lỗi dùm anh nghe. Chuyện không ai biết, thôi để nó êm đềm trôi qua đi. Cám ơn em thật nhiều .

Kể xong, Vân thở phào nhìn Trầm đắm địa nước mắt, hai tay nắm chặt bàn tay Vân mà Vân cũng không rút ra .

- Anh Phúc có phúc lắm mới gặp người hiểu tâm lý như chị.

- Chị đã nói hết với em rồi, em nên tìm cách liên lạc lại với Phúc đi. Chị biết anh ấy yêu em thật lòng. Má Phúc có lần tâm sự với má chị là Phúc bảo sẽ ở vậy suốt đời nếu má không cho cưới em đó. Phúc còn nói là chính má Phúc đã làm mọi cách để chia rẽ hai người, đưa chị lên nuôi bệnh làm em cắt đứt với Phúc luôn, không bao giờ cho gặp mặt lại. Em không thương Phúc nữa sao Trầm ?

À, không khéo chị lại quên, đây là địa chỉ của Phúc mà má Phúc nhờ chị đưa lại cho em, may ra em khuyên Phúc nghe em yêu đời trở lại. Thôi chị về đây. Khi nào đám cưới, chị mời em dự nha .

Trầm cảm động đến nghẹn lời chỉ biết lí nhí cảm ơn rồi lấy lại bình tĩnh đưa Vân ra về.

Vào nhà, Trầm vội chạy lên lầu, đến bên bàn học nhìn ra cây dầu nhớ nhớ thương thương...quyết định viết bức thư đầu tiên gửi Phúc.

Thư đi không lâu thì Trầm nhận được một bao thư khá nặng trong đó cả một xấp thư viết đã lâu đặc biệt với hàng chữ viết bằng mực đỏ lần này có đề tên rõ ràng người nhận :Thương về Trầm. Phúc cũng báo tin cho Trầm biết là Phúc còn phải theo tàu đi công tác xa vài tháng, « nhớ chờ anh ».

Thế rồi, 30 tháng tư 75 chia ly Bất tin luôn.

« Nước đượm màu ly biệt,

Trời vương hương biệt ly »

(Xuân Diệu)

Năm năm trôi qua Mặc dầu bận rộn với cuộc sống nhưng chiều chiều không lúc nào Trầm quên nhìn cây dầu cao già nua theo năm tháng nhớ lại một bóng hình sâu đậm trong tim.

« Có thư nước ngoài cho cô Trầm. »

Run run xé thư, chỉ vồn vện có câu :

« Anh sẽ làm mọi thủ tục bảo lãnh. Chờ anh nghe Trầm. Phúc. »

Vào Xuân 06

Trần Thành Mỹ

Thủy Chung

Từ làng quê lên, Ky cảm thấy ngỡ ngàng trước thành phố xa lạ, Saigon hoa lệ mà Ky đã nghe bao người quê mình ca tụng chứ chưa bao giờ có dịp nhìn thấy dù theo như nghe kể, quê Ky không xa Saigon lắm.

Lần đầu tiên ngồi trên xe xích lô, Ky e ngại ngượng ngần khó tả. Mười sáu tuổi, khỏe mạnh, to con, vai u thịt bắp thế này mà để cho người phu xe gầy còm gò lưng nhún mạnh bàn đạp. Nhớ lại thời quân đội đồng minh sang Việt nam, nhiều lính ngoại quốc đã mượn xích lô và thích thú lái xe để người phu xe làm khách. Thấy thế các bạn đừng tưởng lái xích lô là dễ, lắm lúc các chú lính xa quê hương to lớn dĩnh dàng cũng phải cúi đầu trước tài leo lái điêu khiển của người phu xe trông như ốm yếu mà tài ba này

Bên xe lục tỉnh bấy giờ nằm gần con đường chính ngày xưa từ Saigon vô Chợ lớn tên Pháp là Galliéni hôm nay gọi là ‘đường xe lửa giữa’ vì hằng ngày có tàu hỏa điện chạy qua ga Cuniac tức ‘Bùng binh Saigon’ vào Chợ lớn và ngược lại, nay là đại lộ Trần Hưng Đạo Bấy giờ hai bên đường còn nhiều nơi hoang vu lắm, chưa có nhà cửa san sát, building nhìn mỗi cổ như hiện nay nhưng đối với người con trai quê lần đầu mới đến, tất cả đều có vẻ uy

nghi, cao sang.

Ngẩn ngơ nhìn Saigon, Ky có cảm tưởng như mình bắt đầu đi vào một thế giới xa lạ, “ngựa xe như nước áo quần như nêm”. Quanh anh không tìm thấy điều gì quen thuộc từ cây cối nhà cửa đến con người. Khác hẳn với quê anh, bước ra đường là gặp người quen, có đi đâu chơi khuya lác khuya lơ về cũng không bao giờ sợ lạc đường dù trời tối mờ tối mịt tối đen như mực.

“ Tới nơi rồi xuống xe đi cháu, tiếng ông Tư cắt đứt tư tưởng của Ky, mình vào nhà luôn nha”.

Nhìn cách trang hoàng bày biện bàn ghế, Ky đoán đây là tiệm ăn. Vậy là nơi mà từ đây mình sống, và không biết đến chừng nào mới được trở về đoàn tụ với mẹ cha”, Ky thần thờ lo âu nghĩ.

Bà chủ nhà vừa thấy Ky là có vẻ bằng lòng ngay, không trả giá mướn kèo nài lên xuống gì cả, bà còn biếu tiền thưởng công ông tự Ông Tư mừng rỡ cảm ơn rồi lật đật xin phép ra về sợ lỡ chuyến xe Ông vỗ vai Ky thân mật dặn dò đôi lời và bảo sẽ báo với gia đình Ky mọi việc đã xong xuôi Ky định đi theo từ giả cảm ơn nhưng chú tư ngăn lại : “ Khỏi đưa chú đi cháu”. Ky đứng ngây người ra, người thân quen cuối cùng vừa khuất sau cánh cửa mở rộng, Ky chưa kịp buồn vui gì thì đã nghe tiếng bà Ba: “ Vào cất đồ đạc đi cháu Cháu tên gì, Ky à. Vậy từ nay trở đi Ky nghe theo lời anh sáu này học việc nha” Ky gật đầu “dạ” ồ ồ làm bà phì cười có cảm tình hơn với cậu trai đang bẻ tiếng này

Mười sáu tuổi mà Ky khá to con vạm vỡ, dù ở quê nhưng không đen đúa cục mịch, gương mặt tươi vui, nhanh nhẹn. Bà ba dẫn Ky giới thiệu với mọi người trong nhà, phần đông là các bà nên ai cũng ngạc nhiên nói đùa là ‘ thằng này nhà quê mà cao ráo mặt mày sáng sủa như Tây’.

Tiệm ăn này cũng rất nổi tiếng thời bấy giờ do bà Ba làm chủ. Ông làm công chức khá cao cấp ở Sở Hỏa xa nên mọi việc trong ngoài đều do bà quán

xuyến. Ông bà không con nên nuôi hai cháu gái ruột, cô Hai kêu bà bằng dì, 16 tuổi, cô Ba kêu ông bằng chú 12 cái xuân xanh.

Bà rất hạnh diện về hai cô con gái hiền dịu ngoan xinh. Bà giáo dục con cái theo lối xưa, công dung ngôn hạnh.. Chỉ dạy từng li từng tí, cử chỉ lời nói đều phải râm rắp tuân theo bà. Không những bà chỉ là chủ tiệm ăn mà thôi việc giao tiếp với bạn bè của ông, một tay bà đảm nhận. Khéo cư xử, đảm đang, chịu chồng rất mực, bà được lòng mọi người từ gia đình bên chồng đến bạn bè thân quen. Không thể tưởng tượng một người quán xuyến hoạt động như bà lại theo nề nếp ‘chồng chúa vợ tôi’:

*“Dầu cho lúc đứng khi ngồi,
Chồng là chúa cả, thiếp là gia nô”*

(Đoàn thị Điểm)

Thời bảy giờ, các công sở đều nghỉ làm từ 12 đến 14 giờ vì khí hậu Saigon nóng bức. Bà luôn luôn túc trực lúc ông về, chuẩn bị sẵn nước ấm khăn tay để ông rửa mặt. Rồi người làm công bung mâm cơm còn bốc hơi ‘nóng hổi vừa thổi vừa ăn’ lên, bà ngồi bên tự bới cơm dẽ cá chan canh gắp món ăn hầu ông. Phần tráng miệng, tùy mùa trái cây, lột nhân., xé vú sữa, bóc vỏ cam quýt, bóc từng múi mít,...Xong lại pha trà cho ông nhâm nhi thơm miệng. Ông đi nghỉ trưa, bà vội lo việc buôn bán vì giờ này thường đông khách. Gần đến giờ đi làm, bà lại lên gọi ông dậy. Mỗi ngày ba lần, sáng điễm tâm, trưa chiều không sai sót cho đến ngày ông qua đời

Bà còn tích cực trong việc xã hội, hội viên ban Khánh tiết của các đình chùa miếu, hỗ trợ các đoàn hát bội như Bầu Thắng nổi danh lúc bấy giờ, gia đình của các nghệ sĩ Khánh Hồng, Minh tư sau này Bạch Lê, Bạch Liên... Bà rất bài buôi, mềm mỏng trong biệc giao tế, xử thế. Khéo tay, rộng rãi lại giỏi tổ chức tiệc tùng, đi đâu bà cũng được các bà lớn thân tình đón mời làm nở mày nở mặt ông.

Bồn phận dâu con, bà lo rất chu toàn. Không bao giờ quên ngày tảo mộ chẳng hạn, thường ở tỉnh xa Saigon. Bà cũng tổ chức đám giỗ hằng năm. Còn nói gì đến việc tiếp đãi bà con, bạn bè, ai có dịp đến thăm là bà mừng rỡ tiếp chuyện đãi đằng thân tình. Tiệm ăn nhờ vậy mà đông khách và hơn thế nữa có nhiều món ăn đặc biệt và cả cơm phàn bình dân.

Riêng đối với Ky, bà rất hài lòng vì tính hiền lành trung thực, vui vẻ siêng năng nên bà thường để cho Ky lo hầu ông chủ đặc biệt khi nào bà bận việc vắng nhà.

Từ ngày có Ky, không khí làm việc trong tiệm cũng có vẻ sinh động hơn. Ít còn các cuộc cãi vã to tiếng giữa các bà vì bây giờ Ky là hồng tâm để họ nhằm vào đùa phá hả hê Ky ở quê lên còn khờ khạo chưa biết đối đáp trả treo, cũng không lẻo mép nói nhăng nói cuội, thêu lẻo, ba hoa tráo trở. Ai nói gì không hiểu thì từ tốn hỏi lại, làm điều sai thì cố gắng sửa chữa. Làm bồi bàn được khách cho tiền thưởng, lúc đầu cũng không dám lấy, trao cả cho bà chủ luôn. Thấy Ky thật thà, bà giữ dùm rồi cuối ngày đưa lại cho Ky để vào “con heo đất” để dành. Dần dà quen việc, bà bảo Ky tự cất giữ, muốn dùng gì thì dùng. Càng ngày Ky càng được tín nhiệm chẳng những người trong tiệm mà cả với thực khách quen thuộc nữa. Riêng bà chủ thấy Ky “nhỏ giò” thật nhanh, càng lớn càng khoẻ mạnh hồng hào, bà thường hay nói đùa : “Rán làm giỏi đi con, có tiền kha khá, bà kiếm vợ chợ” Mấy bà bếp lại thì thảo to nhỏ : “Bà chủ mở đèn xanh cho chú mày rồi đó Ky. May cho mày được bà chủ thương. Biết đâu, mày tốt số ...” không ai dám nói thêm nhưng họ chỉ nhìn Ky rồi nhìn qua cô Hai đang lui cui làm việc quanh đây.

Thật ra, câu nói khuyến khích được lập đi lập lại nhiều lần không biết chỉ là lời nói đầu môi chót lưỡi của những người giàu sang hay là do lòng thành thật mến và đánh đúng giá trị con người Ky, chịu thôi miễn bàn. Tuy nhiên, đối với cậu con trai đang lớn, điều hứa hẹn nửa đùa nửa thật này cũng mang

đến cho Ky bao hy vọng ngằm dù hảo huyền, mong manh cũng là ước mơ, nghĩ đến không thôi là thấy ngọt lịm đỏ mặt rồi .

Thời gian qua nhanh chóng, mới gì mà đã hai năm rồi Ky nhớ lại cái nhìn của mẹ lần Ky về quê sau Tết.: “ Thằng Ky đó à, mau lớn quá, diện thế này là biết dân Saigon về ngay rồi” Các em trai Ky cũng vây quanh trầm trồ rồi chạy ra khoe với các bạn: “Anh tao vừa mới ở Saigon về, mặc đồ tây, đi giày, đẹp trai bảnh bao lắm. Anh còn mang bánh trà về nhà ăn Tết mà còn lì xì cho tụi tao nữa”, Ky nghe mát lòng thương cha mẹ và các em còn nhỏ, dù biết rằng số tiền mình dành dụm đó cũng chẳng thấm gì bao nhiêu .

Ngày xưa đi làm công, người chủ thường trả tiền công trước từ năm một, gồm cả ăn uống, áo quần. Do đó được chủ tốt bụng đỡ thân, ngược lại không dễ sống với những người khác nghiệt. Thương cho những cô con gái nghèo đi ở mướn để trừ nợ. Cô nào có chút nhan sắc mặn mòi cũng là mục tiêu cho các ông chủ sẵn có máu 35 háo sắc hoặc các công tử cậu ấm ‘ chỉ thích ghẹo nguyệt trên hoa’ cho ‘đáng đồng tiền bát gạo’ thỏa thích. Đối với các bà chủ có máu Hoạn Thư trong người, cô cũng là cái gai nhọn trong mắt các bà, cô sẽ là cái ống xu báp để bà hà hơi rầy rà, sỉ vả, ngắt véo, đánh đập, không bằng cớ, tiếc thương. Tươi cười cũng bị lên án lẳng lơ, lả lơi, đồng đánh, không đành hoàng, chậm một tí là ‘nghèo mà học thói làm sang’, mặt buồn buồn là mặt mày bùng thụng, bí xì, ở trong nhà có gương mặt như vậy làm ăn không khá nổi .

Phải công nhận làm công cho người thật khổ, trong xứ mà còn phải chịu bao tủi nhục đau buồn rồi hướng hồ ‘lao động ở nước ngoài’ hiện nay còn gặp nhiều khó khăn bất ngờ phủ phàng ác độc bất nhân không lường được. Hoàn cảnh của các cô gái Phi nghèo được xuất cảnh đi làm ở Á rập trước đây đã làm cho thế giới sững sờ vì tính ích kỷ tham lam tàn nhẫn của giai cấp giàu có không có lương tâm tình người Còn các thiếu nữ trong nước ta hiện nay,

nếu gặp phải tình huống này thì thật thảm thương gấp bội .

Tuy nhiên câu nói vui miệng của bà ba không những chỉ gọi ở Ky một thứ tình cảm mới mà vô tình cũng mang lại cho cô con gái nuôi lớn của bà một cái mỉm cười thẹn thẹn vu vơ. Cô hai cũng đến tuổi ‘cập kê’, xinh xắn dễ thương, hiền hậu. Các bà bếp thường chọc Ky trước mặt cô:

“ Ky ơi, mày càng lớn càng đẹp trai ra, má mày có kiếm cho mày chỗ nào chưa. Lù khù quá ở giá đó con.”.

Chú Tư vừa mang thức ăn lên cho khách vừa chêm vào:

“ Mày đặt tiền tổ đi, tao bói cho mày một quẻ, chừng nào lấy vợ. Tao còn biết xem tay, xem tướng bói bài nữa, thật đó.”

Thím Tư gạt ngang: “Tôi hổng là thầy bói, thầy tướng gì hết, tôi chỉ nhìn sơ mặt nó là tôi cũng đoán được hậu vận rồi. Thằng này mũi cao, “đàn ông miệng rộng thì sang”. Môi dày hồng, tai to, mặt mũi sáng láng, tiếng nó bẻ... khó nói quá, nhưng rõ ràng là ngay thật rồi, thế nào cũng khá hoặc... có vợ khá giả không nghèo đâu”

Chú Sáu vừa xuống bếp nghe thấy thế liền bảo; “Đừng nghe các bà thầy bói đoán mò mà khổ thân đó con.”

Các bà nhao nhao: “Ồ cái chú này, sao biết không trúng? Tôi dám đánh cá đó, nó không làm thầy thì cũng làm ông.”

- Thấy chưa lại nói tào lao trật quẻ rồi

- Sao lại trật, nếu nó không làm thầy thông

thầy ký, “ tối rượu sâm banh sáng sữa bò”, thì làm thầy “hù” hớt tóc chơi trên đầu trên cổ người ta, hay làm ông chồng vậy, chứ chú không nghe người ta nói ‘chồng chúa vợ tôi’ sao ?

Chú Tư lắc đầu ‘hừ’ một cái tiếp tục công việc hằng ngày

Thật ra, bà ba cũng vô tình vô tâm ‘ghép’ hai người trẻ vào nhau. Không bao giờ họ nói với nhau nửa lời, nhưng nếu ai để ý thì thấy hai người đã có cái

nhìn khác lạ rồi Dù biết thân phận nghèo ở mướn của mình nên Ky cũng sợ lắm đâu dám đèo bồng nhưng ‘con tim có những lý lẽ của nó’ “le coeur a ses raisons que la raison ne connait pas”. Vả lại theo thần thoại phương Tây, tình yêu do Thần bé con Cupidon bắn, tim ai bị trúng tên thì đành chịu thôi . Còn cô hai thì thấy di mình nói thế, tuy biết rằng cái bức tường ‘môn đăng hộ đối’ khó san bằng nhưng ‘lửa gần rơm’ mà. Tuy nhiên, cô gái ‘khuê môn bất xuất’ này cũng như bao thiếu nữ bình thường khác, cảm thấy tự ái được vượt ve, thích thú vui sướng được người con trai để ý đến. Một thứ tình cảm mới lạ len lén vào lòng làm cô như đẹp trẻ rạ Cô lại có cảm tưởng dường như Ky nhìn trộm mình nhiều hơn trước, lâu hơn khi chẳng có ai chung quanh, lúc lại lúng túng ngượng ngùng như điện giật khi vội vàng lỡ chạm nhẹ vào người cô Rồi âm thầm “tình trong như đã mặt ngoài còn e” dù hai cô cậu vẫn biết cái hàng rào giai cấp vẫn còn hằn sâu trong giai đoạn 30 này và quan niệm “áo mặc sao qua khỏi đầu” thật khó vượt qua .

Một hôm, có bà khách sang trọng đến tiệm ăn. Bà ba như thường lệ niềm nở chào vì đó còn là một hội viên trong Hội Tương tế đình quen biết của bà. Câu chuyện xoay quanh việc tổ chức lễ rồi sau đó bà khách trực tiếp vào vấn đề khác:

“Hôm nay tôi đến để thưa với chị chuyện này nữa Chuyện vui thôi Số là thằng cháu con ông anh tôi vừa mới được đi làm ở nhà Giây thép (Bưu điện) Saigon. Cháu nó 21 tuổi Không biết cô hai ở nhà đã có hứa chỗ nào chưa ? Tuổi của hai cháu tôi thấy hấp lắm. Nếu không có gì trở ngại, tôi sẽ dẫn cháu đến cho chị xem mặt trước. Nó có học mà tướng tá cũng coi được lắm. Hai bên mà làm suôi thật là xứng suôi xứng gia, mà hai trẻ cũng xứng đôi vừa lứa nữa Thằng cháu tôi cũng có vài chỗ muốn gả nhưng tôi để ý đến cô hai từ lâu nên bàn với chị để chị quyết định”.

Bà ba nghe như mở cờ trong bụng vì thấy bà bạn khen con mình nên vui vẻ

trả lời: “Để tôi thưa lại với nhà tôi rồi bàn ngày nào chị dẫn cậu ấy đến, được không chị?”.

- Chị đừng lo gì phía chàng trai cả, tôi làm mai mát tay lắm. Chừng nào hai bên đồng ý rồi là anh chị tôi sẽ đến xin xem mắt cô dâu rồi định ngày đám hỏi đám cưới luôn.

Tin bà ba sắp gả cô hai bắt rễ không làm một ai sững sốt bất ngờ ngay cả Ky. Riêng Ky, từ lâu Ky cũng nơm nớp lo sợ tình huống này xảy ra dù trong thâm tâm luôn biết rằng ở trong cái xã hội phong kiến này, không bao giờ Ky có thể vào gia đình bà được. Với bao hy vọng ấp ủ đổi đời, mộng mơ tràn đầy, Ky cảm thấy như mình bị một bức tường giai cấp quá nặng nề đè bẹp không tài nào chống đỡ nổi. Càng khổ hơn là anh tưởng tượng từ ngày ấy đôi mắt cô hai càng buồn hơn tránh nhìn anh khi chỉ có hai người, cô càng ít mỉm cười hơn trước. Anh còn nghĩ anh là con trai nghèo, sức chịu đựng đã quen, chứ còn cô, anh cảm thấy thương cô làm sao!

Đám cưới được cử hành trọng thể. Chú rể lịch sự bảnh bao vừa ở rể vừa đi làm. Ky tưởng mình cứng cỏi, chịu đựng nổi nỗi bất hạnh của mình bằng cách nghĩ đến hạnh phúc của cô hai Ky không muốn cho ai biết mối tình thâm kín vô vọng của mình nên luôn luôn gắng gượng làm vui trong công việc hằng ngày và nhất là trong công việc chuẩn bị cưới hỏi rình rang.

Sau đó không may cho Ky là Ông ba qua đời thành linh. Từ đây Ky sẽ trở thành người phục vụ đặc biệt cho ‘duyên hai’. Một giọt nước làm tràn ly đây Ky như không còn sức nữa, anh chịu thua số mạng rồi. Anh cảm thấy mệt mỏi như người bệnh nặng, nằm liệt giường liệt chiếu, không ăn không ngủ. Có lần anh lơ mơ nghe tiếng ai nghèn nghẹn, đằng hắng: “Cố ngồi dậy ăn miếng cháo đi anh Ky”. Anh “ạ,... cảm ơn” mà không thốt ra lời, bất động. Nước mắt ứa ra, rồi anh khóc như chưa bao giờ được khóc, ... khoẻ dần. Điều mà không ai ngờ được là khi bắt đầu ngồi dậy được, anh xin phép nghỉ

vài ngày về quê thăm nhà. Rồi từ đó anh không trở lại đây nữa Bà ba cũng không biết lý do vì sao Ky ra đi không lời từ biệt, không mang gì theo trừ giấy “thuế thân”(căn cước), cả nhà ai cũng mến Ky còn bà thì tin cậy Ky hết lòng. Không bao giờ bà có chút nghi ngờ đến mối tình thầm kín của Ky do ảnh hưởng lời hứa vô tình của bà.

Hơn một năm trôi qua Bà cũng nhờ người về quê thăm dò tin tức và một khi nghe phong phanh Ky ở đâu là bà cho người đi tìm dùm. Vẫn không thấy tăm hơi Trong lúc ấy chú rể, dù được cung chịu hết mực lại có ý xin ra riêng viện lý do ở tiệm cơm quá đông người nhiều tiếng động không thích hợp với cuộc sống lứa đôi riêng tư của thầy ký. Dượng hai muốn mẹ vợ mua cho vợ chồng một căn phố gần đây nên năn nỉ với vợ luôn. Cô hai biết mình chỉ là cháu, con nuôi thôi nên lần lựa không dám đòi hỏi gì với bà bà Dượng hai càng ngày càng quyết liệt hơn, kiếm chuyện giận hờn đi sớm về trễ, đi chơi với bạn bè có khi về đến nhà say mèm, ói mửa, la lối om sòm luôn cả ban đêm ban hôm. Bà ba có can có khuyên gì cũng không thấy đổi .

Buồn quá, một hôm cô hai mới thổ lộ cùng chồng: “ Hai đứa em đều là cháu, con nuôi của ba má thôi Má đã gả bắt rể tức là muốn cho vợ chồng mình ở đây luôn với má. Anh cũng đã bằng lòng rồi sao bây giờ anh lại đổi ý? Ở riêng bây giờ cũng bất tiện lắm. Để thùng thảng rồi tính sau cũng không muộn” Cô chưa nói rõ ý cô vì nghi mình đã mang thai, mất kinh hơn tháng rồi .

Tưởng chuyện đã qua sau khi trần tình căn nguyên cận kề, thế mà không đầy tuần sau, viện lý do đi công tác thỉnh linh cậu ta ra đi không bao giờ trở lại Bà ba vội sang bên đảng trai thì cũng được cho biết là cậu cũng không có về nhà. Đến sở làm cậu đã xin nghỉ việc. Thương cho bà ba không ngờ bà gặp phải thằng rể “đào mỏ” vô lương tâm đã bỏ con bà đang bụng mang dạ chửa .

Nhưng bây giờ làm sao cứu vãn danh dự gia đình đây Bà ăn làm sao nói làm sao với gia đình của bà và bên chồng ? Bà có kinh nghiệm trên thương trường còn con đường tình muôn hồng nghìn tía, trăm phương ngàn lối “ có trăm lần vui có vạn lần buồn”, mấy ai mà không lạc lối! Bà thấy thương cho con bà làm gì nên tội đâu mà bị chồng bỏ vô lý như vậy

Phần cô hai, buồn đau này không biết tả làm sao, chông chênh thay cuộc đời. Mọi tình đầu đã bị bức tử từ trong trứng nước, trong cái xã hội đầy thành kiến câu nệ chấp nê đẳng cấp. Hàng rào vô hình chia rẽ này đã lấp dưới hố sâu bao mảnh tình chân thật. Khó có lối thoát cho giai cấp nghèo thuộc hạ dù họ có kiên trì ý chí để vươn lên. Ngay cả những học trò trai thuộc thành phần dân giả vừa mới đổ đặc là được mua gả và biến chú rể thành công cụ cho giới vọng tộc giàu sang. Vòng lẩn quẩn đó là giây thòng lọng siết cổ dân ‘thấp cổ bé miệng’ làm sao chống nổi kẻ miệng ‘có thép có gang’.

Cô hai như không còn nước mắt để khóc, cô như bao cô khác thời bấy giờ chỉ biết chịu đựng vâng lời, tùy theo số mạng, khung son tam tòng tứ đức. Đối với chồng dù không có chút tình yêu nào, nhưng một ngày sống chung với nhau cũng nghĩa đạo phu thê Còn cái bào thai vô tội kia nữa Dù sao cũng là máu huyết của mình mà, là mầm sống con người Phá thai ư, không thể vô nhân đạo như thế được. Sợ lời dị nghị của người đời, nhục bị chồng chê ruồng bỏ, mình có sức chịu nổi không? Mẹ mình có bằng lòng giữ đứa nhỏ bất cần dư luận? Bà có giận thẳng rể bất nghĩa mà vứt bỏ thai nhi còn trong trứng nước? Bao câu hỏi khó trả lời xoay vần trong tâm trí làm cô hai mất ăn biếng ngủ, làm bà ba càng khổ tâm vô cùng, “ Làm chi lỡ dịp cho đàn ngang cung”! (Nguyễn Du)

Một tay bà lập nên sản nghiệp, biết điều, luôn cố gắng làm bổn phận mình, trọn đạo với chồng cho đến ngày ông qua đời Những tưởng không con bà thương rể như con ruột đâu ngờ lại gặp trường hợp oái oăm này Cũng vì

không con bà càng quý trẻ. Chuyện lỡ làng như thế này có cứu vãn cũng không được nữa nhưng bà nhất quyết không cho con bà phá thai Cần dấu nhem chuyện này chờ thời gian thiên hạ nguôi ngoai rồi ...' nước chảy xuôi giòng '. Hay là bà đem cô hai về nhà cha mẹ lánh mặt một thời gian chờ sinh nở? Sau đó sẽ gởi con cho ai nuôi để cô hai còn có thể lập gia đình khác? Thời gian như ngưng đọng lại nặng nề cho hai mẹ con không tiết lộ "bí mật phòng the" này cho ai biết hết.

Trong lúc lòng rối như tơ vò này, bà trực nhớ đến Ky Phải có Ky lúc này bà có thể nhờ Ky nhiều việc, cai quản tiệm chẳng hạn hoặc thay bà trong lúc cần thiết. Trong thâm tâm bà cũng không bao giờ nghĩ là chính mình vô tình đã góp phần vào việc ra đi của Ky Hy vọng loé lên, bà vội thuê xe về quê Ky hỏi thăm tin tức. Gia đình Ky cũng buồn rầu cho biết là từ lâu Ky cũng không có trở về nhà, chỉ nghe phong phanh có người đã gặp anh trên núi miền Hậu giang nào đó. Bà vội cho người đi tìm Ky Khi biết chính xác nơi Ky ở, đích thân tự mình lặn lội đến gặp mặt.

Trước khi đi, bà gọi riêng cô hai hỏi xem cô có biết rõ ngọn ngành nguyên nhân nào mà dựng hai đứt khoát ra đi và Ky trước đó cũng thế. Cô hai khóc lóc kể rằng:

“ Con cũng chẳng biết tại sao nữa, nếu biết con đã thưa với má rồi Nhưng nếu con nhớ không lầm là có lần trong lúc ngà ngà say, nhà con bảo anh ấy bị gạt vì ảnh ngỡ con là con ruột của ba má. Chừng rõ ra, phần uất anh ấy đòi má mua nhà ra riêng. Má không bằng lòng, anh đi luôn để cho mình mang tiếng xấu

“ - Chắc con còn thương nó phải không? Vậy con định thế nào với cái bào thai trong bụng?

- Má đặt đâu con ngồi đấy Trước đây má gả con, con vâng theo ý má. Bây giờ má định thế nào, con cũng vâng theo thôi Nhưng nếu má cho con nói ý

con, thì thiệt là thất đức nếu mình vì lầm lỗi của cha mà giết con khi nó vừa mới tượng hình. Ảnh cưới con đang hoàng, miệng đời khen chê mình làm sao bịt được, mình cứ xử sự phải đạo làm người thôi .

- Má không con nên thương các con lắm. Ba lại qua đời rồi, có các con bên cạnh thật có phúc vô cùng. Thấy con khổ má bức rức không an. Con không sợ, sao má lại sợ. Con mình mình nuôi, cháu ngoại mẹ mẹ giữ. Con phải cố gắng nguôi ngoai đừng để ảnh hưởng đến bào thai. Ôm nghén có khi cũng hành hạ các bà bầu lắm. À, còn chuyện này nữa Má định đi tìm thằng Ky về...

Nghe đến đây cô hai buột miệng hỏi:

- Chi vậy má? Má đâu biết chỗ ảnh ở, tìm ảnh như tìm chim thôi. Ảnh đã có tình đi rồi là chắc không trở lại nữa đâu .

- Má muốn gặp nó lại để hỏi nó có gì buồn giận má không mà ra đi bất vô âm tín như vậy. Thật ra cũng khó mà kiếm được một người thân tín ngay thật như nó, đỡ dần má nhiều việc lắm. Trước kia hy vọng chồng con dần dần thay má, nào ngờ... Có người cho biết chỗ ở của Ky nên má mới đi gặp trực tiếp, mặc may nó nể má nó chịu trở lại “Còn nước còn tát” con à. - Con không dám can ngăn nhưng con thấy khó lắm má ọ. Má có bao giờ nghĩ là má có phần trách nhiệm trong việc ra đi của anh Ky không ?

- Trời đất! Con biết má thương tin nó thế nào chứ? Má đâu có keo kiệt khinh khi chê bai nó gì đâu. Bộ nó nói gì với con à?

Cô hai cười buồn thì thâm như trách nhẹ mẹ:

- Má quên là má cứ vô tình hứa gả con cho ảnh nên theo con dần dà ảnh hy vọng ngấm chứ thật ra ảnh cũng biết phận mình làm công ở mướn nên đâu dám trèo leo .

Như chợt tỉnh, bà ba lại hoảng hốt nghĩ đến chuyện khác:

- Bộ thằng hai chồng con nó nghi ngờ con có tình ý gì với ai khác trước nên

nó mới dứt khoát đi luôn đó à?

- Má lại hiểu sai nữa rồi! Giữa hai người này không có vấn đề gì cả. Đối với chồng con, anh Ky chỉ là tên bồi bàn, hầu hạ phục vụ chủ thôi! Phần anh Ky, thấy anh nhẫn nhục làm việc hết mình, con đoán anh thương con ngầm nên con cũng tội nghiệp anh quá. Nhưng con biết má chỉ nói cho vui miệng thôi chứ sự thật đời nào xảy ra được. Con cũng biết, dù là con nuôi nhưng trên danh nghĩa con cũng là con nhà danh giá tiếng tăm, con đâu dám vượt qua lễ giáo dù anh Ky chỉ phải có cái tội nghèo thôi! Chẳng bao giờ anh Ky dám thố lộ tình cảm sâu kín của anh đâu.

- Mà con có chắc là con đoán trúng không?

- “Nước chảy đá mòn” mà má. Má cứ tưởng tượng người nghiện đi Đâu phải uống một vài ly rượu, hít một vài hơi thuốc phi phào là ghiền. Trí nhớ cũng thế, phải luyện mới tốt. “Cổ công mài sắt” mới “có ngày nên kim” được. Má càng lập đi lập lại, vô tình tiếp sức hy vọng của anh Ky dù anh cố gắng chống lại tình cảm mình thế nào đi chăng nữa, anh lại là người thật thà, hiền lành, tin người, thật đáng thương làm sao.

- Má bậy quá. Con đừng nói với ai là má đi tìm Ky hết nhà! Má phải tìm nó cho bằng được để xin lỗi nó.

Thình lình thấy bà ba xuất hiện trên sơn lâm cùng cốc, Ky ngạc nhiên đến cùng độ. Ky nghi có chuyện chẳng lành xảy ra cho gia đình bà khi trông thấy vẻ mặt suy tư tiêu tụy của bà. Vừa gặp mặt Ky là bà cảm động thật sự, khóc ròng xin lỗi đã làm Ky buồn khổ bấy lâu nay mà không biết. Ky an ủi bà là từ lâu Ky có ý định học thuốc Nam, bây giờ trưởng thành, có chút ít tiền rồi nên nghỉ việc đi tìm thầy trên núi Ky cũng thành thật bày tỏ là vì biết bà không bao giờ để cho Ky đi nên đành trốn không một lời từ giả.

Sau hồi xúc động, bà bình tĩnh ngắm Ky, lực lưỡng già dặn hơn, giọng nói vẫn hiền lành như xưa. Bà định nói gì nhưng ngại ngại, khựng lại, Ky lo

lắng:

- Thừa bà, bà định đi chùa trên này

Ky cũng lấy làm lạ là bà sao nay lại đi viếng chùa trong ngày thường nhưng chỉ hỏi lấy lệ.

- Không, bà lên chẳng những để xin lỗi con thôi mà còn cầu cứu con nữa đây. Ky tưởng mình nghe lầm, sao mà lỗi tai lòng bùng quá! Bà nhờ mình việc gì mà phải đích thân lên tận đây. Bà giàu có sang trọng như thế mà cần chi đến thằng làm công nghèo như mình? Mình cũng đâu có nợ tiền bà để bà phải nhọc công gặp mình cho được? Hay là mất gì quý giá nên nghi mình lấy trộm? - Bà thật có lỗi với con rất nhiều, nhưng bà biết con tốt bụng thương người nên đến đây tìm con nói hết mọi chuyện cho con nghe, sau đó tùy con định liệu.

Rồi không dần được nữa, bà kể rõ chuyện đau buồn của gia đình kể cả lời lẽ của cô hai về Ky. Cuối cùng bà nói chậm rãi để thấm vào lòng Ky:

- “Nói gần nói xa không qua nói thật”. Con hai cũng đã cần thai một hai tháng gì đó rồi, dù chưa ai biết cả, nhưng bà cũng nói cho con nghe để con dễ quyết định. Nếu con không chê, bà gả con hai cho con luôn. Bà không sợ lời đàm tiếu gì hết. Bây giờ bà phải về đây kéo trẻ chuyển xe cuối. Con cũng đừng vì nể bà, nếu con thương con hai thật, bằng lòng cứu vớt nó thì con trở về với bà, trái lại thì xem như không có chuyện gì xảy ra. Bà biết chuyện này vượt quá sức con, nhưng vì quá thương con hai và cũng để chuộc lại lỗi lầm khó dung của bà. Thôi bà về đây, cảm ơn con trước.

Bà quay lưng đi nhanh không dám quay lại nhìn Ky cũng không dám hẹn ngày Ky trả lời. Còn Ky đứng như trời trồng giữa núi rừng thâm lặng sâu kín như môi tình vô vọng của anh. Ky muốn hét to lên cho vỡ lòng ngực tình yêu nguyên vẹn của anh không hề sứt mẻ: “Sao khổ thân cô hai quá vậy cô hai ơi!”. Ky không thấy giận cô chút nào hết mà trái lại càng đau xót, thương

cô nhiều hơn. Anh đã yêu cô bằng tấm chân tình của người con trai quê mới lớn nhẹ nhàng cảm nín mà sâu lắng thiết tha Anh vui với cái vui của người anh yêu, đau buồn âm thầm với cái bất hạnh “tam tòng” của người con gái Khi biết người yêu vì bổn phận lập gia đình, anh không chút oán giận mà càng thương cô hơn mới kỳ. Anh luôn mong cho cô hạnh phúc vì trong ánh mắt cử chỉ anh tin rằng cô cũng có cảm tình đặc biệt đối với anh nhưng áo mặc không qua khỏi đầu đàn thoi Và nếu bảo là tình yêu có thật thì tình yêu của anh chỉ trao cho một người đến suốt cuộc đời Cuối cùng anh bật khóc, ôm gốc cây mà khóc, khóc để vinh danh lòng chung thủy hay khóc cho chính mình!

- Trời đất, thằng Ky, chú mày đi đâu mà bất tin lâu quá vậy Chú tư mừng rỡ kéo Ky vào nhà trong. Ai cũng nhớ chú mày hết .

Cả nhà nghe tiếng nói rùm beng đổ xô ra, bà ba cảm động nói:

‘Ky về đó hả con. Bà trông con quá chừng thoi’

Ky vui vẻ chào hỏi mọi người như không có chuyện gì xảy ra Cô hai cũng rời bếp ra xem. Thấy Ky cô khựng lại, nước mắt như ứa ra Ky nhìn cô, chớp mắt lúng túng không nói nên lời Chỉ một thoáng thoi, không ai nhìn thấy cảnh tượng trên, nhưng đó quả là phút cảm động nhất giữa hai tâm hồn thông cảm nhau mà không được gần nhau Cô hai vội lấy lại bình tĩnh mỉm cười chào anh rồi lẳng lặng quay đi .

Tháng sau, Ky về nhà mời cha mẹ lên xin cưới cô hai Một buổi tiệc nho nhỏ kết hợp hai tâm hồn tưởng như mãi mãi xa nhau .

Từ ngày Ky trở lại, bà ba giao phó tất cả cho vợ chồng Ky để rảnh tay lo việc xã hội và du lịch đó đây Ky không bao giờ làm phật lòng bà, thái độ vẫn từ tốn hiền lành như xưa Để tỏ lòng chân thành minh bạch của mình, ngày ngày tới đến Ky đều tổng kết sổ sách mang đọc cho bà nghe Bà biết mình có phúc có một đứa con rể chí hiếu Về già, có những lúc bệnh nặng,

Ky đã tự tay săn sóc ẵm bồng bà đưa bà đi trị bệnh cùng khắp. Bà đã sống với con cháu trong vòng yêu thương đến cuối đời Bà còn vui hơn khi thấy Ky thương đưa cháu đầu lòng của bà như con ruột của mình dù sau đó Ky còn có thêm vài đứa con nữa Ky thường ôm con dỗ dành nói thì thầm vào tai vợ mỗi lần cô nóng giận la con cứ đeo theo ba nhõng nhẽo: “ Không có cục cưng này, mình không có ngày nay đâu, làm sao ‘châu về hiệp phố’ được. Nó là cứu tinh, nguồn hạnh phúc của chúng mình đó.”Chị Ky nhìn chồng tràn đầy ân tình và nhận chân rằng hạnh phúc không ở đâu xa mà chính ở tại lòng ta vậy

Cao đẹp thay tâm hồn thủy chung!

Nguồn: Nguyệt San Giao Mùa
Được bạn: Ct.Ly đưa lên
vào ngày: 4 tháng 7 năm 2006